

Lagrådsremiss

Ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergiprodukter

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 21 februari 2013

Anna-Karin Hatt

Dan Sandberg
(Näringsdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen lämnas förslag till en ny lag om ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergiprodukter. Lagen kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 av den 25 oktober 2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi. I remissen föreslås att straffansvar införs för överträdelser av förordningens förbud mot insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan vid handel med grossistenergiprodukter. Dessutom föreslås ett meddelandeförbud för den som rapporterat om misstänkta överträdelser av förbuden till den nationella tillsynsmyndigheten, Energimarknadsinspektionen. Överträdelser av meddelandeförbudet föreslås vara förenade med straffansvar. Lagförslaget innehåller vidare bestämmelser om den nationella tillsynsmyndighetens uppgifter och befogenheter samt regler om avgifter för att bekosta tillsynsmyndighetens uppgifter enligt lagen. Därutöver finns ett förslag till följdändring i lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument.

Lagförslagen föreslås träda i kraft den 29 juni 2013.

Innehållsförteckning

1	Beslut	4
2	Lagtext	5
2.1	Förslag till lag om ingripande mot marknadsmisbruk vid handel med grossistenergiprodukter	5
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2005:377) om straff för marknadsmisbruk vid handel med finansiella instrument	8
3	Ärendet och dess beredning	9
4	Bakgrund.....	9
4.1	Inledning	9
4.2	Grossistmarknaderna för energi	9
4.3	Tillsyn över grossistmarknaderna för energi	10
5	Förordning (EU) nr 1227/2011	12
5.1	Förordningens tillkomst	12
5.2	Förordningen i huvuddrag	12
6	Överväganden och förslag	18
6.1	En ny lag	18
6.2	Sanktioner, rapporteringsskyldighet	20
6.2.1	Straffansvar införs för insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan vid handel med grossistenergiprodukter	20
6.2.2	Rapporteringsskyldighet	24
6.2.3	Följdändringar i marknadsmisbrukslagen	25
6.3	Tillsyn över förordningen.....	26
6.3.1	Tillsynsmyndighet, myndighetens uppgifter och befogenheter	26
6.3.2	Säkerhetsåtgärder	30
6.3.3	Tillfälligt förbud mot utövande av yrkesverksamhet	31
6.3.4	Avgifter	32
6.3.5	Förelägganden, vite	34
6.4	Överklagande	36
6.5	Vissa sekretessfrågor	37
6.5.1	Artikel 12 och 17 – sekretess och tystnadsplikt	37
6.5.2	Allmänt om offentlighets- och sekretessregleringen	38
6.5.3	Reglerna om sekretess behöver inte ändras	39
6.6	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	43
7	Konsekvenser	43
8	Författningskommentar	46

8.1	Förslaget till lag om ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergi produkter	46
8.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument	53
Bilaga 1	Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011	54
Bilaga 2	Sammanfattning av promemorian Ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergi produkter	70
Bilaga 3	Promemorians lagförslag	71
Bilaga 4	Förteckning över remissinstanserna	75

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergiprodukter,
2. lag om ändring i lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument.

2 Lagtext

2.1 Förslag till lag om ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossist-energiprodukter

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § Denna lag innehåller bestämmelser som kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 av den 25 oktober 2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi¹.

I förordningen finns bestämmelser om förbud mot insiderhandel, skyldighet att offentliggöra insiderinformation, förbud mot otillbörlig marknadspåverkan, rapporteringsskyldighet och tillsyn över grossistmarknaderna för energi.

2 § Vid tillämpningen av denna lag gäller de definitioner som finns i förordning (EU) nr 1227/2011.

Straffansvar m.m.

3 § Den som bryter mot något av förbuden mot insiderhandel i artikel 3.1 a och c i förordning (EU) nr 1227/2011 döms till fängelse i högst två år.

Om brottet med hänsyn till affärens omfattning och övriga omständigheter är grovt, döms till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år.

Om brottet är ringa, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

4 § Den som av oaktsamhet bryter mot något av förbuden mot insiderhandel i artikel 3.1 a och c i förordning (EU) nr 1227/2011 döms till böter eller fängelse i högst ett år. I ringa fall ska det inte dömas till ansvar.

5 § Den som bryter mot förbudet mot röjande av insiderinformation i artikel 3.1 b i förordning (EU) nr 1227/2011 döms till böter eller fängelse i högst ett år.

Om informationen blir allmänt känd samtidigt med att den röjs, döms inte till ansvar.

6 § Den som bryter mot förbudet att bedriva, eller försöka bedriva, otillbörlig marknadspåverkan i artikel 5 i förordning (EU) nr 1227/2011 döms till fängelse i högst två år.

¹ EUT L 326, 8.12.2011, s. 1 (Celex 32011R1227).

Om brottet med hänsyn till omfattningen av marknadspåverkan eller övriga omständigheter är att anse som grovt, döms till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år.

Om brottet är ringa, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

7 § Den som av oaktsamhet bryter mot förbudet att bedriva otillbörlig marknadspåverkan i artikel 5 i förordning (EU) nr 1227/2011 döms till böter eller fängelse i högst ett år. I ringa fall ska det inte dömas till ansvar.

8 § Den som har rapporterat enligt artikel 15 i förordning (EU) nr 1227/2011 får inte röja för den som rapporteringen avser eller för någon utomstående att rapportering har skett.

9 § Den som har rapporterat enligt artikel 15 i förordning (EU) nr 1227/2011 får inte hållas ansvarig för att ha brutit mot någon tystnadsplikt, om den som rapporterat hade anledning att räkna med att rapportering borde ske.

10 § Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet åsidosätter sin rapporteringsskyldighet enligt artikel 15 i förordning (EU) nr 1227/2011 eller bryter mot meddelandeförbudet enligt 8 § döms till böter.

11 § Utbyte av brott enligt 3–7 §§ ska förklaras förverkat, om det inte är uppenbart oskäligt.

Tillsynsmyndighet

12 § Tillsynsmyndighet är den myndighet som regeringen utsett enligt 1 kap. 7 § ellagen (1997:857).

Tillsynsmyndighetens uppgifter och befogenheter

13 § Tillsynsmyndigheten fullgör de uppgifter som ankommer på den nationella tillsynsmyndigheten enligt förordning (EU) nr 1227/2011 och övervakar att

1. förordningen, delegerade akter och genomförandekter som antagits på grundval av förordningen följs, och
2. denna lag och föreskrifter som meddelats i anslutning till lagen följs.

14 § Tillsynsmyndigheten ska anmäla till åklagare när det finns anledning att anta att en överträdelse av förbuden i artikel 3 eller 5 i förordning (EU) nr 1227/2011 har begåtts. Detsamma gäller i fråga om överträdelse av rapporteringsskyldigheten i artikel 15 eller brott mot meddelandeförbudet enligt 8 §.

15 § För att fullgöra sina uppgifter enligt 13 § får tillsynsmyndigheten förelägga

1. ett företag eller någon annan att tillhandahålla uppgifter, handlingar eller annat,

2. den som förväntas kunna lämna upplysningar i saken att inställa sig för förhör på tid och plats som myndigheten bestämmer.

Ett föreläggande enligt första stycket 1 får inte avse en handling vars innehåll kan antas vara sådant att en advokat eller en advokats biträde inte får höras som vittne om innehållet och som innehas av advokaten eller biträdet eller den till förman för vilken tystnadsplikten gäller.

Ett föreläggande enligt första stycket gäller omedelbart, om något annat inte bestäms. Föreläggandet får förenas med vite.

16 § Tillsynsmyndigheten får när det är nödvändigt genomföra en undersökning hos en marknadsaktör.

17 § Den som är uppgiftsskyldig eller föremål för undersökning enligt denna lag får inte betungas onödigt.

18 § Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att se till att bestämmelserna i förordning (EU) nr 1227/2011 och genomförandeakter som antagits på grundval av förordningen följs.

Ett föreläggande enligt första stycket gäller omedelbart, om något annat inte bestäms. Föreläggandet får förenas med vite.

Avgifter

19 § För att finansiera tillsynsmyndighetens uppgifter enligt denna lag ska marknadsaktörer som är registrerade hos tillsynsmyndigheten enligt artikel 9 i förordning (EU) nr 1227/2011 betala avgifter. Regeringen får meddela föreskrifter om sådana avgifter.

Överklagande

20 § Tillsynsmyndighetens beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Tillsynsmyndighetens beslut enligt 14 § får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 29 juni 2013.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument

Härigenom föreskrivs att det i lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument ska införas en ny paragraf, 9 a §, av följande lydelse.

9 a § Bestämmelserna i 2–8 §§ ska inte tillämpas vid handel med sådana finansiella instrument som omfattas av artiklarna 3 och 5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 av den 25 oktober 2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi¹.

1. Denna lag träder i kraft den 29 juni 2013.

2. Äldre föreskrifter gäller i fråga om gärningar som har företagits före ikraftträdandet.

¹ EUT L 326, 8.12.2011, s. 1 (Celex 32011R1227).

3 Ärendet och dess beredning

Den 25 oktober 2011 antog Europaparlamentet och rådet förordning (EU) nr 1227/2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi, *bilaga 1*. Förordningen trädde i kraft den 28 december 2011.

Med anledning av förordningen upprättades inom Näringsdepartementet en promemoria med förslag till kompletterande lagbestämmelser. Promemorian har remissbehandlats. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Näringsdepartementet (N2012/4824/E). Ett utkast till lagrådsremiss har beretts med Ekobrottsmyndigheten, Energi marknadsinspektionen och Åklagarmyndigheten under hand. Beredningen har avsett ändringar i 7 och 11 §§ förslaget till lag om ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergiprodukter. De tre instanserna har inte framfört några invändningar mot ändringsförslagen.

Till denna lagrådsremiss lämnas en sammanfattning av promemorian, *bilaga 2*, promemorians lagförslag, *bilaga 3*, och en förteckning över remissinstanserna, *bilaga 4*.

4 Bakgrund

4.1 Inledning

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi (EUT L 326, 8.12.2011, s. 1, Celex 32011R1227), förkortad förordningen, innehåller bestämmelser som är tillämpliga vid handel med grossistenergiprodukter, dvs. avtal och derivat som rör försörjning av el eller naturgas. I avsnitt 4.2 lämnas en kortfattad beskrivning om grossistmarknaderna för el och gas.

Förordningen innehåller också bestämmelser om samarbete mellan nationella tillsynsmyndigheter, behöriga finansmyndigheter, nationella konkurrensmyndigheter, byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (Agency for the Cooperation of Energy Regulators), förkortad ACER, och Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (European Securities and Markets Authority), förkortad Esma. Avsnitt 4.3 innehåller en översiktlig redogörelse för den verksamhet som respektive myndighet bedriver.

En översiktlig beskrivning av förordningen finns i avsnitt 5.

4.2 Grossistmarknaderna för energi

Grossistmarknaden för el

Sedan elmarknaden avreglerades i Sverige 1996 har marknaden för handel med el, den fysiska handeln, kommit att kompletteras med en finansiell elmarknad. Den finansiella elmarknaden omfattar handel med

elderivat, dvs. derivatkontrakt som har el som underliggande tillgång. Sådana kontrakt är verktyg för företag som köper och säljer el att pris-säkra sina framtida kontrakt/leveranser och på så sätt minska sina affärsrisker. Derivathandeln möjliggör också spekulation i förändringar av elpriser. Såväl den finansiella som den fysiska elmarknaden är i hög grad integrerad mellan de nordiska länderna, bortsett från Island.

Den fysiska handeln sker på marknadsplatsen Nord Pool Spot. Handeln med elderivat sker på marknadsplatsen NasdaqOMX Commodities. På NasdaqOMX Commodities handlas även elcertifikat och utsläppsrätter för koldioxid, som är miljöpolitiska instrument för att främja produktionen av förnyelsebara energikällor, respektive minska utsläppen av växthusgaser.

Aktörerna på Nord Pool Spot är framförallt kraftproducenter, distributörer, industriföretag, mäklare och elhandlare, dvs. företag med ett behov av att handla fysiskt i den nordiska elmarknaden. På NasdaqOMX Commodities finns flertalet av desamma representerade, men här ryms även renodlade finansiella intressenter. Dessa är i flera fall lokaliserade utanför Norden. Marknaden domineras emellertid av aktörer med nära koppling till företaget som producerar eller handlar med el.

Vid sidan av handeln på Nord Pool Spot och NasdaqOMX Commodities sker även handel på den s.k. OTC-marknaden. Denna marknad är mäklardriven och handeln sker via telefon eller alternativa elektroniska marknadsplatser. Det förekommer även bilateral handel mellan marknadens aktörer.

Grossistmarknaden för gas

Den svenska, och även nordeuropeiska, gasmarknaden är i allt väsentligt en fysisk marknad, präglad av skraddarsydd bilaterala kontrakt och därmed mycket begränsad börshandel. Den börshandel som sker äger rum på den nordiska gasbörsen Nord Pool Gas. På Nord Pool Gas handlas gas med fysisk leverans och nära i tid.

4.3 Tillsyn över grossistmarknaderna för energi

Energimarknadsinspektionen

Energimarknadsinspektionen är den nationella tillsynsmyndighet som ansvarar för tillsynen över energimarknaderna. Inspektionens uppgifter regleras i förordning (2007:1118) med instruktionen för Energimarknadsinspektionen. Bland uppgifterna märks att den ska ansvara för tillsynen, regelgivningen och tillståndsprövningen enligt ellagen (1997:857) och naturgaslagen (2005:403). Inspektionen ska inom sitt verksamhetsområde verka för effektiv konkurrens på el- och gasmarknaderna. Vidare har inspektionen att fullgöra en rad uppgifter som följer av ett antal EU-rättsakter däribland Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 713/2009 av den 13 juli 2009 om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (EUT L 211, 14.8.2009, s. 1, Celex 32009R0713), förkortad ACER-förordningen. Av förordningen följer att Energimarknadsinspektionen ska samarbeta med europeiska tillsynsmyndigheter och ACER i syfte att verka för harmoni-

sering av regelverk så att likvärdiga förutsättningar skapas på marknaderna för el och naturgas inom Norden och EU. Därutöver ska inspektionen särskilt samverka med Konkurrensverket i frågor som rör marknadsövervakning av de konkurrensutsatta energimarknaderna.

Finansinspektionen

Finansinspektionen är den behöriga finansmyndigheten i Sverige och ansvarar för tillsyn, regelgivning och tillståndsprövning som rör finansiella marknader och finansiella företag. Finansinspektionens tillsyn omfattar handel med finansiella instrument, t.ex. derivatinstrument. Av förordningen (2009:93) med instruktion för Finansinspektionen framgår att Finansinspektionen ska samarbeta med utländska myndigheter som har behörighet att utöva tillsyn över finansiella marknader och finansiella företag och bidra till att tillsynen samordnas.

Konkurrensverket

Konkurrensverket är nationell konkurrensmyndighet. Verkets uppgifter regleras i förordning (2007:1117) med instruktion för Konkurrensverket. Konkurrensverket ska verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet till nytta för konsumenterna. Med stöd av konkurrenslagen (2008:579) kan verket ingripa mot konkurrensbegränsande samarbete mellan företag och företags missbruk av dominerande ställning.

ACER

ACER är tillsynsmyndighet för energifrågor på europeisk nivå. Av ACER-förordningen framgår att ACER ska bistå de nationella tillsynsmyndigheterna att utöva sin verksamhet på EU-nivå och vid behov samordna deras arbete.

Esma

Esma är tillsynsmyndighet för finansfrågor på europeisk nivå. Esma bestämmer hur tillsynen över värdepappersföretag som verkar i och marknader som berör flera länder bör utformas, arbetar för att tillsynsmyndigheterna tillämpar EU-regler lika samt verkar för ett djupare samarbete och effektivt informationsutbyte mellan de nationella tillsynsmyndigheterna. Esmas verksamhet regleras i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1095/2010 av den 24 november 2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten), om ändring av beslut nr 716/2009/EG och om upphävande av kommissionens beslut 2009/77/EG (EUT L 331, 15.12.2010, s. 84, Celex 32010R1095).

5 Förordning (EU) nr 1227/2011

5.1 Förordningens tillkomst

Frågan om transparens och marknadsintegritet på energimarknaderna uppmärksammades i samband med att det tredje energimarknadspaketet för el och naturgas antogs av Europaparlamentet och rådet 2009 (se prop. 2010/11:70). Då utvecklingen mot en gemensam energimarknad skedde via regionala marknader och med gränsöverskridande handel ansåg EU-kommissionen att det förelåg ett behov av en effektiv, konsistent och koordinerad övervakning på europeisk nivå för att tillförsäkra marknadsintegritet och transparens på dessa marknader. De regelverk som fanns på europeisk nivå ansågs inte vara anpassade för energimarknaderna för el och gas utan för den traditionella finansiella marknaden och täckte endast till viss del det behov som fanns rörande energimarknaderna för el och gas. Dessa regelverk utgjordes av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG av den 28 januari 2003 om insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan (EUT L 96, 12.4.2003, s. 16, Celex 32004L0006), förkortad marknadsmissbruksdirektivet, och Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG av den 21 april 2004 om marknader för finansiella instrument (EUT L 145, 30.4.2004, s. 1, Celex 32004L0039).

Efter en process som involverade bland andra Committee of European Securities Regulators (CESR) och European Regulators Group for Electricity and Gas (ERGEG) framkom att det fanns behov av ett sektorspecifikt regelverk rörande marknadsintegritet och transparens anpassat till förhållandena på el- och gasmarknaderna. Kommissionen inledde därför ett arbete för att ta fram ett förordningsförslag som syftade till att tillförsäkra marknadsintegritet och transparens samt att stävja marknadsmissbruk där också kopplingen mellan fysisk och finansiell handel kunde beaktas. Förslaget presenterades den 22 december 2010. Den 25 oktober 2011 antogs förordningen.

Förordningen trädde i kraft den 28 december 2011. Den är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater. Nedan lämnas en översiktlig beskrivning av förordningens innehåll. Förordningen finns som bilaga 1.

Direktiven på finansmarknadsområdet är föremål för översyn och omförhandling. Kommissionen har lämnat förslag som syftar till att höja förtroendet för de finansiella marknaderna och investerarskyddet och att säkerställa en enhetlig regelbok för marknadsaktörer. Resultatet av pågående förhandlingar kan komma att påverka förordningens tillämpningsområde.

5.2 Förordningen i huvuddrag

Tillämpningsområde och definitioner

I artikel 1 fastställs tillämpningsområdet för förordningen. Förordningen omfattar handel med grossistenergiprodukter, dvs. avtal eller derivat som rör försörjning eller transport av el eller naturgas i unionen. Avtal som

träffas med flertalet slutkonsumenter är inte grossistenergiprodukter och omfattas således inte av förordningens bestämmelser. Grossistenergiprodukter som utgörs av finansiella instrument enligt artikel 9 i marknadsmissbruksdirektivet, t.ex. överlåtbara värdepapper eller råvaruderivat som är godkända för handel på en reglerad marknad, omfattas inte av förbuden mot insiderhandel i artikel 3 och förbudet mot otillbörlig marknadspåverkan i artikel 5 i förordningen. I artikel 1 föreskrivs också att ACER, Esma och nationella tillsyns-, finans- och konkurrensmyndigheter ska samarbeta i syfte att garantera att enhetliga åtgärder vidtas.

I artikel 2 definieras olika uttryck och begrepp som används i förordningen. I takt med att finansmarknaderna utvecklas kommer begreppet marknadsmissbruk i samband med dessa marknader att anpassas. En flexibilitet har därför ansetts nödvändig för att snabbt kunna reagera på denna utveckling. Definitionerna av bl.a. insiderinformation och otillbörlig marknadspåverkan ska därför kunna uppdateras genom delegerade akter, se artikel 6 och 20 i förordningen. Det är EU-kommissionen som fått befogenheten att uppdatera definitionerna genom antagandet av delegerade akter.

Insiderhandel

Förordningens artikel 3 innehåller förbud mot insiderhandel vid handel med grossistenergiprodukter. Motsvarande förbud mot insiderhandel i fråga om finansiella instrument finns i artikel 2–3 i marknadsmissbruksdirektivet.

I artikel 3 i förordningen anges vilka personer och transaktioner som omfattas av förbudet och vilka som är undantagna från förbudet och i vilka situationer. Ett exempel är att systemansvariga för överföringsystemen i medlemsstaterna, i Sveriges fall Affärsverket svenska kraftnät, i viss utsträckning är undantagna från förbudet vid köp av el eller naturgas i syfte att upprätthålla en säker drift av systemet. Enligt artikel 1 ska förbudet inte tillämpas på grossistenergiprodukter som utgörs av finansiella instrument och som omfattas av artikel 9 i marknadsmissbruksdirektivet.

Offentliggörande av insiderinformation

I artikel 4 finns en skyldighet att offentliggöra insiderinformation. Där anges bl.a. att marknadsaktörerna i god tid och effektivt ska offentliggöra insiderinformation som de har om verksamheten eller anläggningarna som den berörda marknadsaktören äger eller kontrollerar eller för vilken marknadsaktören har driftansvar. Offentliggörandet ska innehålla uppgifter om bl.a. anläggningarnas kapacitet och användning att producera, lagra, förbruka eller överföra el eller naturgas.

Otillbörlig marknadspåverkan

Artikel 5 innehåller förbud mot att bedriva, eller försöka bedriva, otillbörlig marknadspåverkan på grossistmarknaderna för energi. Förbuden ska enligt artikel 1 inte tillämpas på grossistenergiprodukter som utgörs av finansiella instrument och som omfattas av artikel 9 i marknadsmissbruksdirektivet. Med undantag för försök till otillbörlig marknads-

påverkan, finns i artikel 5 i marknadsmissbruksdirektivet ett motsvarande förbud.

Delegerade akter

Delegerade akter infördes genom Lissabonfördraget. Enligt artikel 290 i EUF-fördraget kan befogenhet delegeras till kommissionen att anta akter som kompletterar eller ändrar vissa icke väsentliga delar av en lagstiftningsakt.

I artikel 6 anges att EU-kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter för att anpassa och uppdatera definitionerna i artikel 2 om insiderinformation, otillbörlig marknadspåverkan, försök till otillbörlig marknadspåverkan och förbrukningskapacitet. Uppdateringen av definitionerna ska ske enbart i syfte att ta hänsyn till kommande utveckling på grossistmarknaderna för energi och minst beakta bl.a. de förhållanden som råder på dessa marknader och vad som är utmärkande för el- och gasmarknaderna och växelverkan mellan produkt och derivatmarknaderna. Närmare bestämmelser om befogenheten att anta delegerade akter finns i artikel 20.

Marknadsövervakning

Fram till förordningens ikraftträdande har övervakningen av energimarknaderna utförts av medlemsstaterna och enskilt för varje sektor, vilket har inneburit att viss handelsverksamhet kan ha omfattats av flera olika jurisdiktioner och att övervakningen utförts av olika myndigheter. ACER har fått det övergripande ansvaret för att få till stånd en effektiv marknadsövervakning på EU-nivå. ACER anses både ha överblick över el- och gasmarknader på EU-nivå och de nödvändiga kunskaperna om hur dessa marknader och system fungerar.

I artikel 7 finns bestämmelser om marknadsövervakningen. ACER övervakar handeln med grossenergiprodukter i syfte att förhindra handel som bedrivs utifrån insiderinformation och otillbörlig marknadspåverkan. ACER ska också samla in uppgifter i syfte att analysera och övervaka grossistmarknaderna för energi. De nationella tillsynsmyndigheterna ska samarbeta på regional nivå och med ACER om att utföra marknadsövervakningen. För att utföra detta arbete ska tillsynsmyndigheterna få tillgång till den information som ACER samlat in.

Insamling av uppgifter

Som nämnts ovan ska ACER samla in uppgifter i syfte att analysera och övervaka grossistmarknaderna för energi. I artikel 8 anges vem som är skyldig att lämna uppgifter till ACER och vilka uppgifter som ska samlas in. Först och främst är det marknadsaktörerna som är uppgiftsskyldiga. Skyldiga att lämna uppgifter är också den person eller myndighet, som förtecknas i artikeln, som agerar på marknadsaktörens vägnar. Uppgiftsskyldigheten ska fullföras genom att tillhandahålla ett register över transaktioner och handelsorder som rör grossistmarknaderna för energi, s.k. transaktionsdata. De uppgifter som ska rapporteras ska innehålla en exakt identifiering av köpta och sålda grossenergiprodukter, överenskommet pris, överenskommen kvantitet, datum och tidpunkt för

verkställande, transaktionsparterna och transaktionens mottagare samt annan relevant information. Det övergripande ansvaret för rapporteringen ligger hos marknadsaktörerna, men så snart de begärda uppgifterna tas emot från en person eller en myndighet som förtecknas i artikeln, ska rapporteringskravet för den berörda marknadsaktören anses vara uppfyllt.

I artikeln föreskrivs också en skyldighet för marknadsaktörerna att förse ACER och de nationella tillsynsmyndigheterna med s.k. fundamentala data. Här är det fråga om att lämna uppgifter om kapaciteten hos och användningen av anläggningar för att producera, lagra, förbruka eller överföra el eller naturgas. Rapporteringskraven omfattar även planerade eller oplanerade driftsstopp.

I artikeln överlämnas till kommissionen att i genomförandeakter utforma närmare bestämmelser om rapporteringskraven. Kommissionen beslutar om dessa genomförandeakter med hjälp av kommittéer som bistår och övervakar kommissionen i genomförandet av EU:s lagstiftning. I kommittéerna sitter representanter från medlemsländerna för att kontrollera kommissionens beslut. Även Europaparlamentet och ministerrådet har rätt att kontrollera kommissionens genomförandeåtgärder.

Registrering av marknadsaktörer

Registrering av marknadsaktörer behandlas i artikel 9. Där fastställs bl.a. att marknadsaktörer som ingår transaktioner som måste rapporteras till ACER i enlighet med artikel 8.1 ska registrera sig hos den nationella tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där de är etablerade eller bosatta eller, om de inte är etablerade eller bosatta i unionen, i en medlemsstat där de är verksamma. Marknadsaktören ska endast registrera sig hos en enda nationell tillsynsmyndighet. En marknadsaktör som redan är registrerad i en medlemsstat behöver inte registrera sig i en annan medlemsstat. Registrering ska ske innan transaktionen görs.

Den nationella tillsynsmyndigheten ska senast tre månader från det datum då kommissionen har antagit vissa genomförandeakter enligt artikel 8 upprätta ett nationellt register. Registret ska innehålla tillräckliga uppgifter för att kunna identifiera varje marknadsaktör. Uppgifterna i registret ska sedan överlämnas till ACER. På grundval av uppgifterna upprättar ACER sedan ett europeiskt register som myndigheterna får tillgång till. Detta register kan med vissa förbehåll komma att offentliggöras.

Utbyte av information mellan myndigheter

Artikel 10 innehåller regler om utbyte av information mellan ACER och andra myndigheter. Det ankommer på ACER att inrätta mekanismer i syfte att utbyta den information den tar emot enligt artiklarna 7 och 8, med nationella tillsynsmyndigheter, medlemsstaternas behöriga finansmyndigheter, nationella konkurrensmyndigheter, Esma och andra berörda myndigheter. Information får dock endast utbytas om den mottagande myndigheten uppfyller de krav på driftsäkerhet som ställs i artikel 12. Artikel 10 innehåller därutöver bestämmelser om bl.a. samarbetet mellan ACER och de myndigheter som är ansvariga för

tillsynen över handel med utsläppsätter eller derivat som hör samman med utsläppsätter.

Skydd för personuppgifter

I artikel 11 föreskrivs att förordningen inte påverkar medlemsstaternas skyldigheter vid sin behandling av personuppgifter enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter (EGT L 281, 23.11.1995, s. 31, Celex 31995L0046). Förordningen påverkar inte heller det fria flödet av sådana uppgifter eller ACER:s skyldigheter, inom ramen för dess ansvarsområden, avseende dess behandling av personuppgifter enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 45/2001 av den 18 december 2000 om skydd för enskilda då gemenskapsinstitutionerna och gemenskapsorganen behandlar personuppgifter och om den fria rörligheten för sådana uppgifter (EGT L 8, 12.1.2001, s. 1, Celex 32001R0045).

Driftsäkerhet

I artikel 12 finns bestämmelser om driftsäkerhet. Bestämmelserna syftar till att säkerställa att ACER, de nationella tillsynsmyndigheterna, finansmyndigheterna och konkurrensmyndigheterna garanterar sekretess, tillförlitlighet och skydd för de uppgifter som de tar emot.

Genomförande av förbuden

Artikel 13 innehåller bestämmelser om genomförande av förbuden mot marknadsmissbruk. De nationella tillsynsmyndigheterna ska se till att förbuden mot insiderhandel i artikel 3 och förbudet mot otillbörlig marknadspåverkan i artikel 5 samt skyldigheten att offentliggöra insiderinformation i artikel 4 tillämpas. I artikeln fastställs att medlemsstaterna är skyldiga att se till att deras nationella tillsynsmyndigheter har de utredningsbefogenheter och verkställandebefogenheter som de behöver för att utföra uppgiften och att dessa ska utövas på ett proportionerligt sätt.

Rätten att överklaga

I artikel 14 föreskrivs att medlemsstaterna ska se till att det på nationell nivå finns lämpliga mekanismer som ger den part som berörs av ett beslut av tillsynsmyndigheten rätt att överklaga beslutet till en instans som är oberoende av de inblandade parterna i ärendet och av alla förvaltningar.

Skyldigheter för personer som yrkesmässigt utför transaktioner

Personer som yrkesmässigt utför transaktioner som rör grossistenergi-produkter är enligt artikel 15 skyldiga att utan dröjsmål meddela den nationella tillsynsmyndigheten om personen har rimliga skäl att misstänka att en transaktion kan utgöra en överträdelse av förbuden i artiklarna 3 och 5. Sådana personer är också skyldiga att inrätta och

upprätthålla effektiva system och förfaranden för att kunna identifiera överträdelser av förbuden.

Samarbete mellan myndigheter

Regler om samarbete mellan myndigheter på unionsnivå och nationell nivå finns i artikel 16.

Det är ACER som har i uppgift att se till att de nationella tillsynsmyndigheterna utför sina uppgifter enligt förordningen och att de samarbetar med varandra. I artikeln föreskrivs att de nationella tillsynsmyndigheterna är skyldiga att underrätta ACER om det kan antas att handlingar som strider mot förordningen utförs eller har utförts. De nationella tillsynsmyndigheterna ska också underrätta den behöriga finansmyndigheten vid misstanke om att handlingar som utförs eller har utförts på grossistmarknaderna för energi utgör marknadsmissbruk enligt marknadsmissbruksdirektivet. Vidare ska den nationella myndigheten underrätta den nationella konkurrensmyndigheten vid misstanke om att handlingar som utförs eller har utförts på grossistmarknaderna för energi skulle strida mot konkurrenslagstiftningen.

Vid misstanke om överträdelse av förordningen har ACER rätt att bl.a. begära att den nationella tillsynsmyndigheten lämnar uppgifter om den misstänkta överträdelsen och att myndigheten ska påbörja en utredning. Tillsynsmyndigheten är skyldig att tillmötesgå ACER:s begäran, men kan vägra detta om t.ex. rättsliga åtgärder redan inletts.

Tystnadsplikt

Artikel 17 innehåller bestämmelser om tystnadsplikt för personer som arbetar eller har arbetat för ACER, för de personer som arbetar eller har arbetat för de nationella tillsynsmyndigheterna eller för andra berörda myndigheter.

Sanktioner

Artikel 18 föreskriver att medlemsstaterna ska införa bestämmelser om sanktioner som ska tillämpas vid överträdelser av förordningen. Vidare anges att sanktionerna ska vara effektiva, avskräckande och proportionerliga. De ska återspegla överträdelsens art, varaktighet och allvarlighetsgrad. Senast den 29 juni 2013 ska medlemsstaterna underrätta kommissionen om vilka typer av sanktioner som införts. Därutöver föreskrivs att medlemsstaterna ska se till att den nationella myndigheten får offentliggöra åtgärder som vidtagits och sanktioner som tillämpats angående överträdelser av förordningen.

Övriga bestämmelser

Artiklarna 19–22 innehåller bestämmelser om internationella relationer, delegerade akter, kommittéförfarande och förordningens ikraftträdande. Förordningen publicerades i EUT den 8 december 2011 och trädde i kraft 20 dagar därefter. Vissa bestämmelser i artikel 8 tillämpas med verkan från och med dagen sex månader efter det att kommissionen antagit relevanta genomförandeakter. Sådana akter har ännu inte antagits.

6 Överväganden och förslag

6.1 En ny lag

Regeringens förslag: EU-förordningen ska kompletteras med svenska bestämmelser. Bestämmelserna ska införas i en ny lag, lagen om ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergi-produkter.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget. *Sveriges advokatsamfund* avstyrker. Advokatsamfundet anser att nyttan av en ny lag kan ifrågasättas. Straffbuden i den nya lagen motsvaras i sak av den befintliga regleringen i lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument. Intresset av en lättöverskådlig och enhetlig, framför allt enhetligt tillämpad lagstiftning bör, enligt Advokatsamfundet, väga tyngre än de redovisade skälen mot en gemensam reglering. Därtill kommer att lagen om straff för marknadsmissbruk är föremål för översyn och kan förväntas genomgå väsentliga förändringar. Enligt Advokatsamfundets mening innebär de kommande reformerna på området att starka skäl talar för en samlad och enhetlig lagstiftning.

Skälen för regeringens förslag: En EU-förordning är, till skillnad från direktiv, till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater. Förbuden mot insiderhandel i artikel 3 i förordningen, skyldigheten att offentliggöra insiderinformation i artikel 4 och förbudet mot otillbörlig marknadspåverkan i artikel 5 är således direkt tillämpliga i Sverige. Detsamma gäller bl.a. förordningens bestämmelser om registrering av marknadsaktörer i artikel 9 och skyldigheten i artikel 15 att meddela tillsynsmyndigheten misstankar om överträdelse av förbuden i artikel 3 eller 5.

I förordningen finns bestämmelser som uttryckligen anger att medlemsstaterna ska införa kompletterande bestämmelser i nationell rätt. I artikel 13 anges att medlemsstaterna ska se till att de nationella tillsynsmyndigheterna har de utredningsbefogenheter och verkställandebefogenheter som de behöver för att de ska kunna utföra sina uppgifter. Artikel 18 föreskriver att medlemsstaterna ska införa bestämmelser om sanktioner som ska tillämpas vid överträdelse av förordningen. I förordningen förutsätts med andra ord att medlemsstaterna inför nationella bestämmelser för att förordningen ska kunna tillämpas fullt ut. De bestämmelser som ska införas är i huvudsak av sådant slag att reglering i lag krävs.

Förordningen innehåller regler om ingripande mot användning av insiderinformation och otillbörlig marknadspåverkan. Sådana regler finns även på det finansiella området. Lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument, förkortad marknadsmissbrukslagen, innehåller bestämmelser om ingripande mot insiderbrott och otillbörlig marknadspåverkan. I lagen genomförs marknadsmissbruksdirektivet.

I marknadsmissbrukslagen finns straffbestämmelser om insiderbrott och otillbörlig marknadspåverkan som i princip överensstämmer med förbuden mot insiderhandel och förbuden mot otillbörlig marknadspåverkan i artiklarna 3 och 5 i förordningen. De regler om tillsyn som finns i artikel 13 i förordningen har också många beröringspunkter med tillsynsbestämmelserna i artikel 12 i direktivet. Även i övrigt finns flera likheter och det förhållandet att förbuden i artikel 3 och 5 i förordningen inte ska tillämpas på grossistenergiprodukter som är finansiella instrument, vilka omfattas av direktivet, är ett argument för att de nya lagbestämmelserna bör införas i marknadsmissbrukslagen. En sådan ordning skulle, som *Advokatsamfundet* anført, tillgodose intresset av en lättöverskådlig och enhetlig lagstiftning på marknadsmissbruksområdet.

Det finns emellertid argument som talar mot att de nya lagbestämmelserna införs i marknadsmissbrukslagen.

Finansinspektionen har enligt 16 § marknadsmissbrukslagen till uppgift att övervaka att lagen följs. Finansinspektionens tillsynsverksamhet regleras i lagen antingen direkt eller genom hänvisningar till andra författningar som Finansinspektionen har tillsyn över. I förordningen läggs däremot ett antal uppgifter på den nationella tillsynsmyndigheten, som definieras i artikel 2.10. Av definitionen följer att Energimarknadsinspektionen är nationell tillsynsmyndighet (se t.ex. 1 kap. 7 § ellagen [1997:857] och 1 § elförordningen [1994:1250]).

Energimarknadsinspektionen ska exempelvis enligt artikel 7.2 samarbeta på regional nivå med andra nationella tillsynsmyndigheter och med ACER om att övervaka grossistmarknaderna för energi i syfte att försöka upptäcka och förhindra handel som bedrivs utifrån insiderinformation och otillbörlig marknadspåverkan. Vidare ska marknadsaktörerna enligt artikel 8.5 förse Energimarknadsinspektionen med uppgifter om bl.a. produktionskapacitet som möjliggör för myndigheterna att övervaka handel på grossistmarknaderna för energi. Därutöver finns bestämmelser i artikel 9.1 som innebär att marknadsaktörer ska registrera sig hos Energimarknadsinspektionen. Slutligen framgår också av artikel 13 att Energimarknadsinspektionen ska se till att förbuden i artiklarna 3 och 5 och skyldigheterna i artikel 4 tillämpas.

Trots de likheter som ändå finns mellan marknadsmissbrukslagen och förordningen, framstår en komplettering av marknadsmissbrukslagen med bestämmelser som avser ingripanden mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergiprodukter att bli svåröverskådlig. Därtill kommer att marknadsmissbrukslagen är föremål för översyn med anledning av de reformer på det finansiella området som nu diskuteras inom EU (dir. 2012:108, Bekämpning av marknadsmissbruk). Mot bakgrund av det anförda bör därför de kompletterande bestämmelserna införas i en ny lag, lagen om ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergiprodukter. I det följande lämnas förslag till hur lagen bör utformas.

6.2 Sanktioner, rapporteringsskyldighet

6.2.1 Straffansvar införs för insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan vid handel med grossistenergiprodukter

Regeringens förslag: Straffansvar ska införas för överträdelser av förbuden mot insiderhandel i artikel 3 och otillbörlig marknadspåverkan i artikel 5 i EU-förordningen. Förverkande ska ske av utbyte av brott, om det inte är uppenbart oskäligt.

Regeringens bedömning: Bestämmelser om att tillsynsmyndigheten ska få offentliggöra vidtagna åtgärder eller hur offentliggörandet ska ske behöver inte införas i lag.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer med regeringens. I promemorian föreslogs ingen lagbestämmelse om straffansvar för oaktsamma överträdelser av förbudet mot otillbörlig marknadspåverkan. Det föreslogs inte heller några särskilda bestämmelser om förverkande.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget eller bedömningen. *Energimarknadsinspektionen* motsätter sig inte förslaget, men anser att det vore önskvärt med en närmare analys av huruvida hantering inom ramen för det straffrättsliga regelverket är ändamålsenlig i alla delar. Detta gäller särskilt mot bakgrund av att fråga är om överträdelser som främst gagnar juridiska personer. *Finansinspektionen* anför att energimarknadens struktur gör att straffrättsliga påföljder är mindre effektiva i bekämpningen av marknadsmissbruk. Energimarknadens deltagare består av ca 200–400 juridiska personer, som samtliga måste betraktas som jämbördiga, professionella aktörer. Den föreslagna lagen kommer därför endast att innefatta handel som utförs av juridiska personer. Det är enligt *Finansinspektionen* bättre att ingripandemöjligheterna riktas direkt mot de företag inom vilka marknadsmissbruken utförs. Administrativa sanktioner är därför att föredra. *Konkurrensverket* anser att det är positivt att det införs straffansvar för överträdelser av förbuden mot insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan. Med hänsyn till att överträdelserna i de flesta fall gagnar företag anser *Konkurrensverket* emellertid att det bör övervägas om det därutöver även bör införas sanktioner riktade mot företag i likhet med de regler som t.ex. återfinns i konkurrenslagen (2008:579). *Ekobrottsmyndigheten* har inte något att erinra mot den föreslagna sanktionsformen. Tillämpningsområdet för den föreslagna lagen och marknadsmissbrukslagen är så närliggande att de båda regelverket bör överensstämma med varandra, om det inte finns sakliga skäl för att de utformas olika. Ett sådant skäl kan enligt *Ekobrottsmyndigheten* vara innehållet i de bakomliggande EU-rättsakterna. *Ekobrottsmyndigheten* konstaterar dock att förslaget, till skillnad mot vad som gäller enligt marknadsmissbrukslagen och lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter, saknar bestämmelser om straffansvar för den som av oaktsamhet bryter mot förbudet mot otillbörlig marknadspåverkan i artikel 5 i förordningen. I jämförelse med marknadsmissbrukslagen

saknas också bestämmelser om förverkande. Visserligen kan, enligt Ekobrottsmyndigheten, utbyte av brott förklaras förverkat enligt 36 kap. 1 § brottsbalken, men endast om det för brottet är föreskrivet fängelse i mer än ett år. Myndigheten anser att det ska vara möjligt att förverka utbyte av samtliga brott enligt den nya lagen i samma utsträckning som enligt marknadsmissbrukslagen. När det gäller frågan om att myndigheten ska offentliggöra vidtagna åtgärder anför Ekobrottsmyndigheten att ett offentliggörande av brottmålsdomar på tillsynsmyndighetens webbplats skulle vålla betänkligheter ur ett personuppgiftsperspektiv. Även *Åklagarmyndigheten* anser att reglerna om marknadsmissbruk avseende handel med finansiella instrument och avseende handel med grossist-energi produkter bör överensstämma med varandra, om det inte finns sakliga skäl för att de utformas på olika sätt. Detta gäller även marknadsmissbruk enligt lagen om handel med utsläppsätter. Enligt *Åklagarmyndigheten* bör reglerna samordnas så snart som möjligt efter det att de nya EU-rättsakterna om marknadsmissbruk avseende handel med finansiella instrument har beslutats. *Åklagarmyndigheten* pekar på att förbudet mot otillbörlig marknadspåverkan i artikel 5 i förordningen omfattar försök till otillbörlig marknadspåverkan. Med hänsyn till den straffrättsliga legalitetsprincipen bör försöksbrottet regleras särskilt i den nya lagen. *Sveriges advokatsamfund* påpekar att det finns en skillnad mellan marknadsmissbrukslagen och den föreslagna lagen i fråga om förverkande eftersom förslaget saknar särskilda bestämmelser om detta. Det innebär enligt advokatsamfundet att allmänna bestämmelser i 36 kap. 1 § och 36 kap. 4 § brottsbalken blir tillämpliga.

Ett utkast till lagförslag motsvarande lagrådsremissen har lämnats för synpunkter till *Ekobrottsmyndigheten*, *Energimyndigheten* och *Åklagarmyndigheten*. Dessa remissinstanser har inte haft några invändningar mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Straffansvar

Enligt artikel 18 första stycket i förordningen är medlemsstaterna skyldiga att införa bestämmelser om sanktioner som ska tillämpas vid överträdelse av förordningen. Dessa ska vara effektiva, avskräckande och proportionerliga. Vidare ska sanktionerna återspegla överträdelsens art, varaktighet och allvarlighetsgrad, den skada som åsamkats konsumenterna och de vinster som aktörerna hade kunnat uppnå genom att handla med insiderinformationen eller genom den otillbörliga marknadspåverkan. I skäl 31 till förordningen anges att sanktionerna bör motsvara de sanktioner som medlemsstaterna antagit i och med genomförandet av marknadsmissbruksdirektivet. Direktivet är genomfört i marknadsmissbrukslagen. Enligt regeringens mening bör därför som utgångspunkt gälla att bestämmelserna om sanktioner utformas i nära överensstämmelse med dem som finns i marknadsmissbrukslagen.

Promemorian innehåller förslag till straffansvar för överträdelse av förordningens förbud. *Energimarknadsinspektionen* och *Konkurrensverket* anför att straffansvaret bör kombineras med administrativa sanktioner mot företag som deltar i överträdelsen. *Finansinspektionen* anser att administrativa sanktioner är att föredra.

I svensk rätt föreskrivs straffansvar för överträdelse av marknadsmissbruksdirektivets förbud mot insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan rörande finansiella instrument. Bestämmelserna finns i marknadsmissbrukslagen. Straffansvar föreskrivs också för förfaranden som utgör marknadsmissbruk i fråga om handel med utsläppsrätter. Bestämmelserna finns i lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter. Straffansvaret riktar sig mot fysiska personer, dvs. i nu aktuellt sammanhang mot personer som tar befattning med eller nyttjar insiderinformation för vissa ändamål eller påverkar marknaden på ett otillbörligt sätt. För brott som begås i näringsverksamhet kan näringsidkare, vilket kan vara en juridisk person, åläggas ekonomiska sanktioner enligt bestämmelserna om företagsbot i 36 kap. brottsbalken.

Överträdelse av förbudet i artiklarna 3 och 5 i förordningen är jämförbara med motsvarande överträdelse enligt marknadsmissbrukslagen och lagen om handel med utsläppsrätter. Med hänsyn till att det i svensk rätt föreskrivs straffansvar för förfaranden som utgör marknadsmissbruk rörande finansiella instrument och handel med utsläppsrätter, bör straffansvar föreskrivas även för överträdelse av förbudet mot insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan i fråga om grossistenergi-produkter.

Sanktionsbestämmelserna i marknadsmissbrukslagen är föremål för översyn (dir. 2012:108, Bekämpning av marknadsmissbruk). Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att ta ställning till vilka sanktioner som bör finnas för de överträdelse som enligt de nya EU-rättsakterna på finansmarknadsområdet ska sanktioneras. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2013. För det fall den pågående översynen leder till ändringar i sanktionssystemet på finansmarknadsområdet, kan sanktionerna i nu aktuellt avseende behöva övervägas på nytt.

Marknadsmissbrukslagen innehåller straffbestämmelser om insiderbrott (2–4 §§), obehörigt röjande av insiderinformation (7 §) och otillbörlig marknadspåverkan (8 §). För insiderbrott föreskrivs fängelse i högst två år. Om brottet är grovt döms till fängelse lägst sex månader och högst fyra år. Är brottet ringa döms för insiderförseelse till böter eller fängelse i högst sex månader. För insiderbrott som begås av oaktsamhet döms till böter eller fängelse i högst ett år. I ringa fall döms inte till ansvar. Påföljden för obehörigt röjande av insiderinformation är böter eller fängelse i högst ett år. I princip motsvarande straffsatser föreskrivs för brottet otillbörlig marknadspåverkan. Likartade påföljder gäller för förfaranden som utgör marknadsmissbruk vid handel med utsläppsrätter (se 8 kap. 1 a–1 e §§ lagen om handel med utsläppsrätter).

Med hänvisning till hur straffansvaret och straffskalorna för insiderbrott och otillbörlig marknadspåverkan är utformade i marknadsmissbrukslagen och lagen om handel med utsläppsrätter, bör motsvarande reglering införas för brott mot förbudet mot insiderhandel i artikel 3 och otillbörlig marknadspåverkan i artikel 5 i förordningen.

Såsom *Ekobrottsmyndigheten* påpekat saknar promemorians lagförslag föreskrifter om oaktsamma överträdelse av förbudet mot otillbörlig marknadspåverkan. Även sådana överträdelse bör enligt regeringen omfattas av straffansvar. Motsvarande bestämmelser finns i marknadsmissbrukslagen (8 § andra stycket) och i lagen om handel med utsläppsrätter (8 kap. 1 e §).

Enligt artikel 5 är det förbjudet att försöka bedriva otillbörlig marknadspåverkan. Vad som utgör sådant försök definieras i artikel 2.3. Förbud mot försök till otillbörlig marknadspåverkan är således uttryckligen reglerat i förordningen, vilken i sig är direkt tillämplig. Mot bakgrund av vad *Åklagarmyndigheten* påtalat anser regeringen dock att det kan finnas anledning att i lagtexten tydliggöra vad överträdelserna avser.

Med hänvisning till det som anförts ovan, får bestämmelserna om sanktioner i artikel 18 första stycket anses uppfylla.

Förverkande

Den som begår brott enligt den föreslagna lagen kan i vissa fall göra en ekonomisk vinst. Ett sådant utbyte av brottet bör rimligen kunna förverkas. Regeringen föreslår därför att förverkande ska ske av utbyte av brott enligt lagen, om det inte är uppenbart oskäligt. Motsvarande förverkandemöjligheter föreskrivs också i marknadsmissbrukslagen och lagen om handel med utsläppsrätter.

Offentliggörande av vidtagna åtgärder

Medlemsstaterna ska enligt artikel 18 tredje stycket se till att den nationella tillsynsmyndigheten ska få offentliggöra vidtagna åtgärder och sanktioner rörande överträdelser av förordningen under förutsättning att ett sådant offentliggörande inte skulle åsamka de berörda parterna oproportionerliga skador. Av 2 kap. 1 och 2 §§ tryckfrihetsförordningen och 43 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) följer att uppgifter i en dom eller ett beslut är offentliga.

Ett offentliggörande av domar och beslut kan, som *Ekobrottsmyndigheten* anført, i vissa fall vålla betänkligheter från ett personuppgiftsperspektiv. Av förordningen framgår inte hur ett offentliggörande ska gå till eller vilka uppgifter som ska offentliggöras. Skulle ett offentliggörande innebära en automatiserad behandling av personuppgifter, t.ex. genom publicering av sådana uppgifter på en webbplats, har tillsynsmyndigheten emellertid att iaktta bestämmelserna i personuppgiftslagen (1998:204) som syftar till att skydda människor mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter.

Mot bakgrund av det anförda bedömer regeringen att det inte behövs några lagbestämmelser som möjliggör för tillsynsmyndigheten att offentliggöra vidtagna åtgärder eller som reglerar hur offentliggörandet bör ske.

6.2.2 Rapporteringsskyldighet

Regeringens förslag: En överträdelse av rapporteringsskyldigheten i artikel 15 i EU-förordningen ska vara förenad med straffansvar.

Ett meddelandeförbud ska införas för den som rapporterat i enlighet med artikel 15 att röja att sådan rapportering skett för den som rapporteringen avser eller för någon utomstående. En överträdelse av förbudet ska vara förenad med straffansvar.

Den som fullgör en rapporteringsskyldighet enligt artikel 15 ska inte kunna göras ansvarig för att genom rapporten ha åsidosatt någon tystnadsplikt, om den som rapporterat hade anledning att räkna med att rapportering borde ske.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget. *Finansinspektionen* anför att uppgifter alltid måste kunna förmedlas till tillsynsmyndigheten utan att den som förmedlar uppgifterna bryter mot någon form av tystnadsplikt. Finansinspektionen anser vidare att den som åsidosätter rapporteringsskyldigheten inte bör ådra sig straffrättsligt ansvar. Rapportering ska ske i enlighet med företagens interna instruktioner och företaget måste ta ansvar för att rapportering sker. I detta fall är en sanktion mot företaget i fråga att föredra.

Skälen för regeringens förslag: I artikel 15 anges att varje person som yrkesmässigt utför transaktioner som rör grossistenergi produkter utan dröjsmål ska meddela den nationella tillsynsmyndigheten om personen har rimliga skäl att misstänka att en transaktion kan utgöra en överträdelse av artikel 3 eller 5. En i huvudsak motsvarande reglering finns i artikel 6.9 i marknadsmissbruksdirektivet och är genomförd i 10 § marknadsmissbrukslagen. Rapporteringsskyldigheten i marknadsmissbrukslagen har kompletterats i 11 § med ett förbud för ett företag som rapporterat enligt 10 § att röja för kunden eller någon utomstående att rapportering skett, meddelandeförbud. Vidare anges i 12 § att ett företag som rapporterat sådan transaktion inte kan göras ansvarigt för att ha åsidosatt någon tystnadsplikt, om företaget hade anledning att räkna med att rapportering borde ske. Bestämmelser om straffansvar för den som åsidosätter rapporteringsskyldigheten och meddelandeförbudet finns i 13 §. Även lagen om handel med utsläppsrätter innehåller bestämmelser av det här slaget (7 kap. 10–11 §§ och 8 kap. 1 f §).

Som ovan anförts anges i skälen till förordningen att sanktionerna bör motsvara de sanktioner som medlemsstaterna antagit i och med genomförandet av marknadsmissbruksdirektivet. Mot den bakgrunden bör bestämmelser om straffansvar för brott mot rapporteringsskyldigheten i artikel 15 införas. För det fall den pågående översynen på finansmarknadsområdet leder till ändringar i sanktionssystemet på det området, kan sanktionerna i nu aktuellt avseende behöva övervägas på nytt.

I likhet med vad som föreskrivs i marknadsmissbrukslagen och lagen om handel med utsläppsrätter bör det införas ett meddelandeförbud, bestämmelser om straffansvar för brott mot meddelandeförbudet och en bestämmelse om åsidosättande av tystnadsplikt. Den som åsidosatt tystnadsplikt genom att till tillsynsmyndigheten rapportera misstänkta över-

trädelser av förbuden, bör inte hållas ansvarig om han eller hon hade anledning att räkna med att rapportering borde ske.

6.2.3 Följdändringar i marknadsmissbrukslagen

Regeringens förslag: Bestämmelserna om insiderbrott och otillbörlig marknadspåverkan i marknadsmissbrukslagen ska inte tillämpas vid handel med sådana finansiella instrument som omfattas av artiklarna 3 och 5 i EU-förordningen.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte haft något att erinra mot promemorians förslag.

Skälen för regeringens förslag: Förordningen omfattar handel med grossistenergiprodukter. Av artikel 1.2 i förordningen framgår att förbuden i artiklarna 3 och 5 dock inte omfattar grossistenergiprodukter som utgörs av finansiella instrument och som omfattas av artikel 9 i marknadsmissbruksdirektivet. För att en grossistenergiprodukt som utgör ett finansiellt instrument ska omfattas av förordningens förbud krävs således att instrumentet inte omfattas av artikel 9 i direktivet.

I artikel 9 första stycket anges att direktivet omfattar alla finansiella instrument som är godkända för handel på en reglerad marknad i minst en medlemsstat eller för vilka det har lämnats in en ansökan om godkännande för handel på en sådan marknad, oavsett om själva transaktionen faktiskt äger rum på den marknaden eller inte. Vidare framgår av andra stycket att förbudet mot insiderhandel (artiklarna 2–4) även tillämpas på varje finansiellt instrument som inte är godkänt för handel på en reglerad marknad i en medlemsstat men vars värde är beroende av ett sådant finansiellt instrument som avses i första stycket.

Marknadsmissbruksdirektivet är genomfört i marknadsmissbrukslagen. Lagen har emellertid ett vidare tillämpningsområde än vad som anges i artikel 9. Lagens förbud mot insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan tillämpas inte enbart på förfaranden som avser finansiella instrument som är upptagna för handel på en reglerad marknad osv. Förbuden tillämpas vid ”handel på värdepappersmarknaden”. Uttrycket innefattar handel på en reglerad marknad eller någon annan organiserad marknadsplats eller handel med eller genom någon som yrkesmässigt bedriver sådan verksamhet som avses i 2 kap. 1 § lagen om värdepappersmarknaden (1 § 2 marknadsmissbrukslagen). Såvitt gäller förbudet mot otillbörlig marknadspåverkan avser det den som vid handel på värdepappersmarknaden eller annars förfar på ett sätt som han eller hon inser är ägnat att otillbörligen påverka marknadspriset osv. (8 §).

Marknadsmissbrukslagens förbud mot insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan omfattar alltså i vissa fall handel med grossistenergiprodukter som utgör finansiella instrument men som inte är godkända för handel på en reglerad marknad etc. Av artikel 1.2 i förordningen följer då att sådana instrument ska omfattas av förordningens förbud. Med hänsyn till att förordningen är direkt tillämplig, bör det i marknadsmissbrukslagen tas in en bestämmelse som innebär att lagens bestämmelser om insiderbrott och otillbörlig marknadspåverkan inte ska tillämpas vid

handel med finansiella instrument som omfattas av förordningens förbud mot insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan i artiklarna 3 och 5.

6.3 Tillsyn över förordningen

6.3.1 Tillsynsmyndighet, myndighetens uppgifter och befogenheter

Regeringens förslag: I lagen ska införas bestämmelser som upplyser om att tillsynsmyndighet är den myndighet som regeringen utsett enligt 1 kap. 7 § ellagen och att myndigheten fullgör de uppgifter som ankommer på den nationella tillsynsmyndigheten enligt EU-förordningen. Tillsynsmyndigheten ska övervaka att den nya lagen och föreskrifter som meddelats i anslutning till lagen följs.

Tillsynsmyndigheten ska anmäla till åklagare när det finns anledning att anta att en överträdelse av förbuden i artikel 3 eller 5 i EU-förordningen har begåtts. Detsamma ska gälla i fråga om överträdelse av rapporteringsskyldigheten i artikel 15 eller brott mot meddelandeförbudet.

Tillsynsmyndigheten ska ha rätt att förelägga ett företag eller någon annan att tillhandahålla uppgifter, handlingar eller annat. Myndigheten ska också kunna kalla personer till förhör. Ett föreläggande ska dock inte få avse en handling vars innehåll kan antas vara sådant att en advokat eller en advokats biträde inte får höras som vittne om innehållet och som innehas av advokaten eller biträdet eller den till förmån för vilken tystnadsplikten gäller.

Tillsynsmyndigheten ska kunna genomföra undersökningar på plats hos en marknadsaktör.

Den som är uppgiftsskyldig eller föremål för undersökning ska inte få betungas onödigt.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslogs att befogenheten att begära att ett företag eller annan tillhandahöll uppgifter, handlingar och annat inte skulle gälla i den utsträckning uppgiftslämnandet skulle strida mot den i lag reglerade tystnadsplikten för advokater. Bestämmelsen om tillsynsmyndighet angav att tillsynsmyndighet var den myndighet som regeringen utsett till nätmyndighet enligt 1 kap. 7 § ellagen (1997:857) eller tillsynsmyndighet enligt 1 kap. 9 § naturgaslagen (2005:403).

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget. *Domstolsverket* framhåller att såväl tillämpningen av proportionalitetsprincipen som tillämpningen av allmänna straffrättsliga principer kommer till uttryck i varje tillsynsmyndighets verksamhet. Något behov av föreskrifter om detta finns därför inte. *Ekobrottsmyndigheten* anser att det bör införas en skyldighet för tillsynsmyndigheten att överlämna rapporter om misstänkta överträdelser enligt artikel 15 i förordningen till Ekobrottsmyndigheten utan att vidta några egna utredningsåtgärder i anledning av rapporten. *Konkurrensverket* anför att avsaknaden av tvångsmedel för att kunna genomföra

platsundersökningar riskerar att leda till att Energimarknadsinspektionen inte kommer att få tillgång till all bevisning som kan behövas för att styrka en överträdelse. Även avsaknaden av direktverkande sanktioner mot företag som inte samarbetar vid en undersökning riskerar att minska effekten av undersökningen. När det gäller frågan om advokatsekretess anför *Sveriges advokatsamfund* att den föreslagna formuleringen felaktigt ger intryck av att det bara är advokater, advokaters biträden och handlingar som advokaten har i sin besittning som omfattas. Advokatsamfundet anser att den formulering som finns i 5 kap. 11 § konkurrenslagen (2008:579) är lämpligare. Ett alternativ är att ta in en hänvisning till 27 kap. 2 § rättegångsbalken.

Skälen för regeringens förslag

Tillsynsmyndighet, myndighetens övervakningsuppgifter

Förordningen innehåller bestämmelser om den nationella tillsynsmyndigheten och dess uppgifter. Enligt artikel 2.10 avses med nationell tillsynsmyndighet en nationell tillsynsmyndighet som har utsetts i enlighet med artikel 35.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el (EUT L 211, 14.8.2009, s. 55, Celex 32009L0072), eller artikel 39.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas (EUT L 211, 14.8.2009, s. 94, Celex 32009L0073). Regeringen har utsett Energimarknadsinspektionen till nationell tillsynsmyndighet (1 kap. 7 § ellagen [1997:857] och 1 § elförordningen [1994:1250] respektive 1 kap. 9 § naturgaslagen [2005:403] och 34 § naturgasförordningen [2006:1043]). Lagen bör innehålla en upplysning om att tillsynsmyndighet är den myndighet som regeringen utsett och en hänvisning bör lämpligen ske till 1 kap. 7 § ellagen.

I förordningen läggs ett antal uppgifter på den nationella tillsynsmyndigheten. Myndigheten ska exempelvis enligt artikel 7.2 samarbeta på regional nivå med andra nationella tillsynsmyndigheter och med ACER om att övervaka grossistmarknaderna för energi i syfte att försöka upptäcka och förhindra handel som bedrivs utifrån insiderinformation och otillbörlig marknadspåverkan. Vidare ska marknadsaktörerna enligt artikel 8.5 förse myndigheten med uppgifter om bl.a. produktionskapacitet som möjliggör för myndigheterna att övervaka handel på grossistmarknaderna för energi. Därutöver finns bestämmelser i artikel 9.1 som innebär att marknadsaktörer ska registrera sig hos myndigheten. Slutligen framgår också av artikel 13 att myndigheten ska se till att förbuden i artiklarna 3 och 5 och skyldigheterna i artikel 4 tillämpas. Det bör i lagen tas in en bestämmelse som upplyser om tillsynsmyndighetens uppgifter enligt förordningen. Därutöver bör det föreskrivas att myndigheten övervakar att den föreslagna lagen och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen följs.

Anmälan till åklagare

Av artikel 13.1 i förordningen framgår att den nationella tillsynsmyndigheten, Energimarknadsinspektionen, ska se till att förbuden i artiklarna 3 och 5 tillämpas. Dessa befogenheter får utövas direkt, i samarbete med andra myndigheter eller efter ansökan till behöriga rättsliga myndigheter. I förordningen öppnas alltså en möjlighet för medlemsstaten att lämna över uppgifter till någon annan myndighet än tillsynsmyndigheten.

Förbuden i artiklarna 3 och 5 föreslås ovan vara straffrättsligt sanktionerade. Utredning och lagföring av brott är därför uppgifter för åklagare. Detsamma gäller för det fall rapporteringsskyldigheten i artikel 15 åsidosätts och vid brott mot meddelandeförbudet. Tillsynsmyndigheten bör anmäla nämnda överträdelser till åklagare.

Frågan är då vid vilken tidpunkt anmälan till åklagare bör ske. I 23 kap. rättegångsbalken finns bestämmelser om förundersökning. En förundersökning ska enligt 23 kap. 1 § påbörjas så snart det på grund av angivelse eller av annat skäl finns anledning att anta att ett brott som hör under allmänt åtal har förövats. En anmälan bör därför ske när det finns anledning att anta att ett brott har begåtts. Ett sådant antagande kan i allmänhet vila på den information som Energimarknadsinspektionen har fått i sin roll som nationell tillsynsmyndighet över förordningen, antingen genom egna iakttagelser eller genom underrättelse från bl.a. marknadsaktörer och andra nationella tillsynsmyndigheter. Motsvarande bestämmelser finns i 19 § marknadsmissbrukslagen och i 7 kap. 8 § lagen om handel med utsläppsrätter.

Av artikel 15 i förordningen följer att personer som yrkesmässigt utför transaktioner som rör grossistenergi produkter ska rapportera till Energimarknadsinspektionen om personen har rimliga skäl att misstänka att en transaktion utgör en överträdelse av förbuden i artiklarna 3 eller 5. *Ekobrottsmyndigheten* anför att det bör införas en skyldighet för Energimarknadsinspektionen att överlämna rapporter om misstänkta överträdelser till åklagare utan att vidta några egna utredningsåtgärder i anledning av rapporten. En sådan ordning tillämpas i fråga om rapporter som bl.a. värdepappersinstitut har att lämna till Finansinspektionen enligt 10 § marknadsmissbrukslagen. Den skyldighet som *Ekobrottsmyndigheten* förespråkar måste emellertid ses i ljuset av de samarbetskrav som åvilar Energimarknadsinspektionen enligt förordningen. Som exempel kan nämnas att inspektionen enligt artikel 16.2 ska underrätta ACER utan dröjsmål om den har rimliga skäl att anta att handlingar som strider mot förordningen har utförts. Mot den bakgrunden bör det inte införas en skyldighet att överlämna rapporter om misstänkta överträdelser till åklagare utan möjlighet att vidta några egna åtgärder med anledning av rapporten.

Rätt att få del av uppgifter, förhör

För att tillsynsmyndigheten ska kunna utföra sina uppgifter enligt förordningen måste den ha vissa utredningsbefogenheter. I artikel 13.2 räknas ett antal befogenheter upp som ska utövas i enlighet med nationell lagstiftning. Däribland märks i leden a och b rätten att få tillgång till varje dokument i vilken form som helst och få en kopia på det, rätten att

begära upplysningar av vem som helst och rätten att kalla en person till förhör.

Energimarknadsinspektionen, som är tillsynsmyndighet enligt förordningen, saknar i dag möjligheter att få tillgång till dokument, begära upplysningar och kalla personer till förhör i den utsträckning som förordningen kräver. Regler av det slaget bör införas för att tillsynen ska kunna bedrivas på ett effektivt sätt. Energimarknadsinspektionen bör därför få rätt att förelägga ett företag eller annan att tillhandahålla uppgifter, handlingar eller annat. Myndigheten bör också kunna kalla personer till förhör.

En utgångspunkt för tilldelandet av utrednings- och verkställandebefogenheter är enligt artikel 13.2 att de ska begränsas till syftet med utredningen och att de ska utövas i överensstämmelse med nationell lagstiftning. Den uppgiftsskyldighet som föreslås här är således begränsad till att omfatta dokument och upplysningar som inspektionen behöver för att kunna fullgöra sina uppgifter. Enligt promemorians lagförslag är uppgiftsskyldigheten även begränsad i den utsträckning uppgiftslämnandet skulle strida mot den i lag reglerade tystnadsplikten för advokater. Tystnadsplikten för advokater är reglerad i 8 kap. 4 § rättegångsbalken. Av 27 kap. 2 § rättegångsbalken följer också att handlingar inte får tas i beslag i den mån dess innehåll kan antas vara sådant att t.ex. en advokat inte får höras som vittne därom. I enlighet med vad *Advokatsamfundet* anför bör uppgiftsskyldigheten även begränsas i det avseendet. Ett föreläggande ska därför inte få avse en handling vars innehåll kan antas vara sådant att en advokat eller en advokats biträde inte får höras som vittne om innehållet och som innehas av advokaten eller biträdet eller den till förmån för vilken tystnadsplikten gäller.

I artikel 13.2 d anges att befogenheterna ska omfatta rätten att begära befintliga register över tele- och datatrafik. Det är alltså fråga om uppgifter som finns vid det tillfälle myndigheten begär att få del av dem. Denna rätt att få del av uppgifter får anses innefattas i rätten att få tillgång till varje dokument i vilken form som helst, vilket även omfattar elektroniska dokument.

I 6 kap. 20 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation föreskrivs en tystnadsplikt för den som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst. Energimarknadsinspektionens möjligheter att få del av uppgifter över tele- och datatrafik från teleoperatörer är således begränsad i nationell lagstiftning. I övrigt begränsas inte inspektionens möjligheter att begära in uppgifter om tele- och datatrafik. Förordningens krav får därmed anses vara uppfyllt.

Undersökningar på plats

Enligt artikel 13.2 c ska den nationella tillsynsmyndigheten ha rätt att utföra inspektioner på plats. Till skillnad mot vad som anges i artikel 13.2 b sägs inte särskilt att rätten ska avse ”vem som helst”. Regeln får därför anses vara riktad mot marknadsaktörer. Definitionen av marknadsaktörer återfinns i artikel 2.7 i förordningen.

I svensk rätt saknas en generell reglering om att tillsynsmyndigheter har rätt att göra undersökningar på plats. Särskilda regler finns inom

vissa områden. Ett exempel inom ett närliggande område är reglerna för Finansinspektionens tillsyn enligt lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. I 23 kap. 4 § föreskrivs att Finansinspektionen får när det är nödvändigt genomföra en undersökning hos bl.a. ett värdepappersinstitut. Befogenheter av det slaget bör även ges till Energimarknadsinspektionen.

Regeringen har ovan föreslagit att överträdelser av de straffsanktionerade förbuden och skyldigheterna ska anmälas till åklagare för vidare utredning och lagföring. Mot den bakgrunden finns det inget behov av att införa tvångsmedel eller krav på sanktioner vid Energimarknadsinspektionens platsundersökningar, vilket *Konkurrensverket* efterlyst.

Proportionalitet

Som en allmän princip gäller att tvångsåtgärder inte får gå längre än vad som är nödvändigt. Principen får, som *Domstolsverket* påpekar, anses gälla även utan lagreglering. Denna princip tillkännages också i artikel 13.1 där det sägs att befogenheterna ska utövas på ett proportionerligt sätt. Med hänsyn härtill och för att säkerställa att tvångsåtgärderna enligt lagen används på ett proportionellt sätt bör en särskild regel införas som anger att den som är uppgiftsskyldig eller föremål för undersökning, inte ska få betungas onödigt.

6.3.2 Säkerhetsåtgärder

Regeringens bedömning: Reglerna i svensk rätt om kvarstad och förvar uppfyller EU-förordningens krav. Någon ny lagstiftning behövs inte.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte haft något att erinra mot promemorians bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: I avsnitt 6.3.1 föreslås att tillsynsmyndigheten ska anmäla till åklagare när det kan antas att förbuden i artikel 3 eller 5 överträts. Den misstänkta överträdelsen anmäls alltså av Energimarknadsinspektionen till åklagare som då beslutar om förundersökning ska inledas eller ej. Regler om förundersökning finns i 23 kap. rättegångsbalken och användning av tvångsmedel under förundersökningen regleras i balkens 24–28 kap.

De tvångsmedel som kan användas vid förundersökning omfattar bl.a. kvarstad och förvar av egendom (26 kap.). Genom dessa tvångsmedel får förordningens krav på att utredningsbefogenheterna ska omfatta rätten att begära att tillgångar fryses eller beläggs med kvarstad anses uppfylla. Någon ytterligare reglering behöver därför inte införas.

6.3.3 Tillfälligt förbud mot utövande av yrkesverksamhet

Regeringens bedömning: Bestämmelserna om näringsförbud i lagen om näringsförbud får anses tillräckliga för att uppfylla EU-förordningens krav.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte haft något att erinra mot promemorians bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: De verkställandebefogenheter som avses i artikel 13.2 i förordningen omfattar även rätten att begära att domstol eller en behörig myndighet utfärdar tillfälligt förbud mot utövande av yrkesverksamhet.

I Sverige finns en grundlagsskyddad rätt att bedriva närings- och yrkesverksamhet. Denna rätt får endast begränsas för att skydda angelägna allmänna intressen.

En generell begränsning i näringsfriheten finns i lagen (1986:436) om näringsförbud. Av lagen följer att vissa personer kan meddelas näringsförbud om de i sin egenskap av näringsidkare grovt åsidosatt vad som ålegat dem i näringsverksamheten och därvid gjort sig skyldiga till brottslighet som inte är ringa. Om näringsverksamheten bedrivits av en juridisk person kan näringsförbud meddelas vissa företrädare för den juridiska personen, t.ex. styrelseledamot eller verkställande direktör i ett aktiebolag. Näringsförbud meddelas av allmän domstol på talan av åklagare. Den som är underkastad näringsförbud får inte bedriva näringsverksamhet. Han eller hon får inte heller vara bl.a. styrelseledamot eller verkställande direktör i ett aktiebolag eller vara anställd eller ta emot återkommande uppdrag i den näringsverksamhet där han eller hon åsidosatt sina åligganden. Näringsförbud gäller under viss tid och rätten kan, om det är uppenbart att grund för näringsförbud föreligger, besluta om tillfälligt förbud till dess frågan om förbud slutligt har avgjorts.

I övrigt innehåller inte svensk rätt några generella bestämmelser som möjliggör förbud att bedriva yrkesverksamhet. Däremot finns särskilda regler om yrkesförbud inom vissa områden. Gemensamt för dessa områden kan sägas vara dels att det ställs vissa kunskaps- och lämplighetskrav för att få tillstånd att utöva yrket i fråga, dels att tillståndet kan återkallas för den som inte lever upp till kraven eller åsidosätter sina skyldigheter. Regler av det slaget finns exempelvis i revisorslagen (2001:883) i fråga om godkända eller auktoriserade revisorer och i fastighetsmäklarlagen (2011:666) avseende fastighetsmäklare.

Förordningen uppställer inga krav på den som ska bedriva handel med grossistenergiprodukter, t.ex. att marknadsaktören ska ha vissa kunskaper eller i övrigt ha visat prov på redlighet. Däremot måste en marknadsaktör enligt artikel 9.4 registrera sig hos den nationella tillsynsmyndigheten innan han eller hon ingår en transaktion eller lämnar en handelsorder som måste rapporteras till ACER. Registrering är med andra ord en förutsättning för att få bedriva handel med grossistenergiprodukter. För att tillgodose förordningens krav om tillfälligt yrkesförbud, skulle en tidsbegränsad avregistrering kunna vara att anse som ett tillfälligt förbud mot

utövande av yrkesverksamhet. Att införa nationella bestämmelser om tillfällig avregistrering framstår dock som en långtgående åtgärd, särskilt mot bakgrund av att förordningen inte ställer några krav på den som ska vara registrerad.

Med beaktande av förslaget att Sverige ska ha straffrättsliga sanktioner mot insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan och formuleringen i artikel 13.2 i förordningen om att befogenheterna ska utövas i enlighet med nationell lagstiftning, får gällande bestämmelser om näringsförbud anses tillräckliga för att uppfylla förordningens krav.

6.3.4 Avgifter

Regeringens förslag: För att finansiera tillsynsmyndighetens uppgifter enligt EU-förordningen ska marknadsaktörer som är registrerade hos tillsynsmyndigheten betala avgifter. Regeringen ska få meddela föreskrifter om sådana avgifter.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna har inte haft något att erinra mot promemorians förslag.

Skälen för regeringens förslag: Genom förordningen läggs flera uppgifter på den nationella tillsynsmyndigheten – Energimarknadsinspektionen. Energimarknadsinspektionen ska se till att förordningen, delegerade akter och genomförandeakter som antagits på grundval av förordningen följs. Inspektionen övervakar grossistmarknaderna för energi och bedriver tillsyn över de marknadsaktörer som är registrerade hos inspektionen.

Den som avser att ingå en transaktion som avser grossistmarknaderna för energi, inklusive handelsorder, måste enligt artikel 9.4 registrera sig hos den nationella tillsynsmyndigheten. Förordningen saknar bestämmelser om finansiering av registret. Något hinder mot att finansiera registerhållningen med avgifter torde därmed inte finnas.

Regeringen har uttalat att tillsyn i normalfallet bör finansieras genom avgifter (skr. 2009/10:79, s. 19). Det finns inte några skäl att avvika från den principen i detta fall. Tillsynen bör därför finansieras med avgifter.

Frågan uppkommer därefter om avgiften ska bestämmas i lag eller om regeringen kan meddela föreskrifter om avgifter i det här fallet. Av 8 kap. 2 § första stycket 2 regeringsformen följer att föreskrifter ska meddelas i lag om de avser förhållandet mellan enskilda och det allmänna under förutsättning att föreskrifterna gäller skyldigheter för enskilda eller i övrigt avser ingrepp i enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden. I 3 § första stycket anges att riksdagen kan bemyndiga regeringen att meddela föreskrifter i sådana fall som avses i 2 § första stycket 2 som inte avser skatt. Riksdagen kan alltså till regeringen delegera rätten att meddela föreskrifter om avgifter.

Gränsdragningen mellan vad som är en skatt och vad som är en avgift är inte klar. Förenklat kan man dock säga att en avgift förutsätter en direkt motprestation men att en skatt inte gör det. Pålagor som utgör ersättning för direkta myndighetsåtgärder mot den enskilde brukar normalt bedömas som avgifter i statsrättslig mening. Däremot är det inte

helt tydligt hur pålagor för motprestationer som inte är individuellt bestämda, utan i stället kollektiva, ska bedömas. En penningpåлага kan under vissa omständigheter anses ha karaktär av avgift och inte skatt även om någon preciserad motprestation inte utgår. Sådana omständigheter är bl.a. att ett avgiftskollektiv tydligt kan avgränsas och definieras, att penningpålagans huvudsyfte är att finansiera en viss verksamhet och att det finns ett tydligt samband mellan pålagans storlek och kostnaderna för aktuell verksamhet (jfr prop. 2010/11:30, s. 51).

Som ovan nämnts är en marknadsaktör skyldig att registrera sig hos den nationella tillsynsmyndigheten. Eftersom marknadsaktören genom registreringen får möjlighet att agera på grossistmarknaderna för energi, är det rimligt att också marknadsaktörerna finansierar registret. Från statsrättsliga utgångspunkter är det fråga om en direkt riktad motprestation från tillsynsmyndighetens sida i egenskap av registerhållare. Kostnaden för registret bör därför kunna tas ut i form av en avgift från marknadsaktören och föreskriftsrätten bör kunna delegeras till regeringen. Kostnaderna för registrering bör kunna bestämmas särskilt.

När det är fråga om övrig tillsyn som Energimarknadsinspektionen ska bedriva på grossistmarknaderna för energi är det svårt att bedöma vilka direkta tillsynsåtgärder som kan komma i fråga och som motiverar avgiftsbeläggning. Det är för tidigt att nu säga hur Energimarknadsinspektionen kommer att bedriva tillsynsverksamheten, men i ett inledande skede torde den bestå i platsbesök och liknande för att konstatera att marknadsaktörerna har tillräckliga system för egenkontroll och system för rapportering av vissa uppgifter till ACER och till inspektionen. Efter en tid kan det tänkas att tillsynen bedrivs mer stickprovsvis. Tillsynsverksamheten kommer dock alla till del genom att hela kollektivet befrämjas av åtgärderna. Tillsynen syftar till att säkerställa att marknadsaktörerna lever upp till de krav som ställs i förordningen. Motprestationen får mot den bakgrunden betraktas som kollektiv, men inriktad mot en bestämd grupp av marknadsaktörer som är registrerade hos inspektionen. Denna grupp är avgränsad och lätt att definiera. Mot den bakgrunden bör en avgift kunna tas ut av marknadsaktörerna för att täcka Energimarknadsinspektionens kostnader för tillsynen. Rätten att meddela föreskrifter om avgifter för tillsynen bör kunna delegeras till regeringen.

När det gäller hur avgifternas storlek ska bestämmas bör det undvikas att marknadsaktörerna drabbas av höga avgifter vid ett och samma tillfälle. En lämplig konstruktion kan vara att slå ut kostnaderna för de faktiska tillsynstillfällena med därtill hörande för- och efterarbete till exempelvis en årlig avgift. Avgiften bör kunna schabloniseras. När avgiften bestäms bör hänsyn tas till att marknadsaktörerna kan bli föremål för olika tillsynsåtgärder beroende på om aktören är ett företag eller en fysisk person.

6.3.5 Förelägganden, vite

Regeringens förslag: Tillsynsmyndigheten ska få meddela de förelägganden som behövs för att se till att bestämmelserna i EU-förordningen och genomförandeakter som antagits på grundval av förordningen följs. Ett föreläggande ska få förenas med vite.

Ett föreläggande att tillhandahålla uppgifter, handlingar eller annat eller att inställa sig hos myndigheten för förhör ska få förenas med vite.

Promemorians förslag: Tillsynsmyndigheten ska få meddela de förelägganden som behövs för att se till att de föreskrifter som omfattas av tillsynen följs. Ett föreläggande ska få förenas med vite.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att erinra mot förslaget. *Kammarrätten i Jönköping* anser att det i lag bör preciseras i vilka fall tillsynsmyndigheten får meddela ett föreläggande. *Ekobrottsmyndigheten* anför att det kan ifrågasättas om förslaget ger tillsynsmyndigheten befogenhet att vid vite begära uppgifter från en person eller kalla någon till förhör. *Energimarknadsinspektionen* anför att promemorian saknar en närmare analys av om vitesinstitutet är tillräckligt i förhållande till de aktuella reglerna. Det saknas också exempel på andra möjliga sanktioner. Inspektionen anser att en närmare analys av vilka sanktioner som skulle passa bäst och vara mest effektiva vid överträdelse av de olika reglerna behövs. Vid en sådan analys bör beaktas att förelägganden vid vite inte utgör en direkt sanktion vid överträdelse av en bestämmelse. I stället är vitet en sanktion mot överträdelse av ett föreläggande. Om ett företag bryter mot t.ex. bestämmelser om offentliggörande av viss information vid en viss tidpunkt (t.ex. artikel 4 i förordningen) innebär möjligheten till vitesförelägganden inte att företaget drabbas av någon sanktion för den ursprungliga överträdelsen. Ett företag skulle därför kunna bryta mot bestämmelserna vid upprepade tillfällen så länge som meddelade förelägganden följs. Det kan därför finnas anledning att överväga andra sanktioner vid överträdelse av bestämmelser om rapportering av bestämda uppgifter vid bestämda tidpunkter. Inspektionen anger att sådana bestämda avgifter finns inom inspektionens verksamhet och utgår om företag inte ger in årsrapporter i tid (se t.ex. 12 kap 8 § ellagen [1997:857]). Inspektionens erfarenhet är att hanteringen av dessa avgifter är mycket enkel och förutsebar. I det aktuella fallet finns det också anledning att jämföra med Finansinspektionens möjligheter att besluta om straffavgifter enligt lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. Enligt Energimarknadsinspektionens uppfattning skulle sanktionsavgifter vara effektiva vid underlåtenhet att följa registreringskyldigheten i artikel 9 i förordningen. Sanktionsavgifter bör också övervägas vid överträdelser av artikel 8. Avslutningsvis noterar inspektionen att förslaget inte innehåller någon begränsning och ifrågasätter om vitesföreläggande får användas i fall då straffrättsliga sanktioner blir eller kan bli aktuella. *Sveriges advokatsamfund* ifrågasätter om vitesföreläggande är ändamålsenligt för överträdelser av skyldigheten att offentliggöra insiderinformation i artikel 4 i förordningen. Advokatsamfundet anför vidare att den generellt utformade

rätten för tillsynsmyndigheten att förena sina förelägganden med vite inte bör omfatta en begäran om platsundersökning.

Skälen för regeringens förslag: Av artikel 13.2 e framgår att tillsynsmyndigheten ska ha rätt att begära att ett agerande som strider mot bestämmelser som fastställts i enlighet med förordningen eller genomförandeakter som antagits på grundval av förordningen upphör. Med hänvisning till artikeln har det i promemorian föreslagits att tillsynsmyndigheten ska få meddela de förelägganden som behövs för att se till att de föreskrifter som omfattas av tillsynen följs. Förslaget är generellt utformat. Av remissvaren från *Kammarrätten i Jönköping*, *Ekobrottsmyndigheten* och *Advokatsamfundet* framgår att förslaget bör preciseras i olika avseenden.

Förordningen innefattar en rad skyldigheter som den nationella tillsynsmyndigheten kan behöva ingripa mot för att säkerställa att förordningen följs. Sådana skyldigheter finns i fråga om offentliggörande av insiderinformation (artikel 4), tillhandahållande av uppgifter (artikel 8), registrering (artikel 9) och inrättande och underhåll av effektiva system eller förfaranden för att identifiera en överträdelse av artiklarna 3 och 5 (artikel 15 andra stycket). Av artikel 8 följer vidare att kommissionen i genomförandeakter ska anta närmare bestämmelser om vad som ska rapporteras och när så ska ske. Energimarknadsinspektionen bör kunna ingripa mot den som inte följer förordningens bestämmelser och se till att överträdelserna upphör. En ordning med vitesföreläggande får anses vara tillräcklig för att uppfylla de krav som ställs i artikel 13.2 e. Detta innebär att sanktionsavgifter för överträdelse av artikel 8 och underlåtenhet att följa registreringskyldigheten i artikel 9 inte behöver införas.

Energimarknadsinspektionen och *Advokatsamfundet* ifrågasätter om vite är en tillräcklig sanktion mot överträdelser av skyldigheten att offentliggöra insiderinformation i artikel 4 i förordningen. Vad gäller skyldigheten i artikel 4 finns på finansmarknadsområdet en i huvudsak motsvarande skyldighet för emittenter av finansiella instrument (jfr artikel 6.1 och 3 i marknadsmissbruksdirektivet och 15 kap. 6–7 §§ lagen om värdepappersmarknaden). En emittent som allvarligt åsidosätter sina förpliktelser enligt lagen kan bli föremål för ingripande från den börs där det finansiella instrumentet är upptaget till handel. Ingripandeformerna utgörs av avnotering (15 kap. 11 §) eller avslag av en begäran om inregistrering eller beslut om avregistrering av ett finansiellt instrument (15 kap. 14 §). I övrigt saknas i lagen ingripandemöjligheter och sanktioner mot emittenter för brister i rapporteringskyldigheten, t.ex. mot brister som inte bedöms som allvarliga åsidosättanden. Med hänsyn till hur skyldigheten att offentliggöra insiderinformation är sanktionerad i lagen om värdepappersmarknaden bör en möjlighet för Energimarknadsinspektionen att förena ett föreläggande med vite anses vara tillräcklig att komma till rätta med överträdelser av skyldigheterna i artikel 4. Om en vitessanktion skulle visa sig otillräcklig, får frågan övervägas på nytt.

I förordningen tilldelas de nationella tillsynsmyndigheterna vissa uppgifter. Myndigheterna ska samarbeta på regional nivå och med ACER om att övervaka handeln med grossistenergiprodukter i syfte att försöka upptäcka och förhindra handel som bedrivs utifrån insiderinformation och otillbörlig marknadspåverkan. En nationell tillsynsmyndighet får

också övervaka handeln med grossistenergi produkter på nationell nivå (artikel 7.2). För fullgörande av dessa övervakningsuppgifter föreslås Energimarknadsinspektionen få inhämta uppgifter och hålla förhör (se avsnitt 6.3.1). Skyldigheten att tillhandahålla uppgifter och inställa sig hos myndigheten för förhör är föreskrifter som bör omfattas av Energimarknadsinspektionens möjligheter att meddela förelägganden vid vite. Denna befogenhet bör klargöras särskilt.

I avsnitt 6.3.2 föreslås att Energimarknadsinspektionen ska få befogenhet att genomföra undersökningar på plats. Befogenheten föreslås inte vara förenad med några tvångsmedel. Ett föreläggande om platsundersökning bör därför, som *Advokatsamfundet* påpekat, inte kunna förenas med vite.

Energimarknadsinspektionen berör i sitt yttrande frågan om ett vitesföreläggande kan användas i fall där straffrättsliga sanktioner kan bli aktuella. Av förslaget i avsnitt 6.2.1 följer att straffrättsliga sanktioner ska tillämpas för överträdelse av förbuden i artikel 3 och 5 samt av rapporteringsskyldigheten i artikel 15. Straffrättsliga sanktioner ska också tillämpas för brott mot meddelandeförbudet. Vidare följer av förslaget i avsnitt 6.3.1 att tillsynsmyndigheten är skyldig att anmäla en överträdelse av något av förordningens förbud m.m. till åklagare när det finns anledning att anta att ett brott har begåtts. Som utgångspunkt gäller därför att överträdelse som faller under förbuden m.m. ska sanktioneras straffrättsligt.

6.4 Överklagande

Regeringens förslag: Tillsynsmyndighetens beslut enligt den föreslagna lagen ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd ska krävas vid överklagande till kammarrätten.

Tillsynsmyndighetens beslut att anmäla överträdelse av artikel 3, 5 eller 15 i EU-förordningen eller brott mot meddelandeförbudet till åklagare ska inte få överklagas.

Promemorians förslag: I promemorian föreslogs att tillsynsmyndighetens beslut skulle kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol och att prövningstillstånd skulle krävas vid överklagande till kammarrätten.

Remissinstanserna: Remissinstanserna tillstyrker eller har inget att erinra mot förslaget. *Domstolsverket* anser att det ska vara möjligt att överklaga tillsynsmyndighetens beslut om avgifter. *Sveriges advokatsamfund* anför att det uttryckligen bör anges att tillsynsmyndighetens beslut att anmäla misstanke om brott till åklagarmyndigheten inte ska få överklagas. *Energimarknadsinspektionen* anser att förslaget är oklart eftersom det inte går att utläsa vad som är överklagbart. Att vissa beslut särskilt anges som överklagbara utesluter enligt inspektionen inte att även andra beslut enligt författningen kan överklagas. Det är därför önskvärt att det direkt i lagen anges om övriga beslut inte är överklagbara.

Skälen för regeringens förslag: I artikel 14 i förordningen finns bestämmelser om överklagande. I artikeln anges att medlemsstaterna ska

se till att det på nationell nivå finns lämpliga mekanismer som ger den part som berörs av ett beslut av tillsynsmyndigheten rätt att överklaga beslutet till en instans som är oberoende av de inblandade parterna i ärendet och av alla förvaltningar.

Det är angeläget att det finns en effektiv och rättssäker ordning för enskilda att överklaga Energimarknadsinspektionens tillsynsbeslut. Regler om överklagande bör därför införas i enlighet med förordningens krav. Rätten att överklaga Energimarknadsinspektionens beslut bör därutöver gälla andra beslut som inspektionen fattar med stöd av lagen, t.ex. avgiftsbeslut. Inspektionens beslut bör överklagas i den ordning som gäller för myndighetsbeslut i allmänhet, dvs. till allmän förvaltningsdomstol. Prövningsstillstånd bör krävas för överklagande till kammarrätten.

Regeringen har föreslagit att tillsynsmyndigheten ska anmäla överträdelser av artikel 3, 5 eller 15 i förordningen eller brott mot meddelandeförbudet till åklagare för vidare utredning och lagföring när det finns anledning att anta att en överträdelse har begåtts. Ett beslut om att göra en anmälan till åklagare bör inte kunna överklagas. Regeringen delar *Advokatsamfundets* uppfattning om att det bör komma till uttryck i den föreslagna lagen. I övrigt bör inte möjligheten att överklaga Energimarknadsinspektionens beslut begränsas särskilt i lagen.

6.5 Vissa sekretessfrågor

6.5.1 Artikel 12 och 17 – sekretess och tystnadsplikt

Av artikel 12.1 följer att de nationella tillsynsmyndigheterna, medlemsstaternas behöriga finansmyndigheter, nationella konkurrensmyndigheter ska säkerställa sekretess, tillförlitlighet och skydd för de uppgifter som de mottagit och vidta åtgärder för att informationen inte ska missbrukas. De uppgifter som avses i artikeln utgörs av

- insiderinformation som inte offentliggjorts och som marknadsaktören lämnat över till den nationella tillsynsmyndigheten enligt artikel 4.2,
- transaktionsdata och fundamentala data som ACER samlat in från marknadsaktörer enligt artikel 8 och överlämnat till den nationella tillsynsmyndigheten enligt artikel 7.2, och
- fundamentala data som den nationella tillsynsmyndigheten fått från marknadsaktörerna enligt artikel 8.5.

Artikel 17 innehåller bestämmelser om tystnadsplikt. Där föreskrivs i punkt 1 att all konfidentiell information som någon part tar emot, utbyter eller överlämnar enligt förordningen ska omfattas av tystnadsplikt. Såvitt här är av intresse gäller tystnadsplikten enligt punkt 2 för personer som arbetar eller har arbetat för de nationella tillsynsmyndigheterna eller för andra berörda myndigheter samt revisorer och sakkunniga som arbetar på nämnda myndigheters uppdrag och som tar emot konfidentiell information enligt förordningen. I punkt 3 finns ett förbud mot att röja informationen. Bestämmelserna i punkt 4 innehåller en användningsbegränsning för den som tagit emot informationen. Avslutningsvis föreskrivs i punkt 5 att bestämmelserna i artikeln inte hindrar myndigheterna i en medlemsstat att i enlighet med nationell lagstiftning utbyta och överföra konfi-

dentiell information under förutsättning att den inte har mottagits från en myndighet i en annan medlemsstat eller från ACER i enlighet med förordningen.

I förordningens ingress anges i skäl 24 att förordningen respekterar de grundläggande rättigheter och iakttar de principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, som det hänvisas till i artikel 6 i fördraget om Europeiska unionen och i medlemsstaternas konstitutionella traditioner och bör tillämpas i enlighet med rätten till yttrandefrihet och informationsfrihet som erkänns i artikel 11 i stadgan.

6.5.2 Allmänt om offentlighets- och sekretessregleringen

De uppgifter som de svenska myndigheterna kan komma att ta emot enligt förordningen omfattas av offentlighetsprincipen. Principen innebär att allmänheten ska ha insyn i myndigheternas verksamhet. Denna princip kommer till uttryck bl.a. genom reglerna i 2 kap. tryckfrihetsförordningen, förkortad TF, om envars rätt att ta del av allmänna handlingar.

Det finns bestämmelser i TF som innebär att en begränsning av offentlighetsprincipen ska anges i särskild lag eller, om det i visst fall är lämpligare, i en annan lag vartill den särskilda lagen hänvisar (2 kap. 2 § TF). Den särskilda lag som avses är offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL.

Sekretess innebär ett förbud att röja en uppgift, oavsett om det sker genom utlämnade av handling eller genom att röja uppgiften muntligen eller på något annat sätt (3 kap. 1 § OSL). Sekretess innebär således dels handlingssekretess, dels tystnadsplikt. Förbudet att röja eller utnyttja uppgifter gäller för myndigheter. Det gäller också för en person som fått kännedom om uppgiften genom att för det allmännas räkning delta i en myndighets verksamhet på grund av anställning eller uppdrag hos myndigheten, på grund av tjänsteplikt eller på annan liknande grund (2 kap. 1 § OSL).

Sekretessbestämmelser till skydd för rikets förhållande till annan stat eller mellanfolklig organisation har placerats i 15 kap. OSL. Sekretessbestämmelser till skydd främst för myndighets verksamhet för inspektion, kontroll och annan tillsyn har placerats i 17 kap. OSL. Begreppet tillsyn har i TF och OSL en vidare betydelse än inom förvaltningsrätten. Enligt förarbetena till den tidigare sekretesslagen (1980:100) åsyftas med begreppet tillsyn det område som vid tiden för den lagens införande beskrevs med ordet kontroll. Ordet tillsyn ska enligt dessa förarbeten inte ges en alltför snäv tolkning utan får anses omfatta alla de fall där en myndighet har en övervakande eller styrande funktion (prop. 1979/80:2 Del A, s. 235). Sekretessbestämmelser till skydd för enskilda ekonomiska och personliga förhållanden finns i 21–40 kap. OSL. Såvitt här är av intresse innehåller 30 kap. OSL bestämmelser om sekretess till skydd för enskild i verksamhet som avser tillsyn m.m. i fråga om näringslivet.

Sekretess gäller som huvudregel inte enbart i förhållande till enskilda utan även mellan myndigheter samt inom en myndighet, om där finns olika verksamhetsgrenar som är att betrakta som självständiga i för-

hållande till varandra (8 kap. 1 och 2 §§ OSL). I vissa fall måste dock myndigheterna kunna utbyta uppgifter för att kunna utföra sina uppgifter. Sekretessregleringen innehåller därför särskilda sekretessbrytande bestämmelser. Dessa har utformats efter en intresseavvägning mellan myndigheternas behov av att utbyta uppgifter och det intresse som den aktuella sekretessbestämmelsen är avsedd att skydda. Sekretessbrytande bestämmelser finns även i fråga om möjligheten för en svensk myndighet att lämna ut sekretessbelagda uppgifter till en utländsk myndighet (8 kap. 3 § OSL).

Flera sekretessbestämmelser i OSL kan vara tillämpliga på en och samma uppgift hos en myndighet. Om det vid en prövning i ett enskilt fall konstateras att uppgiften inte är sekretessbelagd enligt en eller flera bestämmelser samtidigt som den är sekretessbelagd enligt en eller flera andra bestämmelser, ska de senare bestämmelserna ha företräde, om inte annat anges i lagen (7 kap. 3 § OSL).

6.5.3 Reglerna om sekretess behöver inte ändras

Regeringens bedömning: De krav på sekretess och tystnadsplikt som ställs i EU-förordningen tillgodoses i svensk rätt. Några särskilda bestämmelser som gör det möjligt för berörda myndigheter att utbyta information behövs inte.

Promemorians bedömning: De krav på sekretess och tystnadsplikt som ställs i förordningen tillgodoses i svensk rätt.

Remissinstanserna: *Ekobrottsmyndigheten* har i anslutning till frågan om sekretess och tystnadsplikt anfört att även frågan om förundersökningssekretess kan aktualiseras vid informationsutbyte med åklagarmyndighet. *Energimarknadsinspektionen* anför att det inte framgår av promemorian hur förundersökningssekretess påverkar inspektionens möjligheter att samarbeta med övriga myndigheter i enlighet med förordningen efter det att en anmälan till åklagare upprättats. Liknande synpunkter framförs av *Finansinspektionen*. *Konkurrensverket* anför att det är viktigt att *Energimarknadsinspektionen* kan lämna information till *Konkurrensverket* enligt förordningen trots att inspektionen redan anmält en överträdelse till åklagare och förundersökningssekretess har inträtt. Remissinstanserna har i övrigt inte redovisat några synpunkter på bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning

Energimarknadsinspektionen

Energimarknadsinspektionen, som är nationell tillsynsmyndighet enligt förordningen, är den myndighet som i första hand träffas av artikel 12 och 17 i förordningen. Myndigheten får del av information som får anses omfatta uppgifter om enskilds ekonomiska och personliga förhållanden från dels marknadsaktörer (artiklarna 3.4 b, 4.2 och 8.5), dels ACER (artikel 7.2). *Energimarknadsinspektionen* kan inom ramen för sin marknadstillsyn även få del av andra uppgifter som rör enskilds ekonomiska

och personliga förhållanden vilka kan betraktas som konfidentiell information enligt artikel 17 i förordningen.

I 30 kap. OSL finns bestämmelser om sekretess för enskild i verksamhet som avser tillsyn m.m. i fråga om näringslivet. I 23 § i nämnt kapitel finns bestämmelser om sekretess som gäller i en statlig myndighets verksamhet som består i bl.a. tillsyn med avseende på produktion, handel, transportverksamhet eller näringslivet i övrigt. Sekretessen omfattar dels uppgift om en enskilds affärs- eller driftförhållanden, uppfinningar eller forskningsresultat, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs, dels uppgift om andra ekonomiska eller personliga förhållanden för den som har trätt i affärsförbindelse eller liknande förbindelse med den som är föremål för myndighetens verksamhet. Sekretessen gäller i den utsträckning regeringen meddelar föreskrifter om det.

Enligt 9 § offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641) och punkt 9 i bilagan till den förordningen gäller sekretess som avses i 30 kap. 23 § OSL i Energimarknadsinspektionens tillsynsverksamhet. Sekretess gäller således för enskilds ekonomiska förhållanden för uppgifter som marknadsaktörer lämnar till Energimarknadsinspektionen enligt artiklarna 3.4 b, 4.2 och 8.5 om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs. På motsvarande sätt är bestämmelsen tillämplig även på andra uppgifter som inspektionen får del av även i övrigt inom ramen för sin marknadstillsyn.

Enligt 30 kap. 24 § OSL gäller sekretess, i den utsträckning riksdagen har godkänt ett avtal om detta med en annan stat eller en mellanfolklig organisation, hos en statlig myndighet i verksamhet som avses i 30 kap. 23 § OSL för sådan uppgift om enskilds ekonomiska eller personliga förhållanden som myndigheten förfogar över på grund av avtalet. Paragrafen omfattar uppgifter som myndigheten har fått från utlandet och uppgifter som enligt avtalet inhämtats inom landet. I begreppet avtal ingår bl.a. rättsakter som gäller till följd av Sveriges medlemskap i EU, dvs. anslutningsfördragen samt förordningar och direktiv som utfärdas av EU:s institutioner. För att bestämmelsen ska vara tillämplig krävs dock att den aktuella rättsakten innehåller en klausul om att uppgiften inte får lämnas vidare i det aktuella fallet (se prop. 2006/07:110, s. 38, och prop. 2008/09:150, s. 355, samt RÅ 2007 ref. 45). Sekretessen enligt 24 § är absolut, vilket innebär att uppgifter som omfattas av bestämmelsen ska hemlighållas utan att någon skadeprövning görs om uppgifterna begärs ut.

Av artikel 17.3 framgår att konfidentiell information inte får röjas, dvs. inte lämnas vidare. Fråga får således anses vara om en sådan klausul som avses i 30 kap. 24 § OSL (jfr RÅ 2007 ref. 45). De uppgifter om enskilds ekonomiska eller personliga förhållanden som Energimarknadsinspektionen förfogar över på grund av förordningen, dvs. uppgifter som inspektionen fått från såväl marknadsaktörer som ACER, omfattas således av sekretess enligt bestämmelserna i 30 kap. 24 § OSL.

Finansinspektionen

De uppgifter som Finansinspektionen kan få del av enligt förordningen omfattar uppgifter om enskilda ekonomiska och personliga förhållanden (artiklarna 4.2, 7.2 och 8.5). Sådana uppgifter kan komma att lämnas till Finansinspektionen inom ramen för samarbete mellan tillsynsmyndigheter i enlighet med artikel 10. I OSL finns det flera bestämmelser som är tillämpliga på Finansinspektionens verksamhet. I detta fall kan bestämmelserna i 30 kap. 7 § OSL vara tillämpliga. Härav följer att uppgifter om enskilda ekonomiska eller personliga förhållanden som inspektionen har fått på grund av förordningen omfattas av sekretess. Dessutom är 30 kap. 24 § OSL tillämplig, vilket innebär att uppgifter om enskilda ekonomiska eller personliga förhållanden som inspektionen förfogar över på grund av förordningen omfattas av sekretess.

Konkurrensverket

De uppgifter som Konkurrensverket kan få del av enligt förordningen omfattar uppgifter om enskilda personliga och ekonomiska förhållanden (artiklarna 4.2, 7.2 och 8.5). I 30 kap. 1 § OSL föreskrivs att sekretess gäller i Konkurrensverkets verksamhet som består i tillsyn och utredning för dels uppgift om en enskilds affärs- eller driftförhållanden, uppfinningar eller forskningsresultat, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs, dels uppgift om andra ekonomiska eller personliga förhållanden för den som har trätt i affärsförbindelse eller liknande förbindelse med den som är föremål för myndighetens verksamhet. Bestämmelserna i 30 kap. 24 § OSL är även tillämpliga på den verksamhet som Konkurrensverket bedriver. Härav följer att uppgifter om enskilda ekonomiska eller personliga förhållanden som Konkurrensverket förfogar över på grund av förordningen omfattas av sekretess.

Förundersökningssekretess

Av regeringens förslag i avsnitt 6.2.1 och 6.3.1 följer att överträdelser av förordningens förbud kan, efter anmälan från Energimarknadsinspektionen, komma att utredas av åklagare och därmed bli föremål för förundersökning. Genom anmälan kan en åklagare således komma att få del av uppgifter om enskilda ekonomiska eller personliga förhållanden som inspektionen förfogar över på grund av förordningen.

Vid utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål gäller enligt 35 kap. 1 § första stycket 1 OSL sekretess för uppgift om enskilda ekonomiska eller personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men. Med hänsyn härtill får förordningens krav anses uppfyllda för uppgifter som åklagare fått del av från Energimarknadsinspektionen.

Några remissinstanser har väckt frågan om möjligheterna att enligt artikel 16 i förordningen samarbeta med andra myndigheter sedan ett ärende om en misstänkt överträdelse har överlämnats till åklagare för utredning och lagföring. Artikel 16 i förordningen innehåller bestämmelser om samarbete på unionsnivå och på nationell nivå.

Vid brottsutredning gäller bestämmelserna om förundersökningssekretess i 18 kap. 1 § OSL. Sekretess gäller enligt första stycket för

uppgift som hänför sig till förundersökning i brottmål eller till angelägenhet som avser användning av tvångsmedel i sådant mål eller i annan verksamhet för att förebygga brott, om det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgiften röjs. Av andra stycket 2 framgår att sekretessen även gäller för uppgift som hänför sig till annan verksamhet än som avses i första stycket som syftar till att uppdaga, utreda och beivra brott och som bedrivs av en åklagarmyndighet. För att sekretess ska gälla enligt denna bestämmelse krävs inte att en myndighet bedriver brottsförebyggande eller brottsbeivrande verksamhet. Sekretessen gäller nämligen för ”uppgift som hänför sig till” sådan verksamhet. Detta innebär först och främst att sekretessen följer med uppgiften om den lämnas vidare till en annan myndighet (jfr Lenberg m.fl., Offentlighets- och sekretesslagen – En kommentar, 18:1:4). Av 8 kap. 3 § 1 OSL framgår att sekretess inte hindrar att en uppgift för vilken sekretess gäller röjs för en utländsk myndighet eller en mellanfolklig organisation om utlämnandet sker i enlighet med särskild föreskrift i lag eller förordning. Enligt 10 kap. 28 § OSL hindrar inte heller sekretess att en uppgift lämnas från en myndighet till en annan myndighet om en uppgiftsskyldighet följer av lag eller förordning. Det är inte nödvändigt att bestämmelsen avfattats med tanke på att uppgifterna kan vara hemliga för att anses utgöra en uppgiftsskyldighet i den mening som avses i offentlighets- och sekretesslagen. Det krävs dock att den tar sikte på utlämnande av uppgifter av ett speciellt slag, gäller viss myndighets rätt att få del av uppgifter i allmänhet eller avser en skyldighet för en viss myndighet att lämna andra myndigheter information (prop. 1979/80:2 Del A s. 322). Med lag likställs i dessa sammanhang EU-förordningar (jfr prop. 1998/99:18, s. 41 och 75, prop. 1999/2000:126, s. 160 och 283 samt Lenberg m.fl. Offentlighets- och sekretesslagen – En kommentar, 8:1:1).

Regeringen bedömer mot denna bakgrund att några särskilda bestämmelser som möjliggör det informationsutbyte som föreskrivs i förordningen inte behöver införas.

Slutsats

Sammanfattningsvis konstateras att den svenska sekretessregleringen är tillräcklig för att tillgodose de krav på sekretess och tystnadsplikt som förordningen ställer. Några särskilda lagbestämmelser som gör det möjligt för berörda myndigheter att utbyta information behövs inte.

6.6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Förslaget till lag om ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergi produkter ska träda i kraft den 29 juni 2013.

Förslaget till lag om ändring i lagen om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument ska träda i kraft vid samma tidpunkt. Äldre föreskrifter ska tillämpas i fråga om gärningar som har företagits före ikraftträdandet.

Promemorians förslag: I promemorian föreslogs att lagförslagen skulle träda i kraft den 29 juni 2013.

Remissinstanserna har inte lämnat några synpunkter på förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Av artikel 13.1 i förordningen följer att medlemsstaterna senast den 29 juni 2013 ska se till att deras nationella tillsynsmyndigheter har de utredningsbefogenheter och verkställandebefogenheter som de behöver för att utföra sina uppgifter. Vidare ska medlemsstaterna, enligt artikel 18, den 29 juni 2013 underätta kommissionen om vilka sanktioner som tillämpas vid överträdelse av förordningen. Mot den bakgrunden bör lagförslagen träda i kraft den 29 juni 2013.

Förslaget till ändring i marknadsmissbrukslagen innebär att bestämmelserna i lagen om insiderbrott och otillbörlig marknads påverkan inte tillämpas i fråga om finansiella instrument som omfattas av artiklarna 3 och 5 i förordningen, dvs. finansiella instrument som är grossistenergi produkter och som inte omfattas av definitionen i artikel 9 i marknadsmissbruksdirektivet. Fram till ikraftträdandet omfattas gärningar rörande sådana instrument av marknadsmissbrukslagen. För att tydliggöra att så är fallet bör en övergångsbestämmelse införas.

7 Konsekvenser

Inledning

I lagrådsremissen presenteras förslag till åtgärder för att i den svenska lagstiftningen införa kompletterande bestämmelser till EU-förordningen. Det regelverk som hittills tillämpats har bedömts vara otillräckligt och inte anpassat för energimarknaderna. Genom förordningen och de kompletterande bestämmelser som föreslås i denna lagrådsremiss kommer det att bli en tydligare och enklare tillämpning i fråga om marknadsmissbruk på energimarknaderna.

Förordningen påverkar främst Energimarknadsinspektionen och de enskilda el- och naturgasföretagen som bedriver handel på grossistmarknaden. Förordningen berör i viss mån också Finansinspektionen och Konkurrensverket. Denna konsekvensutredning tar dock endast sikte på att bedöma vilka konsekvenser som promemorians förslag för med sig. Förutom Energimarknadsinspektionen och de enskilda el- och naturgasföretagen påverkas åklagarväsendet och i någon utsträckning även de

allmänna domstolarna och de allmänna förvaltningsdomstolarna av förslagen.

Energimarknadsinspektionen

Lagförslaget innebär att Energimarknadsinspektionens tillsynsverksamhet enligt förordningen finansieras med avgifter, dels för registerhållning, dels för tillsynsverksamheten. Lagförslaget innebär dock inte att några nya uppgifter läggs på Energimarknadsinspektionen som föranleder ett finansieringsbehov utöver de resurser som krävs för den tillsyn som ska bedrivas enligt förordningen.

Åklagarväsendet

I lagrådsremissen föreslås att Energimarknadsinspektionen anmäler misstänkta överträdelser av förordningens förbud till åklagare. Detsamma gäller misstänkta överträdelser av rapporteringsskyldigheten i förordningen eller brott mot lagens meddelandeförbud. Ekobrottsmyndigheten handlägger redan i dag ärenden som avser lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument och bör i framtiden även handlägga de brott som framgår av lagförslaget.

En grov uppskattning är att Energimarknadsinspektionen kommer att få öppna omkring 100–200 ärenden per år. Det är för tidigt att redan nu ha någon klar uppfattning om hur många av dessa ärenden som kommer att anmälas till åklagare. En grov uppskattning är att ungefär 10–20 ärenden kan komma att anmälas till åklagare. Belastningen för Ekobrottsmyndigheten torde därför inte vara påtaglig. Eventuella kostnadsökningar bedöms kunna finansieras inom nuvarande ramar.

Sveriges Domstolar

Lagförslaget innebär dels att vissa överträdelser kriminaliseras och att åtal kan väckas vid allmän domstol, dels att vissa tillsynsbeslut kommer att kunna överklagas till förvaltningsdomstol. Det är svårt att uppskatta hur många fall som kan komma att bli föremål för domstolsprövning. En något ökad arbetsbelastning för domstolarna kan dock inte uteslutas. Därtill kan kostnader för offentliga försvarare tillkomma. Eventuella kostnadsökningar för domstolarna bör kunna hanteras inom nuvarande ramar.

Företagen

Förordningen och lagförslaget berör omkring 400 företag som handlar med grossistenergi produkter. Storleken på företagen sträcker sig från att vara mindre kommunala elhandelsbolag till stora multinationella bolag. Förordningens bestämmelser kommer i sig att öka den administrativa bördan för företagen. Framförallt gäller det den rapporteringsskyldighet som föreskrivs i artikel 8, men även registreringsskyldigheten i artikel 9 och skyldighet att enligt artikel 15 hålla effektiva system för att kunna identifiera överträdelser av förbuden. Lagförslaget innehåller kompletterande bestämmelser till förordningen, bestämmelser som enligt förord-

ningen ska införas i respektive medlemsstat. Något alternativ till att reglera de frågor som lagförslaget innehåller bedöms inte finnas.

Författningsförslaget kommer att medföra ökade kostnader för företagen i form av registrerings- och tillsynsavgifter. Dessa avgifter ska motsvara Energimarknadsinspektionens kostnader. Verksamheten är emellertid ny och det är därför svårt att ha någon välgrundad uppfattning om kostnadernas storlek.

Det finns flera myndigheter som tar ut avgifter för registrering och tillsyn. Ett exempel är Finansinspektionen som övervakar företagen på finansmarknaden. Finansinspektionens verksamhet finansieras genom avgifter från de finansiella företagen. Avgifterna bestäms dels i förordningen (2001:911) om avgifter för prövning av ärenden hos Finansinspektionen, dels i förordningen (2007:1135) om årliga avgifter för finansiering av Finansinspektionens verksamhet. Med ledning av hur avgifternas storlek bestäms i dessa förordningar kan en registreringsavgift uppskattas till minst 10 000 kr. De årliga tillsynsavgifterna för företag kan uppskattas till minst 10 000 kr.

I avsnitt 6.3.4 anges att registrering är en förutsättning för att kunna bedriva handel med grossistenergiprodukter och att den tillsynsverksamhet som bedrivs kommer alla marknadsaktörer till godo. Det är alltså den som vill agera på marknaden som har att betala avgifter och som har fördelar av registreringen. Härav följer att de avgifter som tas ut för registrering och tillsyn inte kommer att påverka konkurrensförhållandena mellan företagen på marknaden för handel med grossistenergiprodukter.

Övriga konsekvenser

Förslagen bedöms inte medföra några sociala eller miljömässiga konsekvenser och inte heller någon påverkan på konsumentpriser.

8 Författningskommentar

8.1 Förslaget till lag om ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergiprodukter

Inledande bestämmelser

1 §

I paragrafen tydliggörs i *första stycket* att lagen innehåller bestämmelser som kompletterar EU-förordningen. I *andra stycket* lämnas en upplysning om vad förordningen omfattar. Förordningen är till alla delar bindande och direkt tillämplig.

2 §

Enligt paragrafen gäller de definitioner som finns i EU-förordningen vid tillämpningen av lagen. Definitionerna återfinns i artikel 2.

Straffansvar m.m.

3 §

Syftet med paragrafen är att för handel med grossistenergiprodukter införa straffbestämmelser som motsvarar 2 § lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument.

Enligt *första stycket* är det straffbart att bryta mot något av förbuden mot insiderhandel i artikel 3.1 a och c i EU-förordningen. I artikel 3.1 a anges att personer som förfogar över insiderinformation om en grossistenergiprodukt är förbjudna att utnyttja denna för att förvärva eller avyttra, eller försöka förvärva eller avyttra, grossistenergiprodukter som omfattas av denna information, för egen eller annans räkning, direkt eller indirekt. Av artikel 3.1 c framgår att personer som förfogar över insiderinformation om en grossistenergiprodukt är förbjudna att på grundval av sådan insiderinformation föreslå eller förmå någon annan person att förvärva eller avyttra grossistenergiprodukter som omfattas av informationen. Vad som är insiderinformation definieras i artikel 2.1. Av artikel 6 följer att definitionerna kan komma att ändras genom att kommissionen har getts befogenhet att i delegerade akter anpassa desamma bl.a. i syfte att säkerställa överensstämmelse med annan relevant unionslagstiftning inom områdena finansiella tjänster och energi.

Vid bedömningen av vad som ska anses vara grovt brott enligt *andra stycket* ska hänsyn tas till bl.a. den vinst eller förlustbegränsning som gjorts genom affären. Affärens omfattning har viss betydelse. Den icke offentliggjorda informationen kan vara sådan att den erfarenhetsmässigt medför mycket stora förändringar av priserna på grossistenergiprodukter. Då behöver den genomförda affären inte vara av särskilt stor omfattning för att brottet ska anses som grovt. Som grovt brott bör även räknas fall när en person gjort upprepade otillättna affärer eller när handeln är organiserad t.ex. genom samverkan mellan flera personer som med tips och råd biträdd varandra för att göra vinstgivande affärer med tillgång till icke offentliggjord information.

I *tredje stycket* anges att vid ringa brottslighet döms till böter eller fängelse i högst sex månader. Vid bedömning av vad som ska anses vara ringa brott bör en helhetsbedömning av gärningen göras. Därvid bör beaktas bl.a. affärens omfattning och gärningsmannens ställning (jfr prop. 1999/2000:109, s. 55 och 83).

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.2.1.

4 §

Syftet med paragrafen är att för handel med grossistenergiprodukter införa straffbestämmelser som i huvudsak motsvarar 3 § lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument.

Enligt *första meningen* är det straffbart att av oaktsamhet bryta mot något av förbuden mot insiderhandel i artikel 3.1 a och c i EU-förordningen. I artikel 3.1 a anges att personer som förfogar över insiderinformation om en grossistenergiprodukt är förbjudna att utnyttja denna för att förvärva eller avyttra, eller försöka förvärva eller avyttra, grossistenergiprodukter som omfattas av denna information, för egen eller annans räkning, direkt eller indirekt. Av artikel 3.1 c framgår att personer som förfogar över insiderinformation om en grossistenergiprodukt är förbjudna att på grundval av sådan insiderinformation föreslå eller förmå någon annan person att förvärva eller avyttra grossistenergiprodukter som omfattas av informationen. Vad som är insiderinformation definieras i artikel 2.1. Definitionen kan komma att ändras, se vidare under 3 §.

Normalt är förvärv eller avyttring en medveten handling, vilket även gäller försöksgärningar. Frågan om oaktsamhet blir alltså främst aktuell i förhållande till om informationen var insiderinformation eller inte. Det bör anses oaktsamt att utnyttja sådan information som typiskt sett är insiderinformation utan att förvissa sig om att den offentliggjorts.

I *andra meningen* undantas ringa fall av oaktsamma överträdelser av förbudet från det straffbara området. En sådan gärning kan inte anses skada allmänhetens förtroende för grossistmarknaderna för energi (jfr skäl 1 i förordningens ingress).

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.2.1.

5 §

Syftet med paragrafen är att för handel med grossistenergiprodukter införa straffbestämmelser som motsvarar 7 § lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument.

Enligt *första stycket* är det straffbart att bryta mot förbudet mot röjande av insiderinformation i artikel 3.1 b i EU-förordningen. I artikel 3.1 b anges att personer som förfogar över insiderinformation om en grossistenergiprodukt är förbjudna att röja sådan insiderinformation till annan person, utom i fall då röjandet sker som ett normalt led i fullgörande av tjänst, verksamhet eller åligganden. Vad som är insiderinformation definieras i artikel 2.1. Definitionen kan komma att ändras, se vidare under 3 §.

Om röjande av insiderinformation sker genom spridning av information på det sätt som anges i artikel 3.6 ska vid bedömningen hänsyn tas till regler som är tillämpliga på tryckfriheten och yttrandefriheten i andra

medier. Detta innebär att hänsyn ska tas till relevanta bestämmelser i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. I skäl 15 i EU-förordningens ingress uttalas att om journalister i sin yrkesutövning röjer insiderinformation om en grossistenergiprodukt bör detta bedömas med hänsyn till de regler som är tillämpliga på deras yrke och bestämmelserna om tryckfrihet, såvida inte dessa personer direkt eller indirekt uppnår en fördel eller vinning genom att sprida informationen i fråga eller om röjandet görs i avsikt att vilseleda marknaden angående tillgången, efterfrågan eller priset på grossistenergiprodukter.

Om röjandet av insiderinformationen innebär att informationen samtidigt blir allmänt känd, ska det enligt *andra stycket*, inte dömas till ansvar. Ett sådant röjande kan inte anses skada allmänhetens förtroende för grossistmarknaderna för energi (jfr skäl 1 i EU-förordningens ingress och prop. 1999/2000:109, s. 57).

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.2.1.

6 §

Syftet med paragrafen är att för handel med grossistenergiprodukter införa straffbestämmelser som i huvudsak motsvarar 8 § första stycket lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument.

Enligt *första stycket* är det straffbart att bryta mot förbudet att bedriva, eller försöka bedriva otillbörlig marknadspåverkan i artikel 5 i EU-förordningen. I artikeln anges att det är förbjudet att bedriva, eller försöka bedriva, otillbörlig marknadspåverkan på grossistmarknaderna för energi. Otillbörlig marknadspåverkan definieras i artikel 2.2. Försök till otillbörlig marknadspåverkan definieras i artikel 2.3. Definitionerna kan komma att ändras, se vidare under 3 §.

Om otillbörlig marknadspåverkan sker genom spridning av information i medierna på det sätt som anges i artikel 2.2 b ska vid bedömningen hänsyn tas till regler som är tillämpliga på tryckfriheten och yttrandefriheten i andra medier. Detta innebär att hänsyn ska tas till relevanta bestämmelser i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen.

Andra stycket innehåller föreskrifter om påföljden för grovt brott. Att en åtgärd har lett till en väsentlig marknadspåverkan är normalt en omständighet som bör föranleda att brottet bedöms som grovt. Likaså om brottet har föregåtts av en mer eller mindre noggrann planering och genomförandet kännetecknats av en sällsynt stor förslagenhet. Tanken faller här närmast på situationer med låg upptäcktsrisk och stora utsikter till väsentlig vinst (jfr prop. 1995/96:215, s. 96 f.).

Tredje stycket innehåller föreskrifter om påföljden för ringa brott. Vid bedömning av vad som ska anses vara ringa brott bör en helhetsbedömning av gärningen göras. Därvid bör beaktas bl.a. affärens omfattning (jfr prop. 1999/2000:109, s. 55–56).

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.2.1.

7 §

Syftet med paragrafen är att för handel med grossistenergiprodukter införa straffbestämmelser som motsvarar 8 § andra stycket lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument.

Enligt *första meningen* är det straffbart att av oaktsamhet bryta mot förbudet att bedriva otillbörlig marknadspåverkan i artikel 5 i EU-förordningen. Förbudet mot att försöka bedriva otillbörlig marknadspåverkan omfattas inte av straffbestämmelsen.

I artikeln anges att det är förbjudet att bedriva otillbörlig marknadspåverkan på grossistmarknaderna för energi. Otillbörlig marknadspåverkan definieras i artikel 2.2. Definitionerna kan komma att ändras, se vidare under 3 §.

Om otillbörlig marknadspåverkan sker genom spridning av information i medierna på det sätt som anges i artikel 2.2 b ska vid bedömningen hänsyn tas till regler som är tillämpliga på tryckfriheten och yttrandefriheten i andra medier. Detta innebär att hänsyn ska tas till relevanta bestämmelser i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen.

Förfaranden som framstår som bagatellartade bör inte föranleda straffansvar. Det anges därför uttryckligen i *andra meningen* att det inte ska dömas till ansvar i ringa fall. Vad som avses är framför allt åtgärder som visserligen är ägnade att påverka marknaden, men som vid en samlad bedömning av omständigheterna i det enskilda fallet framstår som betydelselösa (jfr prop. 1995/96:215, s. 97).

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.2.1.

8 §

Artikel 15 i EU-förordningen innehåller bestämmelser om rapporterings-skyldighet. Varje person som yrkesmässigt utför transaktioner som rör grossistenergiprodukter ska utan dröjsmål meddela tillsynsmyndigheten om han eller hon har rimliga skäl att misstänka att en transaktion kan utgöra en överträdelse av något av förbuden i artikel 3 eller 5.

Syftet med paragrafen är att för handel med grossistenergiprodukter införa en bestämmelse som motsvarar 11 § lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument.

Genom bestämmelsen förbjuds den som till tillsynsmyndigheten rapporterat enligt artikel 15 att röja att rapportering skett för den som rapporteringen avser eller för någon utomstående (meddelandeförbud). Genom införandet av förbudet undviks att den som rapporteringen avser blir varnad och kan sopa igen spåren efter sig (jfr prop. 2004/05:142, s. 169).

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.2.2.

9 §

Syftet med paragrafen är att för handel med grossistenergiprodukter införa en bestämmelse som motsvarar 12 § lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument.

Av paragrafen framgår att den som har rapporterat i enlighet med artikel 15 i EU-förordningen inte kan hållas ansvarig för att ha åsidosatt någon tystnadsplikt om vederbörande hade anledning att räkna med att rapportering borde ske. Det innebär att rapportören varken kan ådra sig straffrättsligt ansvar, skadeståndsskyldighet eller andra sanktioner för brott mot tystnadsplikt. Bestämmelsen utesluter ansvar inte bara för brott mot tystnadsplikt enligt lag utan även när det gäller kontraktuella åtaganden om tystnadsplikt (jfr prop. 2004/05:142, s. 169).

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.2.2.

10 §

I paragrafen föreskrivs straffansvar för den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet åsidosätter rapporteringsskyldigheten enligt artikel 15 i EU-förordningen eller meddelandeförbudet enligt 8 §. Motsvarande bestämmelser finns i fråga om handel med finansiella instrument i 13 § lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.2.2.

11 §

Enligt paragrafen ska utbyte av brott enligt 3–7 §§ förklaras förverkat, om det inte är uppenbart oskäligt. Med utbyte avses såväl den konkreta egendomen som mottagits som värdet av det mottagna. Förverkande kan alltså ske antingen som sak- eller som värdeförverkande. Presumtionen är att förverkande ska ske, men åtgärden får underlåtas helt eller delvis, om det föreligger starka skäl som talar mot ett förverkande. Bestämmelsen förutsätter att brott har begåtts.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.2.1.

Tillsynsmyndighet

12 §

Paragrafen innehåller en upplysning om att tillsynsmyndighet är den myndighet som regeringen utsett enligt 1 kap. 7 § ellagen (1997:857). Av 1 § elförordningen (1994:1250) följer att Energimarknadsinspektionen är tillsynsmyndighet.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.3.1.

Tillsynsmyndighetens uppgifter och befogenheter

13 §

I paragrafen regleras tillsynsmyndighetens uppgifter. Tillsynsmyndigheten fullgör de uppgifter som ankommer på den nationella tillsynsmyndigheten enligt EU-förordningen och övervakar att förordningen, delegerade akter och genomförandeakter som antagits på grundval av förordningen följs. Detta innebär att myndigheten övervakar att marknadsaktörerna iakttar förbuden mot insiderhandel i artikel 3 och förbudet mot otillbörlig marknadspåverkan i artikel 5 samt ser i övrigt till att marknadsaktörerna fullgör sina skyldigheter enligt förordningen. Myndigheten har vidare att se till att lagens bestämmelser om skyldighet att betala avgifter enligt de föreskrifter som meddelats i anslutning till lagen följs.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.3.1.

14 §

Tillsynsmyndigheten är skyldig att anmäla överträdelse av förbuden i artikel 3 och 5 samt rapporteringsskyldigheten i artikel 15 i EU-förordningen till åklagare. Skyldigheten omfattar också brott mot meddelandeförbudet i 8 §. Tillsynsmyndigheten ska inte själv göra någon bedömning av om överträdelsen kan föranleda fällande dom eller inte

utan anmäla de faktiska förhållandena när det kan antas att en överträdelse har skett.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.3.1.

15 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om tillsynsmyndighetens utredningsbefogenheter. Befogenheterna motsvarar i sak dem som Finansinspektionen har för att fullgöra sina uppgifter i lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument, se 16 § och 6 kap. 1 a § lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument.

Första stycket innehåller en långtgående uppgiftsskyldighet för såväl företag som privatpersoner. En naturlig begränsning i uppgiftsskyldigheten ligger i att den omfattar uppgifter som tillsynsmyndigheten behöver för att fullgöra sina uppgifter enligt lagen, vilket markeras med en hänvisning till 13 §.

Av *första stycket 1* följer att tillsynsmyndigheten får förelägga ett företag eller någon annan att tillhandahålla uppgifter, handlingar eller annat. Med företag avses såväl fysiska som juridiska personer som driver ekonomisk verksamhet. Uttrycket någon annan är avsett att omfatta fysiska och juridiska personer som inte driver sådan verksamhet. Här kan det exempelvis vara fråga om myndigheter eller andra organisationer och anställda hos ett företag. Syftet med bestämmelsen är att ge tillsynsmyndigheten rätten att få tillgång till varje dokument i vilken form som helst och få en kopia av det och rätten att få begära uppgifter av vem som helst (artikel 13.2 a–b i EU-förordningen).

I *första stycket 2* regleras tillsynsmyndighetens befogenhet att kräva att en person som förväntas kunna lämna upplysningar i saken att inställa sig för förhör på tid och plats som myndigheten bestämmer (artikel 13.2 b i förordningen).

I *andra stycket* klargörs att ett föreläggande inte får avse en handling vars innehåll kan antas vara sådant att en advokat eller en advokats biträde inte får höras som vittne om innehållet och som innehas av advokaten eller biträdet eller den till förmån för vilken tystnadsplikten gäller.

Ett föreläggande gäller, enligt *tredje stycket första meningen*, som huvudregel omedelbart. Tillsynsmyndigheten kan dock bestämma att föreläggandet ska börja gälla först vid en senare tidpunkt. Av *andra meningen* framgår att ett föreläggande får förenas med vite. Bestämmelser om vite finns i lagen (1985:206) om viten.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.3.1 och 6.3.5.

16 §

Bestämmelsen innebär att tillsynsmyndigheten genom en undersökning på plats kan inspektera alla aspekter av marknadsaktörens verksamhet som omfattas myndighetens tillsyn enligt lagen. Som regel torde det främst vara fråga om att ta del av handlingar och studera rutiner på plats. Bestämmelsen bör tolkas så att rätten att utföra platsundersökningar endast avser ett företags kontorslokaler och likande och alltså inte inspektioner i privatbostäder.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.3.1.

17 §

Paragrafen anger en allmän proportionalitetsprincip som tillsynsmyndigheten har att beakta vid utövandet av de befogenheter lagen ger.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.3.1.

18 §

Tillsynsmyndigheten får enligt *första stycket* meddela de förelägganden som behövs för att se till att bestämmelserna i EU-förordningen och genomförandeakter som antagits på grundval av förordningen följs. Här kan det vara fråga om att förelägga marknadsaktören att fullgöra någon skyldighet i förordningen t.ex. att offentliggöra insiderinformation enligt artikel 4, att tillhandahålla uppgifter enligt artikel 8 eller att registrera sig enligt artikel 9.

Ett föreläggande gäller, enligt *andra stycket första meningen*, som huvudregel omedelbart. Tillsynsmyndigheten kan dock bestämma att föreläggandet ska börja gälla först vid en senare tidpunkt. Av *andra meningen* framgår att ett föreläggande får förenas med vite. Bestämmelser om vite finns i lagen (1985:206) om vite.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.3.5.

Avgifter

19 §

Paragrafen föreskriver i *första meningen* en skyldighet för marknadsaktörer att betala avgifter för att finansiera tillsynsmyndighetens uppgifter. I *andra meningen* anges att regeringen får meddela föreskrifter om sådana avgifter.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.3.4.

Överklagande

20 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om överklagande av tillsynsmyndighetens beslut. I *första stycket första meningen* anges att tillsynsmyndighetens beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Här är det fråga om förelägganden enligt 15 eller 18 § och avgiftsbeslut enligt 19 §. Bestämmelser om klagorätt finns i 22 § förvaltningslagen (1986:223).

Tillsynsmyndigheten är enligt 13 § skyldig att anmäla vissa överträdelse av förordningen och lagen till åklagare. Sådana beslut får enligt *första stycket andra meningen* inte överklagas. Detta innebär att tillsynsmyndighetens beslut att anmäla en misstänkt överträdelse till åklagare för vidare utredning och lagföring inte är överklagbart.

Av *andra stycket* framgår att prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.4.

Ikraftträdandebestämmelser

Bestämmelserna behandlas i avsnitt 6.6.

8.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument

9 a §

I paragrafen föreskrivs att lagens straffbestämmelser om insiderbrott och otillbörlig marknadspåverkan inte ska tillämpas i fråga om finansiella instrument som omfattas av förbuden mot insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan i artiklarna 3 och 5 i förordning (EU) nr 1227/2011. Undantaget är begränsat till finansiella instrument som är grossistenergi-produkter och som inte är godkända för handel på en reglerad marknad i en medlemsstat eller för vilka ansökan om sådant godkännande inte har lämnats in eller vars värde inte är beroende av sådana instrument. Bestämmelser om ingripande vid överträdelser av förbuden mot insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan i artiklarna 3 och 5 i förordningen finns i lagen om ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergiprodukter.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.2.3.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Bestämmelserna behandlas i avsnitt 6.6.

I

(Lagstiftningsakter)

FÖRORDNINGAR

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) nr 1227/2011

av den 25 oktober 2011

om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR
ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktions-
sätt, särskilt artikel 194.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽¹⁾,

efter att ha hört Regionkommittén,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽²⁾, och

av följande skäl:

- (1) Det är viktigt att konsumenterna och andra marknadsaktörer har förtroende för el- och gasmarknadernas integritet, och att de priser som sätts på grossistmarknaderna för energi återspeglar en sund och konkurrenskraftig växelverkan mellan tillgång och efterfrågan och att ingen vinning kan göras med hjälp av marknadsmissbruk.
- (2) Målet med ökad integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi bör vara att främja öppen och rättvis konkurrens på grossistmarknaderna för energi till förmån för slutkonsumenterna av energi.

(3) I sina rekommendationer bekräftade europeiska värdepapperstillsynskommittén och europeiska gruppen av tillsynsmyndigheter för el och gas att den befintliga lagstiftningens tillämpningsområde inte räcker till för att åtgärda bristande integritet på marknaderna för el och gas, och de rekommenderade att kommissionen skulle överväga att ta fram ett lämpligt regelverk som är anpassat för energisektorn och som förhindrar marknadsmissbruk samt beaktar sektorsspecifika förhållanden som inte omfattas av andra direktiv och förordningar.

(4) Unionens grossistmarknader för energi blir allt mer sammanlänkade med varandra. Marknadsmissbruk i en medlemsstat påverkar ofta såväl priserna på grossistmarknaderna för el och gas över de nationella gränserna som slutpriserna för konsumenterna och mikroföretag. Därför kan det inte vara enbart de enskilda medlemsstaternas angelägenhet att garantera marknadernas integritet. Slutförandet av en fullt fungerande, sammankopplad och integrerad inre energimarknad förutsätter en stark och gränsöverskridande marknadsövervakning.

(5) Grossistmarknaderna för energi omfattar både produktmarknaderna och derivatmarknader, som är av stor betydelse för både energimarknaden och finansmarknaden, och prissättningen inom den ena sektorn påverkar prissättningen inom den andra. Detta omfattar bland annat reglerade marknader, multilaterala handelsplattformar, OTC ("over the counter")-transaktioner och bilaterala avtal direkt eller genom mäklare.

(6) Fram till i dag har övervakningen av energimarknaderna utförts av medlemsstaterna och enskilt för varje sektor. Beroende på de allmänna marknadsreglerna och tillsynssituationen kan detta leda till att viss handelsverksamhet omfattas av flera olika jurisdiktioner och att övervakningen utförs av flera olika myndigheter, eventuellt även i olika medlemsstater. Det kan leda till en brist på tydlighet om vem som egentligen bär ansvaret och även till en situation där det inte förekommer någon övervakning alls.

⁽¹⁾ EUT C 132, 3.5.2011, s. 108.

⁽²⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 14 september 2011 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 10 oktober 2011.

- (7) Agerande som undergräver energimarknadens integritet är i dag inte strängt förbjudet på några av de viktigaste energimarknaderna. För att skydda slutkonsumenterna och garantera överkomliga energipriser för EU-medborgarna är det mycket viktigt att förbjuda sådant agerande.
- (8) På grossistmarknaderna för energi drivs såväl handel med derivat, som sker antingen fysiskt eller finansiellt, som handel med produkter. Det är därför viktigt att samma definitioner på insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan, vilka utgör marknadsmissbruk, tillämpas på både produktmarknaderna och derivatmarknaderna. Denna förordning bör i princip tillämpas på alla transaktioner som utförs men bör samtidigt ta hänsyn till särdragen för grossistmarknaderna för energi.
- (9) Detaljhandelsavtal om el- eller naturgasleverans till slutkonsumenter är inte mottagliga för otillbörlig marknadspåverkan på samma sätt som grossistavtal, som lätt kan köpas och säljas. Användningsbeslut från de största energianvändarna kan trots detta påverka priserna på grossistmarknaderna för energi, med effekter över nationsgränserna. Avtalen om leverans till sådana stora användare kan lämpligen ses som ett led i att säkerställa integriteten på grossistmarknaderna för energi.
- (10) Kommissionen bör, med hänsyn tagen till resultaten från den undersökning som anges i kommissionens meddelande av den 21 december 2010 "Mot ett bättre regelverk för marknadstillsyn för EU:s utsläppshandelssystem", överväga att inom en rimlig tidsram lägga fram ett förslag till lagstiftning för att åtgärda de öppenhets-, integritets- och övervakningsbrister som konstaterats i fråga om den europeiska koldioxidmarknaden.
- (11) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel⁽¹⁾, och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten⁽²⁾ fastställer att lika tillgång till information om systemets fysiska status och effektivitet är nödvändigt så att alla marknadsaktörer har möjlighet att bedöma den övergripande situationen när det gäller tillgång och efterfrågan och att identifiera orsakerna till prisrörligheten på grossistmarknaden.
- (12) Det bör vara klart förbjudet att använda eller försöka använda insiderinformation till att bedriva handel antingen för egen räkning eller för tredje parts räkning. Användning av insiderinformation kan även utgöras av handel med grossistenergiprodukter av personer som vet, eller borde veta, att den information de förfogar över är insiderinformation. Information om marknadsaktörens egna planer och strategier för handel bör inte betraktas som insiderinformation. Information som måste offentliggöras i enlighet med förordning (EG) nr 714/2009 eller förordning (EG) nr 715/2009, inklusive de riktlinjer och nätföreskrifter som antas enligt dessa förordningar, kan, om det rör sig om priskänslig information, ligga till grund för marknadsaktörens beslut att utföra transaktioner som rör grossistenergiprodukter och skulle därför kunna betraktas som insiderinformation till dess att den offentliggjorts.
- (13) Med otillbörlig marknadspåverkan på grossistmarknaderna för energi avses agerande av personer vilket på ett konstlat sätt påverkar priserna att ligga på en nivå som inte motiveras av marknadskrafterna för tillgång och efterfrågan, inklusive den faktiska tillgången och kostnaderna för produktion, lagring och transportkapacitet samt efterfrågan. Otillbörlig marknadspåverkan omfattar utförande och återkallande av falska order; spridning av falsk eller vilseledande information eller falska och vilseledande rykten genom medierna, inklusive internet, eller på andra sätt; avsiktligt ge företag som ger prisbedömningar eller marknadsrapporter falsk information för att vilseleda de marknadsaktörer som agerar på grundval av dessa prisbedömningar eller marknadsrapporter; och avsiktligt ge sken av att tillgången på produktionskapacitet för el eller naturgas eller tillgången på överföringskapacitet är en annan än den kapacitet som verkligen är tekniskt tillgänglig, om sådan information påverkar eller sannolikt kommer att påverka grossistenergiprodukternas pris. Otillbörlig marknadspåverkan och dess effekter kan ske över gränserna, mellan el- och gasmarknaderna och över finansmarknaderna och produktmarknaderna, inklusive marknaderna för utsläppsrättigheter.
- (14) Exempel på otillbörlig marknadspåverkan inkluderar att en person, eller flera personer gemensamt, försöker säkra en avgörande position avseende tillgång eller efterfrågan på en grossistenergiprodukt som har eller skulle kunna ha effekten att priserna fastställs direkt eller indirekt eller att andra orättvisa handelsvillkor uppstår; och erbjudande, köp eller försäljning av grossistenergiprodukter med avsikt, intention eller effekt att marknadsaktörer som agerar på grundval av referenspriser vilseleds. Godtagen marknadspraxis, såsom den som tillämpas på området för finansiella tjänster och för närvarande regleras av artikel 1.5 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG av den 28 januari 2003 om insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan (marknadsmissbruk)⁽³⁾, och som kan komma att anpassas om detta direktiv ändras skulle dock kunna vara ett legitimt sätt för marknadsaktörer att säkra ett gynnsamt pris för en grossistenergiprodukt.

⁽¹⁾ EUT L 211, 14.8.2009, s. 15.

⁽²⁾ EUT L 211, 14.8.2009, s. 36.

⁽³⁾ EUT L 96, 12.4.2003, s. 16.

- (15) Om journalister i sin yrkesutövning röjer insiderinformation om en grossistenergiprodukt bör detta bedömas med hänsyn till regler som är tillämpliga på deras yrke och bestämmelserna om tryckfrihet, såvida inte dessa personer direkt eller indirekt uppnår en fördel eller vinning genom att sprida informationen i fråga eller om röjandet görs i avsikt att vilseleda marknaden angående tillgången, efterfrågan eller priset på grossistenergiprodukter.
- (16) I takt med att finansmarknaderna utvecklas kommer begreppet marknadsmissbruk i samband med dessa marknader att anpassas. För att den flexibilitet som krävs för att snabbt reagera på denna utveckling ska kunna säkerställas bör befogenhet att anta akter i enlighet med artikel 290 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt delegeras till kommissionen med avseende på den tekniska uppdateringen av definitionerna av insiderinformation och otillbörlig marknadspåverkan för att säkerställa konsekvens med annan relevant unionslagstiftning inom områdena finansiella tjänster och energi. Det är av särskild betydelse att kommissionen genomför lämpliga samråd under sitt förberedande arbete, inklusive på expertnivå. Kommissionen bör, då den förbereder och utarbetar delegerade akter, se till att relevanta handlingar översänds samtidigt till Europaparlamentet och rådet och att detta sker så snabbt som möjligt och på lämpligt sätt.
- (17) Effektiv marknadsövervakning på EU-nivå är nödvändig för att marknadsmissbruk på grossistmarknaderna för energi ska kunna upptäckas och förhindras. Byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (byrån), som inrättades genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 713/2009⁽¹⁾, är bäst lämpad att utföra övervakningen eftersom den har både översikt över el- och gasmarknaderna på EU-nivå samt de nödvändiga sakkunskaperna om hur Europas marknader och system för el och gas fungerar. De nationella tillsynsmyndigheterna, som har omfattande kunskaper om utvecklingen på marknaderna i deras medlemsstater, bör ha en viktig roll i att garantera en effektiv marknadsövervakning på nationell nivå. För att åstadkomma en effektiv övervakning av och öppenhet på energimarknaden krävs det därför ett nära samarbete och samordning mellan byrån och de nationella myndigheterna. Byråns uppgiftsinsamling påverkar inte nationella myndigheters rätt att samla in ytterligare uppgifter för nationella ändamål.
- (18) En effektiv marknadsövervakning förutsätter att byrån regelbundet och i god tid har tillgång till transaktionsuppgifter, liksom tillgång till strukturella uppgifter om anläggningars kapacitet och användning för produktion, lagring, förbrukning eller överföring av el eller naturgas. Därför bör marknadsaktörer, däribland systemansvariga för överföringssystem, leverantörer, handlare, producenter, mäklare och stora användare, som handlar med grossistenergiprodukter förse byrån med dessa uppgifter. Byrån får å sin sida upprätta starka förbindelser med stora organiserade marknadsplatser.
- (19) För att säkerställa enhetliga villkor för genomförandet av bestämmelserna om insamling av uppgifter bör kommissionen ges genomförandebefogenheter. Kommissionen bör utöva dessa befogenheter i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 av den 16 februari 2011 om fastställande av allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina genomförandebefogenheter⁽²⁾. Rapporteringskraven bör begränsas till ett minimum och inte ge upphov till onödiga kostnader eller administrativa bördor för marknadsaktörerna. De enhetliga bestämmelserna för informationsrapportering bör därför i förväg genomgå en kostnads-nyttanalys, bör undvika dubbel rapportering och bör ta hänsyn till rapporteringsramar som utarbetas i samband med annan relevant lagstiftning. Vidare bör den nödvändiga informationen eller en del av den inhämtas från andra personer och befintliga källor om så är möjligt. När en marknadsaktör, en tredje part som agerar på marknadsaktörens vägnar, ett system för rapportering av handel, en organiserad marknad, ett ordermatchningssystem eller en annan person som yrkesmässigt utför transaktioner har uppfyllt sina rapporteringskrav till en behörig myndighet i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG av den 21 april 2004 om marknader för finansiella tjänster⁽³⁾ eller tillämplig unionslagstiftning om derivattransaktioner, centrala motparter och transaktionsregister, bör dennes rapporteringskrav även anses vara uppfyllda enligt denna förordning, men endast i den utsträckning som all information som krävs enligt denna förordning har rapporterats.
- (20) Det är viktigt att kommissionen och byrån har ett nära samarbete vid genomförandet av denna förordning och på ett lämpligt sätt samråder med de europeiska nätverken av systemansvariga för överföringssystem för el och gas samt med Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (Esma), som inrättades genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1095/2010⁽⁴⁾, med nationella tillsynsmyndigheter, behöriga finansmyndigheter och andra myndigheter i medlemsstaterna såsom nationella konkurrensmyndigheter och med intressenter såsom organiserade marknadsplatser (t.ex. energibörser) och andra marknadsaktörer.

⁽¹⁾ EUT L 211, 14.8.2009, s. 1.

⁽²⁾ EUT L 55, 28.2.2011, s. 13.

⁽³⁾ EUT L 145, 30.4.2004, s. 1.

⁽⁴⁾ EUT L 331, 15.12.2010, s. 84.

- (21) Ett europeiskt register för marknadsaktörer, vilket bygger på nationella register, bör införas för att förbättra öppenheten och integriteten på grossistmarknaderna för energi. Ett år efter införandet av detta register bör kommissionen i samarbete med byrån, i enlighet med de rapporter som byrån lämnar till kommissionen, och med de nationella tillsynsmyndigheterna utvärdera hur detta europeiska register för marknadsaktörer har fungerat och hur ändamålsenligt det har varit. Om det på grundval av denna utvärdering anses lämpligt bör kommissionen överväga att lägga fram fler instrument för att förbättra öppenheten och integriteten på grossistenergimarknaderna och säkra lika villkor för marknadsaktörerna på unionsnivå.
- (22) I syfte att underlätta effektiv övervakning av alla aspekter av handeln med grossistenergiprodukter bör byrån inrätta mekanismer som ger andra berörda myndigheter tillgång till de uppgifter som den samlar in om transaktioner på grossistmarknaderna för energi, i synnerhet Esmas, nationella tillsynsmyndigheter, medlemsstaternas behöriga finansmyndigheter, nationella konkurrensmyndigheter och andra berörda myndigheter.
- (23) Byrån bör se till att de uppgifter den samlar in är skyddade, förhindra obehörig åtkomst till uppgifterna samt fastställa rutiner för att se till att uppgifterna inte missbrukas av personer med behörig åtkomst till dem. Byrån bör även förvissa sig om att de myndigheter som har tillgång till byråns uppgifter håller en lika hög säkerhetsnivå och är ålagda vederbörlig tystnadsplikt. Driftsäkerheten i de IT-system som används för att bearbeta och överföra dessa uppgifter måste därför också garanteras. För att inrätta ett IT-system som garanterar högsta möjliga datasäkerhet bör byrån uppmanas till ett nära samarbete med Europeiska byrån för nät- och informations-säkerhet (Enisa). Dessa regler bör också gälla andra myndigheter som har rätt att tillgå uppgifterna vid tillämpningen av denna förordning.
- (24) Denna förordning respekterar de grundläggande rättigheter och iakttar de principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, som det hänvisas till i artikel 6 i fördraget om Europeiska unionen och i medlemsstaternas konstitutionella traditioner och bör tillämpas i enlighet med rätten till yttrandefrihet och informationsfrihet som erkänns i artikel 11 i stadgan.
- (25) Om uppgifterna inte, eller inte längre, är känsliga från kommersiell synpunkt eller säkerhetssynpunkt bör byrån göra uppgifterna tillgängliga för marknadsaktörer och för offentligheten i syfte att bidra till förbättrade kunskaper om marknaden. En sådan öppenhet kommer att bidra till att skapa förtroende för marknaden och främja kunskaper om hur grossistmarknaderna för energi fungerar. Byrån bör fastställa och göra offentligt tillgängliga bestämmelser om hur den ska tillgängliggöra dessa uppgifter på ett rättvist och öppet sätt.
- (26) De nationella tillsynsmyndigheterna bör ha ansvaret för att denna förordning verkställs i medlemsstaterna. Därför bör de nationella tillsynsmyndigheterna ha de utredningsbefogenheter som de behöver för att effektivt kunna utföra sina uppgifter. Dessa befogenheter bör utövas i överensstämmelse med nationell lagstiftning och får underställas vederbörlig tillsyn.
- (27) Byrån bör se till att denna förordning tillämpas på ett enhetligt sätt i hela unionen, i överensstämmelse med tillämpningen av direktiv 2003/6/EG. I detta syfte bör byrån offentliggöra icke bindande vägledning om tillämpning av de definitioner som fastställs i denna förordning, där så är lämpligt. Denna vägledning bör bland annat ta upp frågan om godtagen marknadspraxis. Eftersom marknadsmissbruk på grossistmarknaderna för energi ofta påverkar fler än en medlemsstat bör byrån dessutom ha en viktig roll i att se till att utredningarna genomförs på ett effektivt och enhetligt sätt. För att kunna göra detta bör byrån ha möjlighet att begära samarbete och samordna utredningsgrupper som består av representanter för de berörda nationella tillsynsmyndigheterna och, där detta är lämpligt, av andra myndigheter, inklusive nationella konkurrensmyndigheter.
- (28) Byrån bör få lämpliga finansiella resurser och personalresurser för att på ett adekvat sätt utföra de ytterligare uppgifter som tilldelas den enligt denna förordning. I detta syfte bör det förfarande för fastställande, genomförande och kontroll över dess budget som anges i artiklarna 23 och 24 i förordning (EG) nr 713/2009 ta vederbörlig hänsyn till dessa uppgifter. Budgetmyndigheten bör säkerställa att bästa effektivitetsstandard uppnås.
- (29) De nationella tillsynsmyndigheterna, medlemsstaternas behöriga finansmyndigheter och, där så är lämpligt, de nationella konkurrensmyndigheterna bör samarbeta i syfte att garantera att enhetliga åtgärder vidtas mot marknadsmissbruk på grossistmarknaderna för energi, vilka omfattar både produktmarknaderna och derivatmarknaderna. Detta samarbete bör inbegripa ömsesidigt utbyte av information om misstankar att handlingar som sannolikt strider mot denna förordning, direktiv 2003/6/EG eller konkurrenslagstiftningen utförs eller har utförts på grossistmarknaderna för energi. Samarbetet bör dessutom bidra till ett enhetligt och konsekvent tillvägagångssätt vid utredningar och rättsliga förfaranden.

- (30) Det är viktigt att tystnadsplikt gäller för dem som tar emot konfidentiell information i enlighet med denna förordning. Byrån, de nationella tillsynsmyndigheterna, medlemsstaternas behöriga finansmyndigheter och de nationella konkurrensmyndigheterna bör garantera sekretess, tillförlitlighet och skydd för de uppgifter som de tar emot.
- (31) Det är viktigt att sanktionerna för överträdelser av denna förordning är proportionerliga, effektiva och avskräckande och återspeglar överträdelsernas allvarlighetsgrad, den skada som åsamkats konsumenterna och de vinster som aktörerna hade kunnat uppnå genom att handla med insiderinformationen eller genom den otillbörliga marknadspåverkan. Sanktionerna bör tillämpas enligt nationell lagstiftning. Med tanke på hur handel med el- och naturgasderivat och handel med konkret el och naturgas växelverkar bör sanktionerna för överträdelser av denna förordning motsvara de sanktioner som medlemsstaterna antog i och med genomförandet av direktiv 2003/6/EG. Med hänsyn till samrådet om kommissionens meddelande av den 12 december 2010 om att förstärka sanktionssystemen i den finansiella tjänstesektorn bör kommissionen överväga att inom en rimlig tidsram lägga fram förslag för att harmonisera minimistandarderna för sanktionssystemen i medlemsstaterna. Denna förordning påverkar varken nationella regler om bevisvärde eller den skyldighet som nationella tillsynsmyndigheter och domstolar i medlemsstaterna har att fastställa sakförhållanden i ett fall, förutsatt att sådana regler och skyldigheter är förenliga med unionsrättens allmänna principer.
- (32) Eftersom målet för denna förordning, nämligen att inrätta ett harmoniserat regelverk som garanterar integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och det därför bättre kan uppnås på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går denna förordning inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå det målet.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Syfte, tillämpningsområde och förhållande till annan unionslagstiftning

1. I denna förordning fastställs bestämmelser som förbjuder marknadsmissbruk som påverkar grossistmarknaderna för energi, och som är förenliga med bestämmelserna för finansmarknaderna och med att grossistmarknaderna för energi ska fungera väl, samtidigt som hänsyn tas till särdragen hos dessa marknader. I denna förordning fastställs även att grossistmarknaderna för energi ska övervakas av byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter ("byrån"), i nära samarbete med de

nationella tillsynsmyndigheterna och med hänsyn tagen till växelverkan mellan systemet för handel med utsläppsrätter och grossistmarknaderna för energi.

2. Denna förordning omfattar handel med grossistenergiprodukter. Artiklarna 3 och 5 i denna förordning ska inte tillämpas på grossistenergiprodukter som utgörs av finansiella instrument, och som omfattas av artikel 9 i direktiv 2003/6/EG. Denna förordning ska inte påverka tillämpningen av direktiven 2003/6/EG och 2004/39/EG eller bestämmelserna i EU:s konkurrenslagstiftning på den praxis som denna förordning avser.

3. Byrån, nationella tillsynsmyndigheter, Esma, medlemsstaternas behöriga finansmyndigheter och, där så är lämpligt, nationella konkurrensmyndigheter ska samarbeta i syfte att garantera att enhetliga åtgärder vidtas, och att de tillämpliga reglerna verkställs när åtgärderna rör ett eller flera finansiella instrument som omfattas av artikel 9 i direktiv 2003/6/EG, och även när åtgärderna rör en eller flera grossistenergiprodukter som omfattas av artiklarna 3, 4 och 5 i denna förordning.

4. Byråns styrelse ska se till att byrån utför de uppgifter den tilldelas i enlighet med denna förordning och i överensstämmelse med denna förordning och förordning (EG) nr 713/2009.

5. Direktören för byrån ska samråda med byråns tillsynsnämnd om alla aspekter för genomförandet av denna förordning och ta vederbörlig hänsyn till dess råd och yttranden.

Artikel 2

Definitioner

I denna förordning gäller följande definitioner:

1. *insiderinformation*: information av specifik natur som inte har offentliggjorts, som direkt eller indirekt rör en eller flera grossistenergiprodukter och som, om den skulle offentliggöras, sannolikt skulle ha en väsentlig påverkan på priserna för dessa grossistenergiprodukter.

Vid tillämpningen av denna definition avses med information

- a) den information som ska offentliggöras enligt förordningarna (EG) nr 714/2009 och (EG) nr 715/2009, inklusive de riktlinjer och nätföreskrifter som antas enligt dessa förordningar,
- b) information om anläggningarnas kapacitet och användning för produktion, lagring, förbrukning eller överföring av el eller naturgas eller om LNG-anläggningars kapacitet och användning, däribland anläggningarnas planerade eller oplanerade driftstopp,

- c) information som måste offentliggöras enligt lagar eller andra författningar på EU-nivå eller på nationell nivå, marknadsregler, avtal eller praxis på den berörda grossistmarknaden för energi, i den mån som denna information sannolikt skulle få en stor inverkan på priserna på grossistenergiprodukter och
- d) annan information som en förnuftigt agerande marknadsaktör sannolikt skulle använda som en del av grunden för sitt beslut om att utföra en transaktion som rör, eller utfärda en handelsorder om, en grossistenergiprodukt.

Informationen anses vara av specifik natur om den anger en rad omständigheter som föreligger eller rimligen kan förväntas uppkomma eller en händelse som har inträffat eller rimligen kan förväntas inträffa och om den är specifik nog för att man ska kunna dra en slutsats om den möjliga effekten av denna rad omständigheter eller denna händelse på priserna på grossistenergiprodukter.

2. otillbörlig marknadspåverkan:

- a) utförande av en transaktion eller en handelsorder för grossistenergiprodukter,
- i) som ger eller kan förväntas ge falska eller vilseledande signaler om tillgång, efterfrågan eller pris på grossistenergiprodukter,
- ii) som genom en persons agerande eller fleras samarbete låser fast priset eller försöker låsa fast priset på en eller flera grossistenergiprodukter vid en konstlad nivå, utom i de fall då personen som utförde transaktionen eller handelsordern kan visa att hans skäl att utföra densamma är legitima och att transaktionen eller ordern stämmer överens med godtagen marknadspraxis på den berörda grossistmarknaden för energi, eller
- iii) där falska förespeglningar, försök till eller andra slag av vilseledande eller manipulationer utnyttjas, vilka ger eller kan förväntas ge falska eller vilseledande signaler om tillgången, efterfrågan eller priset på grossistenergiprodukter
- eller
- b) spridning av information genom medierna, inklusive internet eller på annat sätt, som ger eller kan förväntas ge falska eller vilseledande signaler om tillgången, efterfrågan eller priset på grossistenergiprodukter, även sprid-

ning av rykten och falska eller vilseledande nyheter, om personen som sprid informationen insåg eller borde ha insett att den var falsk eller vilseledande.

När informationen sprids i journalistiskt eller konstnärligt syfte ska spridning av sådan information bedömas med hänsyn till regler som är tillämpliga på tryckfriheten och yttrandefriheten i andra medier, såvida inte

- i) dessa personer direkt eller indirekt uppnår en fördel eller vinning genom att sprida informationen i fråga, eller
- ii) informationen röjs eller sprids för att vilseleda marknaden angående tillgång, efterfrågan eller priset på grossistenergiprodukter.

3. försök till otillbörlig marknadspåverkan:

- a) utförande av en transaktion eller utfärdande av en handelsorder eller vidtagande av någon annan åtgärd som rör en grossistenergiprodukt i syfte att
- i) ge falska eller vilseledande signaler om tillgång, efterfrågan eller pris på grossistenergiprodukter, eller
- ii) låsa fast priset på en eller flera grossistenergiprodukter vid en konstlad nivå, utom i de fall då personen som utförde transaktionen eller utfärdade handelsordern kan visa legitima skäl till detta och att transaktionen eller ordern stämmer överens med godtagen marknadspraxis på den berörda grossistmarknaden för energi, eller
- iii) utnyttja falska förespeglningar eller andra slag av vilseledande eller manipulationer, vilka ger eller kan förväntas ge falska eller vilseledande signaler om tillgången, efterfrågan eller priset på grossistenergiprodukter
- eller
- b) spridning genom medierna, inklusive internet, eller på annat sätt av information som ger eller kan förväntas ge falska eller vilseledande signaler om tillgången, efterfrågan eller priset på grossistenergiprodukter.

4. grossistenergiprodukter: följande avtal och derivat, oavsett var och hur de handlas:

- a) avtal som rör försörjning av el eller naturgas om leverans sker i unionen,

- b) derivat som rör el eller naturgas som produceras, handlas eller levereras i unionen,
- c) avtal som rör transport av el eller naturgas i unionen,
- d) derivat som rör transport av el eller naturgas i unionen.

Avtal som rör försörjning och distribution av el eller naturgas som ska användas av slutkonsumenterna utgör inte grossistenergi produkter. Avtal om leverans och distribution av el eller naturgas till slutkonsumenter med en förbrukningskapacitet som är större än den gräns som anges i punkt 5 andra stycket ska emellertid behandlas som grossistenergi produkter.

5. *förbrukningskapaciteten*: förbrukningen hos en slutkund av antingen el eller naturgas som använder den produktionskapaciteten fullt ut. Den omfattar all förbrukning av den kunden som en enda ekonomisk enhet, i den mån som förbrukningen sker på marknader med sammanhängande grossistpriser.

Vid tillämpningen av denna definition ska förbrukningen vid separata anläggningar under kontroll av en enda ekonomisk enhet med en förbrukningskapacitet på mindre än 600 GWh per år inte beaktas i den mån som dessa anläggningar inte utövar ett gemensamt inflytande på grossistenergimarknadspriserna eftersom de befinner sig inom olika geografiska marknader.

6. *grossistmarknad för energi*: en marknad i unionen där det bedrivs handel med grossistenergi produkter.
7. *marknadsaktör*: en person, däribland systemansvariga för överföringssystem, som utför en transaktion, inklusive utfärdande av en handelsorder, på en eller flera grossistmarknader för energi.
8. *person*: varje fysisk eller juridisk person.
9. *behörig finansmyndighet*: en behörig myndighet som har utsetts i enlighet med förfarandet i artikel 11 i direktiv 2003/6/EG.
10. *nationell tillsynsmyndighet*: en nationell tillsynsmyndighet som har utsetts i enlighet med artikel 35.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el ⁽¹⁾, eller artikel 39.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas ⁽²⁾.
11. *systemansvarig för överföringssystemet*: den betydelse som fastställs i artikel 2.4 i direktiv 2009/72/EG och artikel 2.4 i direktiv 2009/73/EG.

12. *moderbolag*: ett moderbolag i den betydelse som fastställs i artiklarna 1 och 2 i rådets sjunde direktiv 83/349/EEG av den 13 juni 1983 grundat på artikel 54.3 g i fördraget om sammanställd redovisning ⁽³⁾.
13. *anknutet företag*: antingen ett dotterföretag eller ett företag i vilket ägarintresse innehas, eller ett företag knutet till ett annat företag i den betydelse som fastställs i artikel 12.1 i direktiv 83/349/EEG.
14. *distribution av naturgas*: den betydelse som fastställs i artikel 2.5 i direktiv 2009/73/EG.
15. *distribution av el*: den betydelse som fastställs i artikel 2.5 i direktiv 2009/72/EG.

Artikel 3

Förbud mot insiderhandel

1. Personer som förfogar över insiderinformation om en grossistenergi produkt är förbjudna att
- a) utnyttja denna för att förvärva eller avyttra, eller försöka förvärva eller avyttra, grossistenergi produkter som omfattas av denna information, för egen eller annans räkning, direkt eller indirekt,
 - b) röja sådan insiderinformation till annan person, utom i fall då röjandet sker som ett normalt led i fullgörande av tjänst, verksamhet eller åligganden,
 - c) på grundval av sådan insiderinformation föreslå eller förmå någon annan person att förvärva eller avyttra grossistenergi produkter som omfattas av informationen.
2. Förbudet i punkt 1 omfattar följande personer som förfogar över insiderinformation om en grossistenergi produkt:
- a) Personer i ett företags administrations-, lednings- eller kontrollorgan.
 - b) Personer som innehar aktier i ett företag.
 - c) Personer som har tillgång till informationen i sin anställning, i sin verksamhet eller under sina åligganden.
 - d) Personer som har fått tillgång till informationen genom brottslig verksamhet.
 - e) Personer som vet, eller borde veta, att informationen är insiderinformation.

⁽¹⁾ EUT L 211, 14.8.2009, s. 55.

⁽²⁾ EUT L 211, 14.8.2009, s. 94.

⁽³⁾ EGT L 193, 18.7.1983, s. 1.

3. Punkt 1 a och c i den här artikeln ska inte tillämpas på systemansvariga för överföringssystem när dessa köper el eller naturgas i syfte att säkerställa säker drift av systemet, utifrån sin skyldighet enligt artikel 12 d och e i direktiv 2009/72/EG, eller artikel 13.1 a och c i direktiv 2009/73/EG.

4. Denna artikel ska inte tillämpas på

- a) transaktioner som utförs för att uppfylla ett åtagande att förvärva eller avyttra grossistenergi produkter, när detta åtagande följer av ett avtal som ingåtts eller en handelsorder som utfärdats innan personen i fråga kom att förfoga över insiderinformationen,
- b) transaktioner som utförts av el- och naturgasproducenter, operatörer av naturgaslagringsanläggningar eller operatörer av LNG-importanläggningar med det enda syftet att täcka omedelbara fysiska förluster till följd av oplanerade avbrott, när underlåtenhet att göra detta skulle resultera i att marknadsaktören inte skulle kunna uppfylla sina avtalsskyldigheter eller när detta görs i överenskommelse med berörda systemansvariga för överföringssystem i syfte att säkerställa trygg och säker drift av systemet; i denna situation ska den relevanta informationen rörande transaktionerna rapporteras till byrån och den nationella tillsynsmyndigheten. Denna rapporteringsskyldighet påverkar inte tillämpningen av skyldigheten i artikel 4.1.
- c) marknadsaktörer som agerar i enlighet med nationella bestämmelser för krisituationer när nationella myndigheter har ingripit för att trygga försörjningen av el eller naturgas och marknadsmekanismer har upphävts i en medlemsstat eller i delar av en medlemsstat. I detta fall ska myndigheten med ansvar för krisplaneringen säkerställa offentliggörande i enlighet med artikel 4.

5. När personen som förfogar över insiderinformationen om en grossistenergi produkt är en juridisk person, gäller förbudet som avses i punkt 1 också de fysiska personer som deltar i beslutet att genomföra transaktionen för den juridiska personens räkning.

6. När informationen sprids i journalistiskt eller konstnärligt syfte ska sådan spridning av information bedömas med hänsyn till regler som är tillämpliga på tryckfriheten och yttrandefriheten i andra medier, såvida inte

- a) dessa personer direkt eller indirekt uppnår en fördel eller vinning genom att sprida informationen i fråga, eller
- b) informationen röjs eller sprids för att vilseleda marknaden angående tillgång, efterfrågan eller priset på grossistenergi produkter.

Artikel 4

Skyldighet att offentliggöra insiderinformation

1. Marknadsaktörerna ska i god tid och effektivt offentliggöra insiderinformation som de har om verksamheten eller anläggningarna som den berörda marknadsaktören, eller moderbolaget eller anknutet företag, äger eller kontrollerar eller för vilken den marknadsaktören eller det företaget har driftsansvar, antingen fullständigt eller delvis. Offentliggörandet ska innehålla uppgifter om anläggningarnas kapacitet och användning att producera, lagra, förbruka eller överföra el eller naturgas eller om LNG-anläggningarnas kapacitet och användning, däribland anläggningarnas planerade eller oplanerade driftstopp.

2. En marknadsaktör får på eget ansvar undantagsvis skjuta upp offentliggörandet av insiderinformationen, i syfte att inte skada sina egna legitima intressen, under förutsättning att det inte är sannolikt att den uteblivna informationen vilseleder allmänheten, samt att marknadsaktören kan säkerställa att informationen förblir konfidentiell och att han inte fattar beslut om handel med grossistenergi produkter grundat på informationen. I ett sådant fall ska marknadsaktören utan dröjsmål överlämna den informationen tillsammans med en motivering till varför offentliggörandet dröjt, till byrån och till den berörda nationella tillsynsmyndigheten enligt artikel 8.5.

3. När en marknadsaktör eller en person anställd av marknadsaktören eller som agerar på marknadsaktörens vägnar avslöjar insiderinformation om en grossistenergi produkt som ett normalt led i fullgörande av tjänst, verksamhet eller åligganden i enlighet med artikel 3.1 b, ska den marknadsaktören eller personen se till att denna information offentliggörs samtidigt, fullständigt och effektivt. Om avslöjandet är oavsiktligt ska marknadsaktören se till att informationen offentliggörs fullständigt och effektivt så snart som möjligt efter det oavsiktliga avslöjandet. Denna punkt ska inte gälla om den person som mottar informationen är skyldig att inte röja denna, oberoende av om denna skyldighet grundar sig på lagar och andra författningar, bolagsordningar eller ett avtal.

4. Offentliggörande av insiderinformation, inbegripet i sammanställd form, i enlighet med förordning (EG) nr 714/2009 eller förordning (EG) nr 715/2009, eller av de riktlinjer och nätföreskrifter som antas enligt dessa förordningar, utgör samtidigt, fullständigt och effektivt offentliggörande.

5. När en systemansvarig för ett överföringssystem har beviljats ett undantag från skyldigheten att offentliggöra vissa uppgifter i enlighet med förordning (EG) nr 714/2009 eller förordning (EG) nr 715/2009 undantas den systemansvarige även från den skyldighet som fastställs i punkt 1 i denna artikel med avseende på dessa uppgifter.

6. Punkterna 1 och 2 påverkar inte marknadsaktörernas skyldigheter enligt direktiven 2009/72/EG och 2009/73/EG och förordningarna (EG) nr 714/2009 och (EG) nr 715/2009, inklusive de riktlinjer och nätföreskrifter som antas enligt dessa direktiv och förordningar, i synnerhet när det gäller vid vilken tidpunkt och på vilket sätt informationen ska offentliggöras.

7. Punkterna 1 och 2 åsidosätter inte marknadsaktörernas rätt att fördröja offentliggörande av känslig information om skydd av kritisk infrastruktur så som föreskrivs i artikel 2 d i rådets direktiv 2008/114/EG av den 8 december 2008 om identifiering av, och klassificering som, europeisk kritisk infrastruktur och bedömning av behovet att stärka skyddet av denna ⁽¹⁾, om den är sekretessbelagd i deras land.

Artikel 5

Förbud mot otillbörlig marknadspåverkan

Det är förbjudet att bedriva, eller försöka bedriva, otillbörlig marknadspåverkan på grossistmarknaderna för energi.

Artikel 6

Teknisk uppdatering av definitionerna av insiderinformation och otillbörlig marknadspåverkan

1. Kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 20 för att

a) anpassa definitionerna i artiklarna 2.1, 2.2, 2.3 och 2.5 i syfte att säkerställa överensstämmelse med annan relevant unionslagstiftning inom områdena finansiella tjänster och energi, och

b) uppdatera dessa definitioner enbart i syfte att ta hänsyn till den kommande utvecklingen på grossistmarknaderna för energi,

2. De delegerade akter som avses i punkt 1 ska minst beakta

a) de specifika förhållanden som råder på grossistmarknaderna för energi inklusive vad som är utmärkande för el- och gasmarknaderna och växelverkan mellan produktmarknaderna och derivatmarknaderna,

b) möjligheten till påverkan över gränserna, mellan el- och gasmarknader och över produktmarknaderna och derivatmarknaderna,

c) den faktiska eller planerade produktionens eventuella inverkan på priserna, förbrukningen, användningen av överföringssystem samt lagringskapaciteten på grossistmarknaderna för energi, och

d) de nätföreskrifter och ramriktlinjer som har antagits i enlighet med förordningarna (EG) nr 714/2009 och (EG) nr 715/2009.

Artikel 7

Marknadsövervakning

1. Byrån ska övervaka handeln med grossistenergiprodukter i syfte att försöka upptäcka och förhindra handel som bedrivs utifrån insiderinformation och otillbörlig marknadspåverkan. Den ska samla in uppgifter i syfte att analysera och övervaka grossistmarknaderna för energi som anges i artikel 8.

2. De nationella tillsynsmyndigheterna ska samarbeta på regional nivå och med byrån om att utföra den övervakning av grossistmarknaderna för energi som avses i punkt 1. I detta syfte ska de nationella tillsynsmyndigheterna ha tillgång till den relevanta information som byrån innehar, som byrån har samlat in i enlighet med punkt 1 i denna artikel och som omfattas av bestämmelserna i artikel 10.2. Nationella tillsynsmyndigheter får också övervaka handeln med grossistenergiprodukter på nationell nivå.

Medlemsstaterna får fastställa att deras nationella konkurrensmyndighet eller ett marknadsövervakningsorgan som inrättats inom den myndigheten kan genomföra marknadsövervakning med den nationella tillsynsmyndigheten. När den genomför sådan marknadsövervakning ska den nationella konkurrensmyndigheten eller det nationella marknadsövervakningsorganet ha samma rättigheter och skyldigheter som den nationella tillsynsmyndigheten enligt första stycket i denna punkt, punkt 3 andra stycket andra meningen i den här artikeln, artikel 4.2 andra meningen, artikel 8.5 första meningen och artikel 16.

3. Byrån ska minst en gång årligen lägga fram en rapport till kommissionen om dess verksamhet som omfattas av denna förordning och offentliggöra denna rapport. I dessa rapporter ska byrån bedöma funktionen och öppenheten hos olika kategorier av marknadsplatser och sätt att bedriva handel och kan lämna rekommendationer till kommissionen i fråga om bestämmelser, normer och förfaranden på marknaden som kan förbättra marknadsintegriteten och funktionen hos den inre marknaden. Byrån får även utvärdera huruvida eventuella minimikrav för organiserade marknadsplatser skulle kunna bidra till förbättrad öppenhet på marknaden. Rapporterna kan kombineras med den rapport som avses i artikel 11.2 i förordning (EG) nr 713/2009.

Byrån kan ge rekommendationer till kommissionen som rör transaktionsregistren, inklusive handelsorder, om den anser det är nödvändigt för att kunna övervaka grossistmarknaderna för energi på ett effektivt sätt. Innan byrån ger dessa rekommendationer ska den samråda med berörda parter, i synnerhet med nationella tillsynsmyndigheter, behöriga finansmyndigheter i medlemsstaterna, nationella konkurrensmyndigheter och Esma.

Alla rekommendationer bör göras tillgängliga för Europaparlamentet, rådet och kommissionen samt offentliggöras.

⁽¹⁾ EUT L 345, 23.12.2008, s. 75.

Artikel 8

Insamling av uppgifter

1. Marknadsaktörer, eller en person eller en myndighet som förtecknas i punkt 4 b–f och som agerar på deras vägnar ska ge byrån ett register över transaktioner som rör grossistmarknaderna för energi, inklusive handelsorder. De uppgifter som ska rapporteras ska innehålla en exakt identifiering av köpta och sålda grossistenergiprodukter, överenskommet pris och överenskommen kvantitet, datum och tidpunkt för verkställande, transaktionsparterna och transaktionens mottagare samt annan relevant information. Det övergripande ansvaret ligger hos marknadsaktörerna, men så snart de begärda uppgifterna tas emot från en person eller en myndighet som förtecknas i punkt 4 b–f, ska rapporteringskravet på den berörda marknadsaktören anses vara uppfyllt.

2. Kommissionen ska med hjälp av genomförandeakter

- a) utarbeta en lista över avtal och derivat, däribland handelsorder, vilka ska rapporteras i enlighet med punkt 1 och om lämpliga de minimi-gränser för rapportering om transaktioner där så är lämpligt,
- b) anta enhetliga regler om rapportering av uppgifter som ska tillhandahållas i enlighet med punkt 1,
- c) fastställa vid vilken tidpunkt och i vilken form dessa uppgifter ska rapporteras.

Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 21.2. De ska ta hänsyn till befintliga rapporteringssystem.

3. De personer som avses i punkt 4 a–d som har rapporterat transaktioner i enlighet med direktiv 2004/39/EG, eller tillämplig unionslagstiftning om derivattransaktioner, centrala motparter och transaktionsregister ska inte åläggas dubbla rapporteringskrav angående dessa transaktioner.

Utan att det påverkar första stycket i den här punkten kan de genomförandeakter som avses i punkt 2 göra det möjligt för organiserade marknader och system för ordermatchning eller rapportering av handel att förse byrån med dokumentation om grossisttransaktioner avseende energi.

4. I punkt 1 ska information lämnas av

- a) marknadsaktören,
- b) tredje part som agerar på marknadsaktörens vägnar,
- c) ett system för rapportering av handel,

d) en organiserad marknad, ett ordermatchningssystem eller en annan person som yrkesmässigt utför transaktioner,

e) ett transaktionsregister som har registrerats eller godkänts i enlighet med tillämplig unionslagstiftning om derivattransaktioner, centrala motparter och transaktionsregister eller

f) en behörig myndighet som har tagit emot dessa uppgifter i enlighet med artikel 25.3 i direktiv 2004/39/EG eller Esma när denna har mottagit dessa uppgifter i enlighet med tillämplig unionslagstiftning om derivattransaktioner, centrala motparter och transaktionsregister.

5. Marknadsaktörerna ska förse byrån och de nationella tillsynsmyndigheterna med uppgifter om kapaciteten hos och användningen av anläggningarna för att producera, lagra, förbruka eller överföra el eller naturgas eller om kapaciteten hos och användningen av LNG-anläggningar, däribland anläggningarnas planerade eller oplanerade driftstopp, så att handeln på grossistmarknaderna för energi kan övervakas. Rapporteringskraven för marknadsaktörer ska minimeras genom att de nödvändiga uppgifterna eller en del av dem när så är möjligt inhämtas från befintliga källor.

6. Kommissionen ska med hjälp av genomförandeakter

- a) anta enhetliga regler om rapporteringen av uppgifter som ska tillhandahållas i enlighet med punkt 5, och om lämpliga tak för denna rapportering, där så är lämpligt, och
- b) fastställa tidpunkten och formen för hur dessa uppgifter ska rapporteras.

Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 21.2. De ska ta hänsyn till befintliga rapporteringskrav enligt förordning (EG) nr 714/2009 och förordning (EG) nr 715/2009.

Artikel 9

Registrering av marknadsaktörer

1. Marknadsaktörer som ingår transaktioner som måste rapporteras till byrån i enlighet med artikel 8.1 ska registrera sig hos den nationella tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där de är etablerade eller bosatta, eller, om de inte är etablerade eller bosatta i unionen, i en medlemsstat där de är verksamma.

En marknadsaktör ska registrera sig bara hos en enda nationell tillsynsmyndighet. Medlemsstaterna ska inte kräva att en marknadsaktör som redan är registrerad i en annan medlemsstat ska registrera sig igen.

Registreringen av marknadsaktörer ska inte påverka skyldigheterna att följa tillämpliga handels- och balansregler.

2. De nationella tillsynsmyndigheterna ska senast tre månader från det datum då kommissionen har antagit de genomförandeakter som föreskrivs i artikel 8.2 upprätta ett nationellt register över marknadsaktörer, vilket de ska uppdatera. Registret ska ge varje marknadsaktör en unik identifieringskod och ska innehålla tillräckliga uppgifter för att marknadsaktören ska kunna identifieras, däribland relevanta detaljer rörande dess momsregistreringsnummer (VAT-nummer), etableringsort, vilka personer som bär ansvar för verksamhets- och handelsbeslut, samt vem som i sista hand övervakar eller drar nytta av aktörens handelsverksamhet.

3. De nationella tillsynsmyndigheterna ska överlämna uppgifterna i sina nationella register till byrån i ett format som ska bestämmas av byrån. Byrån ska i samarbete med dessa myndigheter bestämma detta format och offentliggöra det senast den 29 juni 2012. Byrån ska på grundval av uppgifterna från de nationella tillsynsmyndigheterna upprätta ett europeiskt register över marknadsaktörer. De nationella tillsynsmyndigheterna och andra berörda myndigheter ska ha tillgång till det europeiska registret. Byrån får, med förbehåll för bestämmelserna i artikel 17, besluta att offentliggöra det europeiska registret, eller utdrag ur det, under förutsättning att kommersiellt känslig information om enskilda marknadsaktörer inte röjs.

4. De marknadsaktörer som avses i punkt 1 i den här artikeln ska överlämna registreringsblanketten till de nationella tillsynsmyndigheterna innan de ingår en transaktion som måste rapporteras till byrån enligt artikel 8.1.

5. De marknadsaktörer som avses i punkt 1 ska skyndsamt till de nationella tillsynsmyndigheterna meddela eventuella ändringar i uppgifterna i registreringsblanketten.

Artikel 10

Utbyte av information mellan byrån och andra myndigheter

1. Byrån ska inrätta mekanismer i syfte att utbyta den information den tar emot enligt artiklarna 7.1 och 8 med nationella tillsynsmyndigheter, medlemsstaternas behöriga finansmyndigheter, nationella konkurrensmyndigheter, Esma och andra berörda myndigheter. Före inrättandet av dessa mekanismer ska kommissionen samråda med dessa myndigheter.

2. Tillgång till de mekanismer som avses i punkt 1 ska byrån endast ge till myndigheter som har inrättat system som gör att byrån kan uppfylla kraven i artikel 12.1.

3. All relevant information om grossistenergiprodukter och derivat som hör samman med utsläppsrätter som har samlats in i transaktionsregister som har registrerats eller godkänts i enlighet med tillämplig unionslagstiftning om derivattransaktioner, centrala motparter och transaktionsregister ska göras tillgänglig för byrån.

Esma ska till byrån överlämna de rapporter om transaktioner som rör grossistenergiprodukter som den har tagit emot enligt artikel 25.3 i direktiv 2004/39/EG och enligt tillämplig unionslagstiftning om derivattransaktioner, centrala motparter och transaktionsregister. Behöriga myndigheter som tar emot rapporter om transaktioner som rör grossistenergiprodukter enligt artikel 25.3 i direktiv 2004/39/EG ska överlämna dessa rapporter till byrån.

Byrån och de myndigheter som är ansvariga för tillsynen över handel med utsläppsrätter eller derivat som hör samman med utsläppsrätter ska samarbeta med varandra och fastställa lämpliga mekanismer som ger byrån tillgång till transaktionsregistren för sådana utsläppsrätter och derivat när dessa myndigheter samlar in information om sådana transaktioner.

Artikel 11

Uppgiftsskydd

Denna förordning ska inte påverka medlemsstaternas skyldigheter vid sin behandling av personuppgifter enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter⁽¹⁾ eller byråns skyldigheter, inom ramen för dess ansvarsområden, avseende dess behandling av personuppgifter enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 45/2001 av den 18 december 2000 om skydd för enskilda då gemenskapsinstitutionerna och gemenskapsorganen behandlar personuppgifter och om den fria rörligheten för sådana uppgifter⁽²⁾.

Artikel 12

Driftssäkerhet

1. Byrån ska säkerställa sekretess, tillförlitlighet och skydd för de uppgifter som mottas enligt artiklarna 4.2, 8 och 10. Byrån ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att förhindra att informationen i dess system missbrukas och att obehöriga får tillgång till informationen.

De nationella tillsynsmyndigheterna, medlemsstaternas behöriga finansmyndigheter, nationella konkurrensmyndigheter, Esma och andra relevanta myndigheter ska säkerställa sekretess, tillförlitlighet och skydd för de uppgifter som de mottar enligt artikel 4.2, artikel 7.2, artikel 8.5 eller artikel 10 och vidta åtgärder för att informationen inte ska missbrukas.

Byrån ska identifiera hot mot driftssäkerheten och minimera dem genom att utveckla lämpliga system, kontroller och förfaranden.

⁽¹⁾ EGT L 281, 23.11.1995, s. 31.

⁽²⁾ EGT L 8, 12.1.2001, s. 1.

2. Med förbehåll för artikel 17 kan byrån besluta om att offentliggöra en del av de uppgifter den besitter, under förutsättning att den inte avslöjar kommersiellt känsliga uppgifter om enskilda marknadsaktörer, enskilda transaktioner eller enskilda marknadsplatser och att det inte är möjligt att sluta sig till sådana uppgifter.

Byrån ska göra sin databas för handel utan kommersiellt känsliga uppgifter tillgänglig för forskningsändamål med förbehåll för sekretesskraven.

Uppgifter ska offentliggöras eller tillgängliggöras i syfte att förbättra öppenheten på grossistmarknaderna för energi och under förutsättning att de inte kan förväntas leda till snedvridning av konkurrensen på dessa energimarknader.

Byrån ska sprida uppgifterna på ett rättvist sätt i enlighet med transparenta regler som den ska upprätta och offentliggöra.

Artikel 13

Genomförande av förbuden mot marknadsmissbruk

1. De nationella tillsynsmyndigheterna ska se till att förbuden i artiklarna 3 och 5 och skyldigheterna i artikel 4 tillämpas.

Varje medlemsstat ska senast den 29 juni 2013 se till att deras nationella tillsynsmyndigheter har de utredningsbefogenheter och verkställandebefogenheter som de behöver för att utföra uppgiften. Befogenheterna ska utövas på ett proportionerligt sätt.

Dessa befogenheter får utövas

- a) direkt,
- b) i samarbete med andra myndigheter, eller
- c) efter ansökan till de behöriga rättsliga myndigheterna.

När så är lämpligt får den nationella tillsynsmyndigheten utöva sina utredningsbefogenheter i samarbete med organiserade marknader, ordermatchningssystem eller andra personer som yrkesmässigt utför transaktioner i enlighet med artikel 8.4 d.

2. De utredningsbefogenheter och verkställandebefogenheter som avses i punkt 1 ska begränsas till syftet med utredningen. De ska utövas i överensstämmelse med nationell lagstiftning och omfatta rätten att

- a) få tillgång till varje dokument i vilken form som helst och få en kopia på det,
- b) begära upplysningar av vem som helst, även av de personer som efter varandra verkar för att vidarebefordra order eller

utföra de berörda operationerna samt deras huvudmän, och, om nödvändigt, rätten att kalla en person eller en huvudman till förhör,

- c) utföra inspektioner på plats,
- d) begära befintliga register över tele- och datatrafik,
- e) begära att ett agerande som strider mot bestämmelser som fastställts i enlighet med denna förordning eller genomförandeakter som antagits på grundval av denna förordning upphör,
- f) begära att tillgångar fryses eller beläggs med kvarstad,
- g) begära att en domstol eller en behörig myndighet utfärdar tillfälligt förbud mot utövande av yrkesverksamhet.

Artikel 14

Rätt att överklaga

Medlemsstaterna ska se till att det på nationell nivå finns lämpliga mekanismer som ger den part som berörs av ett beslut av tillsynsmyndigheten rätt att överklaga beslutet till en instans som är oberoende av de inblandade parterna i ärendet och av alla förvaltningar.

Artikel 15

Skyldigheter för personer som yrkesmässigt utför transaktioner

Varje person som yrkesmässigt utför transaktioner som rör grossistenergiprodukter ska utan dröjsmål meddela den nationella tillsynsmyndigheten om personen har rimliga skäl att misstänka att en transaktion kan utgöra en överträdelse av artiklarna 3 eller 5.

Personer som yrkesmässigt utför transaktioner som rör grossistenergiprodukter ska inrätta och underhålla effektiva system och förfaranden för att identifiera överträdelser av artiklarna 3 eller 5.

Artikel 16

Samarbete på unionsnivå och på nationell nivå

1. Byrån ska sträva efter att se till att de nationella tillsynsmyndigheterna utför sina uppgifter enligt denna förordning på ett enhetligt och konsekvent sätt.

Byrån ska offentliggöra icke bindande vägledning om tillämpning av definitionerna i artikel 2, där så är lämpligt.

De nationella tillsynsmyndigheterna ska samarbeta med byrån och med varandra, inbegripet på regional nivå, i syfte att utföra sina skyldigheter enligt denna förordning.

Nationella tillsynsmyndigheter, behöriga finansmyndigheter och den nationella konkurrensmyndigheten i en medlemsstat får upprätta lämpliga former av samarbete i syfte att säkerställa effektiva och ändamålsenliga utredningar och verkställanden och för att bidra till att utredningar, rättsliga förfaranden och verkställandet av denna förordning och relevant finans- och konkurrenslagstiftning sköts enhetligt och konsekvent.

2. De nationella tillsynsmyndigheterna ska utan dröjsmål underrätta byrån så noggrant som möjligt om de har rimliga skäl att anta att handlingar som strider mot denna förordning utförs eller har utförts, antingen i den egna medlemsstaten eller i en annan medlemsstat.

En nationell tillsynsmyndighet kan, om den misstänker att handlingar utförs i en annan medlemsstat som påverkar en grossistmarknad för energi eller priset på grossistenergiprodukterna i den egna medlemsstaten, begära att byrån vidtar åtgärder i enlighet med punkt 4 i denna artikel och, om handlingarna påverkar finansiella instrument som omfattas av artikel 9 i direktiv 2003/6/EG, i enlighet med punkt 3 i den här artikeln.

3. I syfte att garantera att enhetliga och konsekventa åtgärder vidtas mot marknadsmissbruk på grossistmarknaderna för energi ska

- a) de nationella tillsynsmyndigheterna underrätta den behöriga finansmyndigheten i deras medlemsstat och byrån om de har rimliga skäl att misstänka att handlingar utförs eller har utförts på grossistmarknaderna för energi som utgör marknadsmissbruk enligt direktiv 2003/6/EG och som påverkar finansiella instrument som omfattas av artikel 9 i det direktivet; i detta syfte får nationella tillsynsmyndigheter upprätta lämpliga former av samarbete med den behöriga finansmyndigheten i sin medlemsstat,
- b) byrån underrätta Esmå och den behöriga finansmyndigheten om den har rimliga skäl att anta att handlingar utförs eller har utförts på grossistmarknaderna för energi som utgör marknadsmissbruk enligt direktiv 2003/6/EG och som påverkar finansiella instrument som omfattas av artikel 9 i det direktivet,
- c) den behöriga finansmyndigheten i en medlemsstat underrätta Esmå och byrån om den har rimliga skäl att anta att handlingar som bryter mot artiklarna 3 och 5 utförs eller har utförts på grossistmarknaderna för energi i en annan medlemsstat,
- d) nationella tillsynsmyndigheter informera den nationella konkurrensmyndigheten i sin medlemsstat, kommissionen och byrån om de har rimliga skäl att misstänka att handlingar som sannolikt skulle strida mot konkurrenslagstiftningen utförs eller har utförts på grossistmarknaderna för energi.

4. Om den misstänker att en överträdelse av denna förordning har inträffat ska byrån, bland annat på grundval av inledande bedömningar eller analyser, för att utföra sin funktion enligt punkt 1 ha befogenhet att

- a) begära att en eller flera nationella tillsynsmyndigheter ska lämna uppgifter om den misstänkta överträdelsen,
- b) begära att en eller flera nationella tillsynsmyndigheter ska påbörja en utredning om den misstänkta överträdelsen, och tillämpa lämpliga påföljder mot överträdelser som upptäckts. Den berörda nationella tillsynsmyndigheten ska ha ansvar för alla beslut om vilka lämpliga påföljder som ska tillämpas mot eventuella överträdelser,
- c) om den anser att den eventuella överträdelsen har, eller har haft, gränsöverskridande inverkan inrätta och samordna en utredningsgrupp med representanter för de berörda nationella tillsynsmyndigheterna, som ska utreda om det har inträffat en överträdelse av denna förordning, samt i vilken medlemsstat överträdelsen inträffade. Där så är lämpligt ska byrån begära att representanter för den behöriga finansmyndigheten eller andra berörda myndigheter i en eller flera medlemsstater deltar i utredningsgruppen.

5. En nationell tillsynsmyndighet som tar emot en begäran om att lämna uppgifter i enlighet med punkt 4 a, eller som tar emot en begäran om att inleda en utredning om den misstänkta överträdelsen i enlighet med punkt 4 b, ska omedelbart vidta nödvändiga åtgärder för att tillmötesgå denna begäran. Om den nationella tillsynsmyndigheten inte kan lämna de begärda uppgifterna omedelbart ska den utan dröjsmål underrätta byrån om orsakerna till detta.

Som ett undantag från första stycket kan en nationell tillsynsmyndighet vägra att tillmötesgå sådan begäran om

- a) tillmötesgåendet skulle kunna påverka den berörda medlemsstatens suveränitet eller säkerhet på ett negativt sätt,
- b) rättsliga förfaranden i fråga om samma handlingar och personer redan har inletts inför myndigheterna i den berörda medlemsstaten, eller
- c) ett slutligt avgörande redan har meddelats beträffande samma handlingar och personer i den berörda medlemsstaten.

I samtliga dessa fall ska den nationella tillsynsmyndigheten underrätta byrån och lämna så utförliga uppgifter som möjligt om dessa förfaranden eller om avgörandet.

De nationella tillsynsmyndigheterna ska delta i en utredningsgrupp som har sammankallats i enlighet med punkt 4 c, och i den ge det stöd som krävs. Byrån ska samordna utredningsgruppen.

6. Sista meningen i artikel 15.1 i förordning (EG) nr 713/2009 ska inte gälla för byrån när denna utför sina uppgifter enligt denna förordning.

Artikel 17

Tystnadsplikt

1. All konfidentiell information som någon part tar emot, utbyter eller överlämnar enligt denna förordning ska omfattas av de villkor för tystnadsplikt som fastställs i punkterna 2, 3 och 4.

2. Tystnadsplikten ska gälla för

- a) personer som arbetar eller har arbetat för byrån,
- b) revisorer och sakkunniga som arbetar på byråns uppdrag,
- c) personer som arbetar eller har arbetat för de nationella tillsynsmyndigheterna eller för andra berörda myndigheter,
- d) revisorer och sakkunniga som arbetar på de nationella tillsynsmyndigheternas eller andra berörda myndigheters uppdrag, och som tar emot konfidentiell information i enlighet med denna förordning.

3. Konfidentiell information som personerna i punkt 2 tar emot i tjänsten får inte röjas till någon annan person eller myndighet, utom i sammandrag eller i sammanställning och på ett sådant sätt att en enskild marknadsaktör eller marknad inte kan identifieras, utan att det påverkar fall som omfattas av straffrättsliga bestämmelser, bestämmelserna i denna förordning, eller annan tillämplig unionslagstiftning.

4. Utan att det påverkar fall som omfattas av straffrättsliga bestämmelser får byrån, de nationella tillsynsmyndigheterna, medlemsstaternas behöriga finansmyndigheter, Esma, organ eller personer som tar emot konfidentiell information enligt denna förordning endast använda den för att utföra sina uppgifter och fullgöra sitt uppdrag. Andra myndigheter, organ eller personer får använda denna information i det syfte för vilket informationen lämnades till dem eller inom ramen för administrativa eller rättsliga förfaranden som har ett samband med fullgörandet av respektive uppdrag. Den myndighet som tar emot informationen får använda den i andra syften, under förutsättning att byrån, de nationella tillsynsmyndigheterna, medlemsstaternas behöriga finansmyndigheter, Esma, organen eller de personer som lämnar information ger sitt samtycke.

5. Denna artikel ska inte hindra myndigheter i en medlemsstat från att i enlighet med nationell lagstiftning utbyta och överföra konfidentiell information under förutsättning att den inte har mottagits från en myndighet i en annan medlemsstat eller från byrån i enlighet med denna förordning.

Artikel 18

Sanktioner

Medlemsstaterna ska införa bestämmelser om sanktioner som ska tillämpas vid överträdelser av denna förordning, och vidta alla nödvändiga åtgärder för att se till att de tillämpas. De föreskrivna sanktionerna ska vara effektiva, avskräckande och proportionerliga. Sanktionerna ska även återspegla överträdelsernas art, varaktighet och allvarlighetsgrad, den skada som åsamkats konsumenterna och de vinster som aktörerna hade kunnat uppnå genom att handla med insiderinformationen eller genom den otillbörliga marknadspåverkan.

Medlemsstaterna ska senast den 29 juni 2013 underrätta kommissionen om bestämmelserna och ska utan dröjsmål underrätta kommissionen om senare ändringar av dem.

Medlemsstaterna ska se till att den nationella tillsynsmyndigheten får offentliggöra åtgärder som vidtagits och sanktioner som tillämpats angående överträdelser av denna förordning under förutsättning att ett sådant offentliggörande inte skulle åsamka de berörda parterna oproportionerligt stora skador.

Artikel 19

Internationella relationer

I den mån det är nödvändigt för att uppfylla de syften som fastställs i denna förordning och utan att det påverkar de respektive behörighetsområdena hos medlemsstaterna och unionens institutioner, inklusive Europeiska utrikestjänsten, får byrån upprätta kontakt med och ingå administrativa avtal med tillsynsmyndigheter, internationella organisationer och myndigheter i tredjeländer, framför allt med dem som påverkar unionens grossistmarknad för energi, för att främja en samordning av regelverken. Dessa avtal får varken medföra några juridiska förpliktelser för unionen och dess medlemsstater eller hindra medlemsstaterna och deras behöriga myndigheter från att ingå bilaterala eller multilaterala avtal med dessa tillsynsmyndigheter, internationella organisationer och myndigheter i tredjeländer.

Artikel 20

Delegerings utövande

1. Befogenheten att anta delegerade akter ska ges till kommissionen med förbehåll för de villkor som anges i denna artikel.

2. Den befogenhet att anta delegerade akter som avses i artikel 6 ska ges till kommissionen för en period av fem år från och med den 28 december 2011. Kommissionen ska utarbeta en rapport om delegeringen av befogenhet senast nio månader före utgången av perioden av fem år. Delegeringen av befogenhet ska genom tyst medgivande förlängas med perioder av samma längd, om inte Europaparlamentet eller rådet motsätter sig en sådan förlängning senast tre månader före utgången av perioden i fråga.

3. Den delegering av befogenhet som avses i artikel 6 får när som helst återkallas av Europaparlamentet eller rådet. Ett beslut om återkallelse innebär att delegeringen av den befogenhet som anges i beslutet upphör att gälla. Beslutet får verkan dagen efter det att det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*, eller vid ett senare i beslutet angivet datum. Det påverkar inte giltigheten av delegerade akter som redan har trätt i kraft.

4. Så snart kommissionen antar en delegerad akt ska den samtidigt delge Europaparlamentet och rådet denna.

5. En delegerad akt som antas enligt artikel 6 ska träda i kraft endast om varken Europaparlamentet eller rådet har gjort invändningar mot den delegerade akten inom en period av två månader från den dag då akten delgavs Europaparlamentet och rådet, eller om både Europaparlamentet och rådet, före utgången av den perioden, har underrättat kommissionen om att de inte kommer att invända. Denna period ska förlängas med två månader på Europaparlamentets eller rådets initiativ.

Artikel 21

Kommittéförfarande

1. Kommissionen ska biträdas av en kommitté. Den kommittén ska vara en kommitté i den mening som avses i förordning (EU) nr 182/2011.

2. När det hänvisas till denna punkt ska artikel 5 i förordning (EU) nr 182/2011 tillämpas.

Artikel 22

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 8.1, artikel 8.3 första stycket och artiklarna 8.4 och 8.5 ska tillämpas med verkan från och med dagen sex månader efter det datum då kommissionen antar de relevanta genomförandakterna som anges i artiklarna 8.2 och 8.6.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Strasbourg den 25 oktober 2011.

På Europaparlamentets vägnar

J. BUZEK

Ordförande

På rådets vägnar

M. DOWGIELEWICZ

Ordförande

UTTALANDE FRÅN KOMMISSIONEN

Kommissionen anser att de gränser för rapportering om transaktioner som avses i artikel 8.2 a och de uppgifter som avses i artikel 8.6 a inte kan fastställas med hjälp av genomförandeakter.

Kommissionen kommer vid behov att lägga fram ett lagstiftningsförslag som fastställer dessa gränser.

UTTALANDE FRÅN RÅDET

EU-lagstiftaren har gett kommissionen genomförandebefogenheter i enlighet med artikel 291 i EUF-fördraget med avseende på de åtgärder som föreskrivs i artikel 8. Detta är rättsligt bindande för kommissionen trots dess uttalande om artikel 8.2 a och 8.6 a.

Sammanfattning av promemorian Ingreppande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergiprodukter

I promemorian lämnas förslag till en ny lag om ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergiprodukter. Lagen kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi. I promemorian föreslås att straffansvar införs för överträdelser av förordningens förbud mot insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan vid handel med grossistenergiprodukter. Dessutom föreslås ett meddelandeförbud för den som rapporterat om misstänkta överträdelser av förbuden till den nationella tillsynsmyndigheten, Energimarknadsinspektionen. Överträdelser av meddelandeförbudet föreslås vara förenat med straffansvar. Lagförslaget innehåller vidare bestämmelser om den nationella tillsynsmyndighetens uppgifter och befogenheter samt regler om avgifter för att bekosta tillsynsmyndighetens uppgifter enligt lagen.

Lagen föreslås träda i kraft den 29 juni 2013.

Författningsförslag

Förslag till lag om ingripande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergiprodukter

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag innehåller bestämmelser som kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 av den 25 oktober 2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi¹.

I förordningen finns bestämmelser om förbud mot insiderhandel, skyldighet att offentliggöra insiderinformation, förbud mot otillbörlig marknadspåverkan, rapporteringsskyldighet och tillsyn över grossistmarknaderna för energi.

Definitioner

2 § Vid tillämpningen av denna lag gäller de definitioner som finns i förordning (EU) nr 1227/2011.

Straffansvar m.m.

3 § Den som bryter mot något av förbuden mot insiderhandel i artikel 3.1 a och c i förordning (EU) nr 1227/2011 döms till fängelse i högst två år.

Om brottet med hänsyn till affärens omfattning och övriga omständigheter är grovt, döms till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år.

Om brottet är ringa, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

4 § Den som av oaktsamhet bryter mot något av förbuden mot insiderhandel i artikel 3.1 a och c i förordning (EU) nr 1227/2011 döms till böter eller fängelse i högst ett år. I ringa fall ska det inte dömas till ansvar.

5 § Den som bryter mot förbudet mot röjande av insiderinformation i artikel 3.1 b i förordning (EU) nr 1227/2011 döms till böter eller fängelse i högst ett år.

Om informationen blir allmänt känd samtidigt med att den röjs, döms inte till ansvar.

6 § Den som bryter mot förbudet mot otillbörlig marknadspåverkan i artikel 5 i förordning (EU) nr 1227/2011 döms till fängelse i högst två år.

¹ EUT L 326, 8.12.2011, s. 1 (Celex 32011R1227).

Om brottet med hänsyn till omfattningen av marknadspåverkan eller övriga omständigheter är att anse som grovt, döms till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år.

Om brottet är ringa, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

7 § Den som har rapporterat enligt artikel 15 i förordning (EU) nr 1227/2011 får inte röja för den som rapporteringen avser eller någon utomstående att rapportering har skett.

8 § Den som har rapporterat enligt artikel 15 i förordning (EU) nr 1227/2011 får inte hållas ansvarig för att ha brutit mot någon tystnadsplikt, om den som rapporterat hade anledning att räkna med att rapportering borde ske.

9 § Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet åsidosätter sin rapporteringsskyldighet enligt artikel 15 i förordning (EU) nr 1227/2011 eller bryter mot meddelandeförbudet enligt 7 § döms till böter.

Tillsynsmyndighet

10 § Tillsynsmyndighet är den myndighet som regeringen utsett till nätmyndighet enligt 1 kap. 7 § ellagen (1997:857) eller tillsynsmyndighet enligt 1 kap. 9 § naturgaslagen (2005:403).

Tillsynsmyndighetens uppgifter och befogenheter

11 § Tillsynsmyndigheten fullgör de uppgifter som ankommer på den nationella tillsynsmyndigheten enligt förordning (EU) nr 1227/2011 och övervakar att

1. förordningen, delegerade akter och genomförandekter som antagits på grundval av förordningen följs, och
2. denna lag och föreskrifter som meddelats i anslutning till lagen följs.

12 § Tillsynsmyndigheten ska anmäla till åklagare när det finns anledning att anta att en överträdelse av förbuden i artikel 3 eller 5 i förordning (EU) nr 1227/2011 har begåtts. Detsamma gäller i fråga om överträdelse av rapporteringsskyldigheten i artikel 15 eller brott mot meddelandeförbudet enligt 7 §.

13 § För att fullgöra sina uppgifter enligt denna lag får tillsynsmyndigheten begära att

1. ett företag eller någon annan tillhandahåller uppgifter, handlingar eller annat,

2. den som förväntas kunna lämna upplysningar i saken inställer sig för förhör på tid och plats som myndigheten bestämmer.

Första stycket gäller inte i den utsträckning uppgiftslämnandet skulle strida mot den i lag reglerade tystnadsplikten för advokater.

14 § Tillsynsmyndigheten får när det är nödvändigt genomföra en undersökning hos en marknadsaktör.

15 § Den som är uppgiftsskyldig eller föremål för undersökning enligt denna lag får inte betungas onödigt. Bilaga 3

16 § Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att se till att de föreskrifter som omfattas av tillsynen följs. Ett föreläggande får förenas med vite.

Ett föreläggande gäller omedelbart, om något annat inte bestäms.

Avgifter

17 § För att bekosta tillsynsmyndighetens uppgifter enligt denna lag ska marknadsaktörer som är registrerade hos tillsynsmyndigheten enligt artikel 9 i förordning (EU) nr 1227/2011 betala avgifter. Regeringen får meddela föreskrifter om sådana avgifter.

Överklagande

18 § Tillsynsmyndighetens beslut enligt 16 § får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 29 juni 2013.

Förslag till lag om ändring i lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument

Härigenom föreskrivs att det i lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument ska införas en ny paragraf, 9 a §, av följande lydelse.

9 a § Bestämmelserna i 2–8 §§ ska inte tillämpas vid handel med finansiella instrument som omfattas av artiklarna 3 och 5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 av den 25 oktober 2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi¹.

Denna lag träder i kraft den 29 juni 2013.

¹ EUT L 326, 8.12.2011, s. 1 (Celex 32011R1227).

Remissyttranden över promemorian Ingridande mot marknadsmissbruk vid handel med grossistenergi produkter har avgetts av följande instanser. Riksdagens ombudsmän (JO), Hovrätten för Nedre Norrland, Kammarrätten i Jönköping, Justitiekanslern, Domstolsverket, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Datainspektionen, Energi-marknadsinspektionen, Finansinspektionen, Konkurrensverket, Affärsverket svenska kraftnät, Statens energimyndighet, Ekonomistyrningsverket, Konsumentverket, Regelrådet, Sveriges advokatsamfund, Energigas Sverige och Oberoende elhandlare.

Följande instanser har inbjudits att yttra sig men avstått eller inte inkommit med yttrande. Sveriges Kommuner och Landsting, Finansförbundet, Svenska Bankföreningen, Svenska Fondhandlareföreningen, Svensk Energi, Svenskt Näringsliv, Aktietorget AB, Nordic Growth Market NGM AB, NASDAQ OMX Stockholm AB och Nordpool Spot.